

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!

Danes na
5. strani:

ŽE DRUGI
KORAK

Četrtek, 5. novembra 1964
Št. 43, leto XXII.

NA DNEVNEM REDU SKUPNE SEJE GLAVNEGA ODBORA SZDL SLOVENIJE IN REPUBLIŠKEGA SVETA
ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE: KOMUNA IN ŠOLSTVO

Šolstvo in druge družbene službe v novih družbeno-ekonomskih odnosih

Tema, ki je prišla na dnevni red skupnega plenuma GO SZDL in RSZS Slovenije, je izredno aktualna. Toda ne zato, ker bi problem šolstva v komuni bil potisnjen vse doslej v ozadje. Razprave o šolstvu so bile v pretečenem obdobju celo zelo živahne. Toda razvoj tega področja, kakor tudi celotnega področja družbenih služb, je marsikdaj zaviralo premajhno poznavanje in upoštevanje nekaterih osnovnih izhodišč, na katerih temelji naš družbeno-ekonomski sistem. In o teh izhodiščih je govoril glavni referat tov. Vide Tomšič, na to temo razmišljanja je dala nekaj dragocenih prispevkov tudi karskejša razprava. Prav razprava sama pa je tudi opozorila, da se tudi družbeno-politične organizacije včasih nagibajo k temu, da problematiko na področju šolstva hočejo predvsem okvantificirati, ne pa tudi ovrednotiti odnose na tem področju. Ali povedano drugače: v našem političnem delu se vse preveč še včasih sklicujemo le na številke, premalo pa smo sodelovali pri razvijanju samoupravnih odnosov, pri razvijanju samoupravnih odgovornosti in odločitev, ki naj bi vzvratno vplivalo tudi na ugodnejšo materialno bazo šolstva oziroma vseh družbenih služb.

Objavljamo izvleček iz referata tov. Vide Tomšič in informacijo o koreferatih ter razpravi (celoten glavni referat je bil objavljen v prilogi »Dela«).

Uvodoma je tov. Vida Tomšič dejala, da smo dosegli doslej komaj nekaj razumevanja glede problemov standarda in glede vloge družbenih služb v nadaljnjem ekonomskem in družbenem razvoju. Obravnavamo jih agitijsko humanitarno, kot nekakšno »socialo«, ali pa utilitaristično prakticistično, ko nas

človekovo znanje ali zdravje zanimata le s stališča delovne sile. Ugotovitev, da postane na določeni stopnji gospodarskega razvoja zanemarjanje skrbi za razvoj posameznega človeka zaviralno za razvoj celote, pa je danes tudi že ugotovitev obsežnih študij v svetu. Toda tako obravnavanje in take študije tretirajo

človeka le kot objekt skrbi, ne obravnavajo ga kot svobodno ustvarjalno osebnost, kot subjekt proizvodnje in potrošnje. Tov. Tomšičeva je poudarila, da so pri nas s sedanjim razvojem in sistemom samoupravljanja dani vsi pogoji za premagovanje take birokratske miselnosti, ki zaradi stalne nevere v človeka poizkuša proizvajalca odtegotiti od tega, da bi imel večji vpliv na delitev vseh družbenih sredstev, da bi z lastnim materialnim in moralnim interesom vplival na razvoj družbenih služb in zato zagovarjali predstavniki take birokratske miselnosti še kar naprej utemeljenost centraliziranih in administrativnih odnosov na področju te delitve. Tako birokratska miselnost je seveda v nasprotju z našimi družbenimi napori, da namreč proizvajalci sami, v skupno določenih družbenih okvirih, usmerjajo rast tako družbenih proizvodnih sil kot tudi rast osebne in družbene potrošnje. Ne gre torej le za to, da družbene službe tehnokratsko priznamo kot nujne, temveč da njihov razvoj povežemo z aktivno vlogo tako proizvajalca v gospodarstvu kot delovnega človeka v samih družbenih službah, kot tudi da jih povežemo z vsemi družbeno političnimi skupnostmi, ki te službe potrebujejo.

Nato je tov. Tomšičeva govorila o miselnosti, ki deli dejav-

nost ljudi na produktivno in neproduktivno, ki torej druge postavlja v odvisnost subjektivne volje prvih. Ta miselnost zelo ovira urejanje tako materialnih kot tudi samoupravnih odnosov na področju družbenih služb. V tem pogledu pa ne gre le za »koristi«, ki jih ima od družbenih služb proizvodnja. Gre za vrednotenje samega dela ljudi v družbenih službah, saj s svojim delom soustvarjajo produkt za trg in je njihovo delo sestavni del celotnega družbenega dela. Udeležba delavcev družbenih služb pri delitvi skupnega dohodka je torej polnopravna, saj niso le koristniki teh sredstev, temveč tudi njihovi soustvarjalci. Odtod izhaja nov družbeno-ekonomski položaj delavcev v družbenih službah v duhu nove ustave.

Materialni položaj družbenih služb pri nas vse bolj v zadnjem času zaostaja za splošnim gospodarskim razvojem, kar je pripeljalo do vse ostrejših ekonomsko družbenih in političnih nasprotij. Tov. Tomšičeva je opozorila na znano resolucijo zvezne skupščine, ki je opozorila na nujne spremembe v delitvi narodnega dohodka v prid osebne potrošnje in standarda, ki naj omogoči nadaljnjo stimulacijo k večji proizvodnosti proizvajalcev, da večjo materialno bazo samoupravljanju v delovnih organizacijah, vključujoč sredstva za razširjeno reprodukcijo.

S tem v zvezi je ugotovila, da bomo marsikaj, kar smo v preteklosti na področju družbenih služb kot potrebe standarda posredno pokrivali iz družbenih fondov, morali prenesti v neposredni osebni dohodek. Prav tu pa nastaja načelno in praktično vprašanje, je dejala, ali je prav in ali je možno ves osebni standard izraziti v neposrednem osebnem dohodku. Nekateri mislijo, da je to potrebno storiti v čim večji meri, češ da se s tem osvoboda človek, ki naj sam razpolaga s svojim ustvarjenim deležem, drugi pa spet mislijo, da smo šli že sedaj predaleč, da smo s povečanjem osebnih dohodkov na račun regresov in subvencij npr. za kulturne in prosvetne dejavnosti, otroške ustanove in podobno, pokvarili ljudi, povzročili neenakost, komercializacijo itd.

(Nadaljevanje na 9. strani)

Najvažnejši del našega volilnega postopka je kandidiranje. Konkretno vprašanje kandidiranja na spomladanskih volitvah bo zahtevalo polovico odbornikov in poslancev, s čimer bi zagotovili v skupščinah ustreznejšo strukturo. Težiti bo potrebno za tem, da bodo v vrstah poslancev v čim večji meri zastopani ljudje, ki bodo s svojim dosedanjim delom dokazali, da so sposobni odločati o naši skupni politiki, pri tem pa zastopati interese sredine, ki jim je zaupala poslanski mandat. Razumljivo, da bodo volivci, če so dovolj seznanjeni z vsem, kar je potrebno vedeti o politiki njihove komune, republike in federacije, želeli takšne predstavnike, ki bodo sposobni čim boljše opraviti zaupane dolžnosti. Skrb za pravilno sestavo skupščin je naloga Socialistične zveze, vendar jo obvezuje, da bo kandidaturu sestavila s polnim spoštovanjem javnosti in demokratičnosti.

O javnosti v kandidiranju je med drugim razpravljala tudi tovariš Jože Smole, ki je dejal, da je v našem sistemu to najvažnejša faza v pripravah na volitve. Menil je, da bi morali javno nastopiti vsi tisti forumi, ki sodelujejo v pripravi kandidatur. S tem bi lahko izboljšali strukturo skupščin; konkretno v kulturno-prosvetnem zboru, kjer bi morali kandidirati več pedagogov. Tovariš Smole se je tudi zavzel za čim doslednejše izvajanje rotacije. Pri tem je menil, da bi bilo potrebno kandidirati nove občane za odbornike in poslance. Dejaj je, da bi morali v obravnavi kadrovskih problemov odločneje nastopiti

(Nadaljevanje na 2. strani)

V OKVIRU

Že nekaj dni privlačijo pozornost javnosti — še posebej gospodarskih krogov — odmevi in odlomki prvih, toda zelo intenzivnih razprav, ki jih vodijo okoli načrtov (Zveznega sekretariata za finance) za temeljno reorganizacijo bančništva in sistema kreditnih poslov. Interes je povsem razumljiv, ker v bistvu pomeni začetek polemik o reformi bankarskega mehanizma in prekinitve velikega dela in usmerjanja po pravilni poti cele vrste problemov okoli investicij.

Zato tudi ni potrebno, da vse deluje presenetljivo, ko se v razpravah tem načrtom daje odločujoče ekonomske značilnosti za izpopolnjevanje gospodarskega sistema. In kakor se po ocenah družbeno-političnega stališča, zakoni, o katerih je beseda, postavljajo v vrsto dokumentov, ki se lahko po naprednem pomenu vzporejajo z zakonom, ki je pred več kot desetimi leti postavil samoupravljanje v tovarnah.

Načrti, o katerih se vodi razprava (prednačrt zakona o bankah v kreditnem poslovanju in prednačrt zakona o Narodni banki) — postavljajo banke v položaj gospodarskih organizacij. To pomeni, da banke za razliko od svojega dosedanjega statusa, bolj ali manj čuvarja investicijskega blaga, komun, pokrajin, republik in federacije — je treba, da se usposobijo in da postanejo podjetja, ki bodo v poslih videla ekonomski interes svojih partnerjev in kolektiva.

Od tu izhaja največja novost reforme, ki jo predlagajo: razbija se monopol pravic za ustanavljanje (in uprav-

Mnogo dlje od reorganizacije bančništva

ljanje) bank, ki so ga doslej imele edino družbeno politične skupnosti. Po predlogu bodo imele to pravico v prihodnje tudi gospodarske organizacije in družbeno-politične skupnosti. Potrebno bi bilo, da bi bile banke ustanovljene kot »mešana društva«, na primer med določenim številom gospodarskih organizacij in skupščino neke komune. Obstaja tudi predlog, da tudi gospodarske organizacije same — če najdejo medsebojni interes, lahko ustanovijo poslovne banke.

Ce bo osvojen tak princip, bo predstavljal tudi nov način delitve družbene akumulacije — narodnega dohodka — če bi gospodarstvo razpolagalo z večjimi sredstvi, ki bodo namenjena za investicije. To predvideva tudi nov način upravljanja v bankah in usmerjanje bančnih poslov — in to na ravnanjski osnovi med banko in ustanoviteljem, če to dovoljujejo vložena sredstva v kreditni (ustanovni) fond določene banke.

To pomeni, da bodo proizvajalci preko svojih predstavnikov, ki bodo sedeli v skupščinah in izvršnih odborih bank, vplivali na poslovanje bank, gibanje in plačanje skupnih sredstev. Po besedah predsednika Zvezne skupščine Edvarda Kardelja, ki je sam sodeloval v delu skupščinskih odborov, taka reforma bankarstva prinaša generalni preobrat v politiki investiranja, ker namesto političnih forumov, proizvajalci postajajo vodilna politična sila, ki osvobodjena administrativnih metod in planiranja po želji, zdravo vpliva na vso ekonomsko politiko.

Te razprave okoli bodočega mehanizma poslovanja bank, ki zanesljivo ne prinašajo aplauza vsem predloženim rešitvam (gre le za prednačrte zakona), jasno govorijo, da gre za pazljivo izbiranje poti za pomembno gospodarsko dejavnost in da se je z velikimi koraki stopilo na najpomembnejšo etapo izpopolnjevanja našega gospodarskega sistema. Cilj dela in razprav, ki te dni vse bolj obračajo pozornost nase, se vidi predvsem v energični želji in nujnosti, da se gospodarska gibanja končno osvobodijo političnega investiranja, ki je — kljub dobrim namenom — zaviralo, namesto da razvija proizvodne sile družbe.

SL. KRSTANOVIC
(Po »Borbi«)

S PLENUMA GLAVNEGA ODBORA SZDL SLOVENIJE

Poslanci naj bodo tudi soustvarjalci skupne politike

Na plenarni seji Glavnega odbora Socialistične zveze Slovenije so razpravljali o vlogi skupščin in o političnih pripravah za prihodnje skupščinske volitve, ki bodo spomladi 1965. leta.

Uvodni referat na plenumu je imel dr. Marijan Breclj.

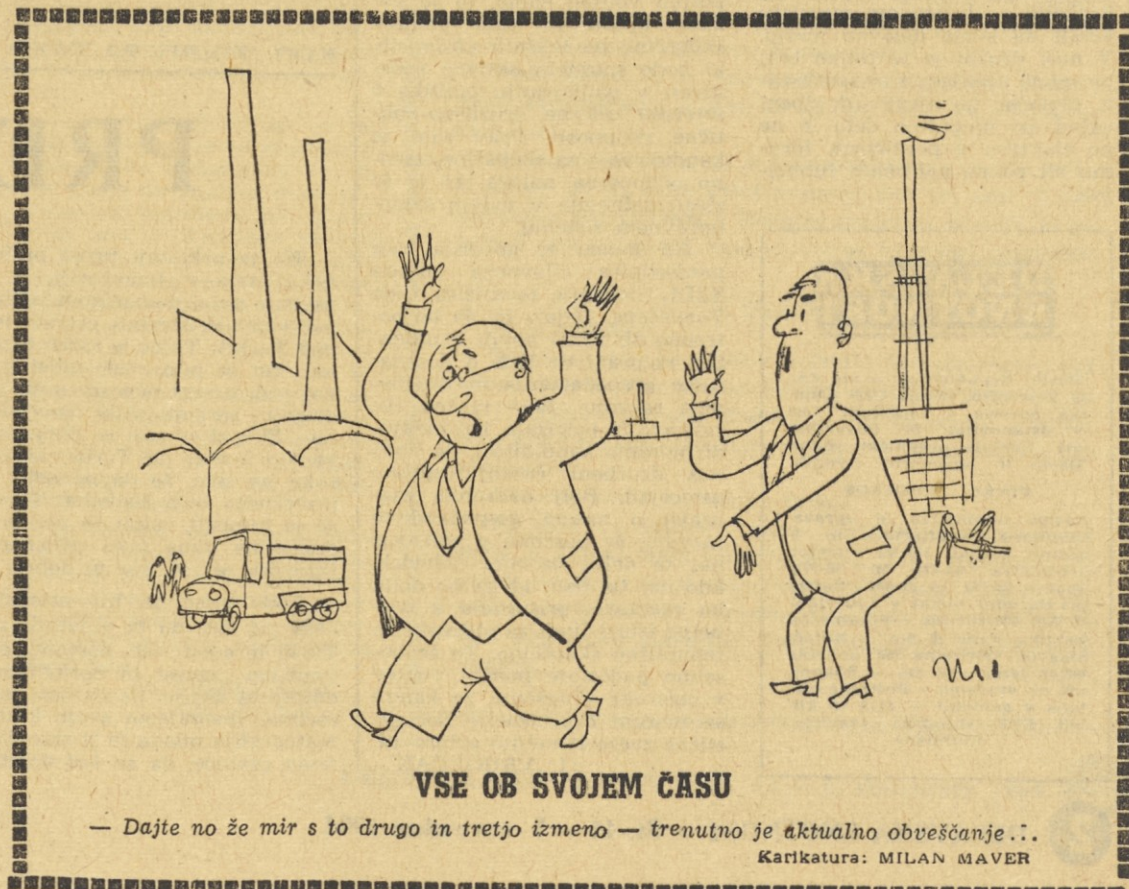
Dr. Marijan Breclj je dejal, da je potrebno ob pripravah za nove volitve najprej skrbno oceniti dosedanje delo skupščin, pri čemer bo potrebno odgovoriti na vprašanje, če so skupščine postale to, kar smo jim določili z ustavo.

Ko je govoril o dosedanjih vlogi občinskih skupščin, je tovariš Breclj dejal, da mora biti občinska skupščina ne le neposreden odraz dosežene stopnje razvoja samouprave na svojem področju, ampak tudi vodeči družbeni činitelj, ki neprenehoma izpopolnjuje in razvija celoten sistem družbenega samoupravljanja v komuni. Koliko smo se v posameznih komunah že približali takšni vlogi občinskih skupščin, je osnovno vprašanje, na katero morajo odgovoriti politične organizacije v občini. Takšna ocena bo pokazala, kako si urejamo družbene odnose v občini in kakšne so perspektive nadaljnje poti v izgradnji socialistične demokracije.

Potem je tovariš Breclj govoril o nekaterih konkretnih izkušnjah enoletnega dela republiške skupščine. Sestava sedanje republiške skupščine je, v primerjavi s prejšnjo, vsekakor mnogo realnejši odraz dejanske družbene strukture v naši republiki. Zbori delovnih skupnosti so povezali skupščino z nepo-

srednimi proizvajalci in upravljavci v vseh osnovnih področjih družbenega življenja. Zategadelj je bilo mogoče vsestransko obravnavati probleme, pri čemer so bili zlasti aktivni sami poslanci. V tej smeri bi morali delo skupščine še izpopolniti, še v večji meri bo potrebno poslancem omogočiti, da bodo razpravljali o problematiki, ki nastaja na različnih področjih družbenih procesov, to je pomembna naloga skupščinskih organov. Pri tem velja poudariti vlogo poslanca in njegovo sposobnost, da se poglobi v vprašanja, ki so na dnevnem redu. Obenem pa gre za utrjevanje njegovega položaja, da bo mogel s potrebnim ugledom opravljati svojo funkcijo, ki mu mora biti v mandatni dobi osnovna skrb. Vse to so osnovne zahteve, ki jih mora uresničiti, če želimo skupščini zagotoviti odgovorno vlogo, ki jo ima v naši družbeni skupnosti.

Potem, ko je tovariš Breclj govoril o organizaciji skupščine in o metodah dela skupščinskih organov, je poudaril, da bodo morali odbori in drugi skupščinski organi izpopolniti svoje delo ne le s kvalitativno pripravo problematiko, temveč tudi spremljati izvajanje politike, ki jo sami določajo in zato svoje delo vsebinsko usklajati z vsemi, ki bodo določila skupščine uresničevali.

Kolektiv je zaupal martinarjem

»Če v martinarni zašepa, potem je vse narobe...« slišiš pogosto, če se oglasiš v jeseniški železarni.

Martinarna je osnovni obrat železarne. Kolektiv jeseniških martinarjev ima zadnje čase z delavci, predvsem s strokovnjaki, izredne težave. Kot nam je dejal šef kadrovskega sektorja tovariš Jasnič, je vzrok tolikšnemu pomanjkanju strokovnjakov v martinarni predvsem v tem, ker se zanje preprosto niso brigali. Danes je v martinarni dovolj delavcev, vendar ti niso vsi sposobni kvalitetno opravljati delo, ker še nimajo zadostnih železarskih izkušenj in so le pričenici.

Delo martinarja zahteva cellega človeka. V nobenem drugem obratu v železarni ni toliko pomembnih osebnih odnosov do dela, kot prav v martinarni. Tu nastaja jeklo. Le malenkostno ga nekdo polomi in je vse zanič. V drugih obratih je ob napaki posameznika le del proizvodnje uničen. Pa še to: v martinarni tudi ni mogoče, ob tej ali oni napaki najti krivca, ker je tak tehnološki postopek. Zato posamična in kolektivna odgovornost pride tu še toliko bolj do izraza.

Kje dobiti sposobne ljudi, da bi rešili obrat martinarne pred nadaljnjimi neuspehi? Tudi to je ena osnovnih tem te dni v jeseniški železarni.

V drugih obratih rešujejo ta problem že dve, tri leta na ta način, da vsako leto po jeseniških osemletkah, tudi iz nižjih razredov, izberejo fante, ki so že dopolnili 15. leto starosti in niso več za obvezno šolanje. Te sprva vključijo v mladinsko brigado, potem pa jim omogočijo enoletno šolanje po točno določenem učnem programu. Delavci v posameznih obratih so v začetku gledali na te fante z nezaupanjem. Kaj ne, saj so bili še otroci, ko so prišli v železarno.

Po dveh, treh letih se je pokazalo, da so prav ti fantje najboljši delavci. Vodje obratov v železarni se sedaj, ko konča šolanje nova grupa teh mladeničev, dobesedno »tepejo«, kdo bo koga dobil.

S tem načinom pridobivanja novih delavcev, ki se je doslej obneslo, se nikakor niso strinjali v martinarni. Šele letos so po dolgih prepričevanjih martinarjev določili nekaj teh fantov za martinarno. Seveda bodo prvi rezultati znani šele čez nekaj let.

In še ena prednost je pri teh fantih, da so v glavnem domačini, ali iz bližnje okolice. Torej ni bojazni, da bi po nekaj mesecih odšli drugam.

Kako so trenutno rešili krizo v martinarni?

Kot smo že omenili, ni tolikšen problem pomanjkanja delavcev, kot morda neodgovoren odnos do dela v martinarni. Temu so bili vzrok tudi razmeroma nizki osebni dohodki.

Poslanci naj bodo tudi soustvarjalci skupne politike

(Nadaljevanje s 1. strani)

proti »malikovanju« političnih funkcij. Politična funkcija je nadaljevanje delovnega procesa. Če bi ta proces dosledno izvajali, bi v bodoče ne bilo nobenih posebnih težav, da bi se ljudje, ki so opravljali politično funkcijo po končanem mandatu vrnili na svoje delovno mesto. V naši družbi je še toliko bolj potrebno ocenjevati in spoštovati človeka in njegov družbeni ugled, po njegovem delu in ne po članstvu v političnem forumu ali pa po političnih funkcijah.

DELAVSKA ENOTNOST

časopis Republiškega sveta ZS za Slovenijo izdaja CJP Ljubljana, pravica v Ljubljani, List je ustanovljen 20. novembra 1942. Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik:

VINKO FRANKA

Nastop uredništva in uprave Ljubljana, Koptarjeva ul. 3. poštini predal: 313-VI, telefon uredništva: 33-722 in 36-672, uprave: 33-722 in 37-501. Račun pri Narodni banki v Ljubljani št. NB 600-11/1-365. Posamezna številka stane 20 din. Narodna banka je: četrtletna 250 polletna 500 in letna 1000 din. Rokopisov ne vračamo. Poštnina plačana v gotovini. Tisk in kili: taji CJP, Ljudska pravica, Ljubljana.

Zato je ves kolektiv jeseniške železarne na zadnjih zborih delovnih skupnosti odločil, da bi nad 500-članskemu kolektivu martinarne priznali na dosežanja merila delitve osebnih dohodkov še 10 odstotkov več prejemkov, kot v drugih obratih. Ta način nagrajevanja so uvedli pred mesecem. Seveda, kdor neopravičeno izostane z dela, ali da pri delu ne bi bil prizadeven (namreč v martinarni je izključno kolektivno delo) potem ne dobi priznanih 10 odstotkov. To pomeni, če si bo nabral le eno negativno točko, avtomatično odpade iz omenjenega kriterija. Vendar je ta dodatek le izhod za silo. Bolj stvarne rezultate pa bo mogoče doseči z izdelanim sistemom nagrajevanja. Rezultati še niso znani. Res pa je, da je tovarniški zdravnik v zadnjem mesecu, odkar imajo uveden tak način nagrajevanja, zabeležil najmanj obiskov prav iz martinarne in da je odsotnost z dela v zadnjem času minimalna. Torej martinarni upravičeno pričakujejo ob koncu meseca debelejšo kuverto. S tem je ves kolektiv železarne zaupal martinarjem, ki so postali ponosni in tudi bolj prizadevni.

Se ena stvar je zaskrbljujoča v železarni!

Iz kolektiva so začeli odhajati tudi ljudje, ki so zaposleni v železarni že po deset, petnajst let. V železarni niso tako zaskrbljeni, če odide 20 takih delavcev, ki so se zaposlili pred pol leta ali letom. Toda težje jim je, če jih zapusti ključavničar s petnajstletno prakso, ki je že pravi strokovnjak.

Osnovni vzrok temu je pomanjkanje stanovanj. Takih, ki živijo že po deset let v samskih domovih, je v kolektivu 727. To so v glavnem dobri delavci. Vloženih prošnji za družinska stanovanja pa je 550. Odhajanju iz kolektiva botrujejo tudi nizki osebni dohodki. Okoli 45.000 dinarjev, kolikor jih danes zasluži strojni ključavničar v železarni, dobi takoj, kjer koli bi se s svojo kvalifikacijo zaposlil izven železarne.

Vsako leto odide in pride v jeseniško železarno okoli 1000 delavcev. To pomeni, da morajo okoli 2000 delavcev v kolektivu premestiti na druga delovna mesta, da bi lahko zaposlili novih 1000 na začetnih dolih.

Če bi vsaj 50-odstotno zmanjšali fluktuacijo, potem bi to notranjo rezervo lahko dobro izkoristili. Namreč premik 3000 delavcev znotraj kolektiva bistveno vpliva tudi na njihovo produktivnost.

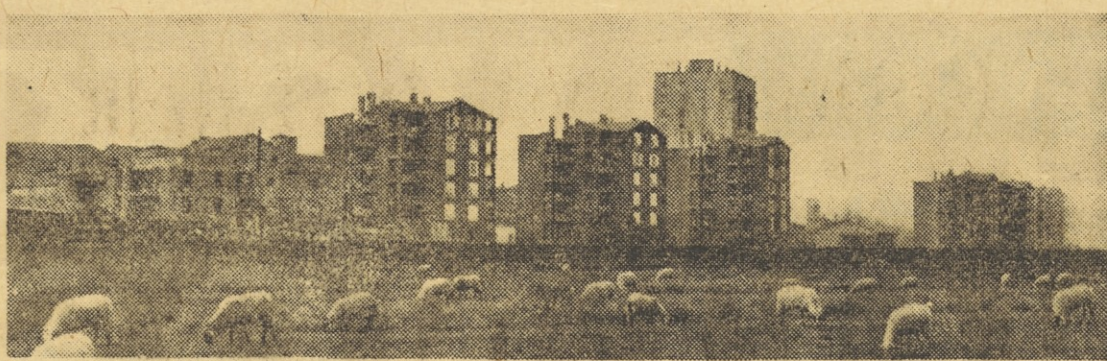
Kadrovska služba v železarni na jesenicah je tako pred veliko nalogo. Kot nam je dejal tovariš Jasnič, bodo naredili podrobno študijo, zakaj delavci v takem številu odhajajo iz železarne. Da bi zmanjšali fluktuacijo, bodo takoj ukrepali poyssod tam, kjer bo to v njihovi moči.

M. ŽIVKOVIC

O kandidiranju je razpravljala tudi Vitja Rode, ki je dejal, da bo ponekod to težavna naloga, ker bo potrebno usklajevati kriterije za kandidiranje s potrebami skupščine. Menil je, da je potrebno hkrati s presojo osebnih kvalitiet kandidatov in potreb volilne enote, to je občine, upoštevati tudi potrebe skupščine po takšnih poslancih, ki bodo sposobni aktivno sodelovati v oblikovanju politike v interesu celotne družbeno-politične skupnosti. Prav zato je kandidiranje za skupščino izredno odgovorna naloga, ki je še zlasti zahtevna v našem samoupravnem sistemu.

Na koncu je govorila tudi predsednica Glavnega odbora SZDL Slovenije tovarišica Vida Tomšičeva. Dejala je, da bo potrebno ob izbiri novih kandidatov razpravljati tudi o dosežanjem gospodarskem in družbenem razvoju. Prav takšna obravnava bi pokazala, kakšne ljudi moramo kandidirati, da bodo naš družbeni razvoj uspešno usmerjali. Bolj nadrobna razprava o našem gospodarskem razvoju, še posebno o tem, kje naj bi delili narodni dohodek, kdo naj bo tisti, ki ga bo delil, bo zagotovo prispevala k najboljši izbiri ljudi za občinske in republiške skupščine. To še posebno podčrtuje pomen volitev v občinske skupščine, za katere se morajo organizacije Socialistične zveze temeljito pripraviti.

I. VRHOVČAK

Staro in novo na Koprskem

Foto: M. Sparovec

KEMIČNA TOVANA MOSTE DOBILA SOFINANCERJE

SKUPNA AKCIJA SLOVENSКИH TEKSTILCEV

Gospodarska banka SRS je zaradi svoje nelikvidnosti ustavila investicijsko kreditiranje Kemični tovarni Moste, ki gradi novo tovarno umetnih tekstilnih vlaken. Z lastnimi sredstvi investitor ne bi mogel dokončati nove gradnje, ki bo z opremo vred stala okoli 5 milijard dinarjev, čeprav bi ustavitev gradnje delovni kolektiv zelo prizadela, saj je doslej investiral v novo tovarno že 158 milijonov in si priskrbel garancije ter menice za uvoz opreme.

Prenos tovarne tekstilnih vlaken v Leskovac, kakor je predlagala Gospodarska banka SRS, pa ne bi pomenil izgube samo za investitorja, ampak tudi za slovensko tekstilno industrijo, ki se vedno bolj oskrbuje z umetnimi vlakni in orientira na proizvodnjo sintetičnih vrst blaga ter na predelavo mešanice. V njihovem interesu bi torej moralo biti, da bi jim nova tovarna umetnih vlaken kot surovinska baza tekstilne industrije ostala čim bližje.

Na nedavnem sestanku predstavnikov slovenske tekstilne industrije, ki ga je organizirala Gospodarska zbornica SRS, so vabljeni priznali, da nova tovarna umetnih vlaken sodi v sklop tekstilne dejavnosti in da bi jih njen prenos v Leskovac prizadel. Pač pa so se z nejevoljo spraševali, čemu naj bi problem, ki je nastal zaradi predimenzioniranja republiškega investicijskega plana in Gospodarske banke SRS, ki je kreditiranje ustavila že po pričetku del, reševale tekstilne tovarne. Rečeno jim je namreč bilo, naj omogočijo gradnjo s sofinanciranjem. Razen tega so se navzoči sklicevali na svoje ogromne anuitete. Večini tekstilnih tovarn zaradi dosedanjih, še ne poravnanih investicijskih kreditov ostaja zelo malo razpoložljivih sredstev.

Kljub vsem tem pomislekom pa so priznali, da bi s skupnimi močmi lahko spravili skupaj okoli 200 milijonov dinarjev, kolikor jih prosi Kemična tovarna Moste za dokončanje I. gradbene faze — dograditev obrata, ki bo proizvajal poliamidna vlakna. Slovenija ima skupno 36 tekstilnih tovarn, če bi vsaka prispevala samo po 5 milijonov, bi bil problem rešen. Med njimi so seveda precejšnje razlike v potrošnji sintetičnih vlaken, zato je bilo rečeno, naj bi večji potrošniki sintetične prispevali več sredstev.

Glede na to, da zbrani predstavniki tekstilne industrije niso mogli odločiti o posojilu oziroma o višini kredita, ki naj bi ga dali Kemični tovarni Moste, so lahko samo principialno

potrdili umestnost sofinanciranja in obljubili, da bodo samoupravnim vodstvom v svojih podjetjih dokazali gospodarnost takšne finančne pomoči in jim priporočili, naj kredit odobrijo. S sofinanciranjem surovinske baze si bo tekstilna industrija lahko zagotovila neposreden vpliv na proizvodni program in tudi na cene, kar bo v kreditnih pogodbah tudi klavzirirano.

Če predlog, sprejet na tem sestanku, uspe, bo to prva akcija, pri kateri bo uspešno združiti vsi slovensko tekstilno industrijo in začetek tesnejšega medsebojnega povezovanja, ki naj bi se razvil pri združevanju investicijskih sredstev, v programi-

ranju proizvodnje in specializaciji, preko katere šele lahko pride do dejanske družbene delitve dela, ki jo Poslovno združenje tekstilne industrije SRS že dve leti precej brezuspešno forsira, ker številni tekstilni kolektivi ne odstopijo od svojih raznolikih proizvodnih programov, čeprav vedo, da »vsi proizvajajo vse«.

Akcija je tembolj upravičena, saj bo investicija tudi z vidika celotne družbe ekonomična, ker ne bo treba metati stran denarja, porabljenega za gradbene programe in nekatere naprave, ki za Leskovac ne bi prišli v poštev zaradi drugačnih klimatskih pogojev.

ZAVODU ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE V LJUBLJANI

Ocena za evidenco: slabo

Po določilih uredbe o »sestavu in načinu volitev skupščin skupnosti socialističnega zavarovanja delavcev«, je komunalni zavod za socialno zavarovanje dolžan opraviti strokovno in tehnično delo v zvezi z volitvami. Volilna komisija, ki jo je skladno s predpisi imenoval Svet za delo občinske skupščine Ljubljana-Center za volitve v skupščino zavarovancev na njenem področju, bi po tem takem morala dobiti število volilnih upravičencev in točen seznam delovnih organizacij, v katerih naj bi bile nadomestne volitve od Zavoda za socialno zavarovanje. Namesto konkretnih podatkov, ki jih je potrebovala komisija, pa je zavod poslal pomanjkljiv spisek na novo prijavljenih zavezancev prispevka in »spremembe« nazivov zavezancev prispevka. Šele naknadno in na opozorilo so poslali k temu spisku še število volilnih upravičencev po posameznih volilnih enotah.

Ko je na podlagi te »strokovne« dokumentacije volilna komisija začela z delom, je naletela na vrsto težav. Nazivi delovnih organizacij v spisku se niso ujemali z nazivi, ki jih v resnici imajo. Prav tako so bile v tem spisku še vse delovne organizacije, ki so se pred letom ali dvema (po zadnjih volitvah) preselile iz občine Ljubljana-Center. Spisek ni upošteval nikakršnih sprememb združitve ali razdružitve delovnih organizacij od oktobra 1962 do letos.

Volilni komisiji tako ni preostalo drugega, kot da sama začne popravljati napake strokovno usposobljene službe Zavoda

za socialno zavarovanje. Na temrenu je preverila vse zavodove podatke in tako sestavila dejanskemu stanju odgovarjajoč spisek volilnih upravičencev in enot. Skupaj so našli 57 sprememb, ki jih Zavod v svojem spisku (ali pa tudi v svoji evidenci) ni registriral.

Volilna komisija je poročala Svetu za delo občinske skupščine o volitvah v skupščino zavarovancev. Mimo tehle podatkov, da je v nadomestnih volitvah sodelovalo 354 delovnih organizacij, dve neposredno, ostale — manjše, pa preko svojih delegatov in da je pravilno izvoljenih 28 novih članov, ki bodo zamenjali tiste, ki jim je dveletna mandatna doba v skupščini zavarovancev potekla, so navedli tudi težave, ki jim jih je povzročil Zavod za socialno zavarovanje.

Priporočilo volilne komisije, naj Svet za delo občinske skupščine Ljubljana-Center ob prihodnjih volitvah zagotovi uspešno delo s tem, da bo zahteval od Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje tesnejše (tudi resnejše) sodelovanje in ažurne ter konkretne podatke, so člani sveta sprejeli kot sklep. Ob tem pa so sprejeli še dodatni sklep, da pošljejo predlog upravnemu odboru Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje Ljubljana, naj »strokovno in točno dokumentacijo in pomoč« pri letošnjih volitvah ocenil in to upošteva pri rešitvi dodatka, oziroma pri osebnih dohodkih vseh tistih, ki bi te stvari morali urediti, pa jih niso.

N. L.

PRISILNA UPRAVA

V cerkniški občini je gostinstvo že lep čas na zapečku. Gostinsko podjetje, ki združuje več gostinskih obratov v občini, je za občinske moze pravi »grešni kozel«. Da je med gostinci veliko težav in napak, dokazuje tudi dejstvo, da so v zadnjih treh letih zamenjali kar štiri direktorje gostinskega podjetja. Vsi so odšli s položaja, še preden so do dna spoznali razmere v delovni organizaciji. Gostinci se na zborih pritožujejo in ugotavljajo, da mnogi med njimi služijo samo 28.700 dinarjev, medtem ko je občinsko povprečje zaposlenih v gospodarstvu 35.400 dinarjev. Da bi občinska skupščina uredila razmere, so pred kratkim sprejeli sklep o prisilni upravi.

Sklep o prisilni upravi, s katerim so odpravili delavsko samoupravljanje, je bil sprejet po zelo kratkem postopku. Osnovni razlog za uvedbo prisilne uprave je bil podatek, da je prometa na zaposlenega manjši kot je bil lani. Preseneča tudi hitrost, s katero je občinska uprava ugotovila, da je gostinsko podjetje »zrelo« za prisilno upravo. Finančna inšpekcija je namreč v pičlih treh urah pregledala poslovne knjige in zbrala najbistvenjše podatke, ki so ji zadostovali za obrazložitev prisilne uprave. V treh urah pa je težko verjeti, da so finančni izvedenci lahko dobili pravo sliko o poslovanju podjetja.

Gostinci cerkniške občine namreč oporekajo pravilnost sklepa občinske skupščine o prisilni upravi. Trdijo, da so podatki, ki so se jih poslužili »občinski moze« preveč enostranski in nezanesljivi. Cerkiško gostinstvo običajno posluje z izgubo v prvi polovici leta, v drugi polovici pa se promet popravi, predvsem v poletnih mesecih, ko imajo največ gostov. Zaradi tega menijo gostinci, da je bil sklep o prisilni upravi prenašel in nepošten.

So tudi razne druge okoliščine, ki jih občinska skupščina pri oceni gostinstva ni upoštevala. V gostinskih obratih o cerkniški občini je namreč samo 15 gostincev, ki imajo ustrezno izobrazbo. Razen tega so letos podjetju priključili tudi hotel v Rakovem Skočjanu, za katerega nekateri menijo, da je »zlata jama«, v resnici pa morajo zanj odplačevati visoke anuitete, ki so vzrok, da gospodarski učinek podjetja v primerjavi z lanskim letom ni takšen, kot je bil.

Z. T.

KDO JE KRIV ZA TAKO IMENOVANO INVESTICIJSKO NEDISCIPLINO?

PREDPISI ALI LJUDJE?

Ček z ropotuljico igra z milijoni — čeprav so mnoge druge kinematografije tudi v dvakrat krajšem času prebolele mnoge otroške bolezni, od katerih je naša že kronično bolna. Ena od najpogostejše uporabnih dimnih zavese je tako imenovana investicijska nedisciplina. Gotovo se vsi strinjajo, da prekomerne investicije predstavljajo osnovni vzrok neredov na tržišču in tudi eno osnovnih zaprek pred življenjskim standardom, ki nikakor ne krene hitreje naprej. Med vzroke, ki pripeljejo do takega obsega in take strukture investicij, običajno štejemo investicijsko nedisciplino.

Kaj je to: investicijska nedisciplina? Ali je to nepremagljiva prirodna sila — ko pred njo tako fatalno zmigujemo z rame-

ni? Ali obstaja zdravilo za to bolezen? Ali sploh iščemo zdravilo?

Mnogokrat se sliši, da se investicijski nedisciplini lahko in mora stopiti na prste le z ekonomskimi ukrepi. Nekateri tudi kategorično trdijo, da neki drugi ukrepi tudi ne bi bili v skladu z našim sistemom.

Nesporno je, da trenutne pomanjkljivosti na področju investiranja zelo ostro opozarjajo na potrebo, da se čimprej menjajo tisti elementi gospodarskega sistema, ki te pomanjkljivosti pogosto ogrožajo. Verjetno je točno tudi to, da bo sprememba v gospodarskem sistemu in gospodarski politiki — predvsem pa razširitev materialne osnove samoupravljanja — pripeljala do bistvenega izboljšanja v po-

gledu obsega in strukture vlaganj. Tudi iz vseh dosedanjih izkušenj vemo eno: da kakršenkoli sistem ali predpis ljudje izgrajijo, če le morejo. To lahko storijo, ker za take prestopke ne nosijo nikakšne osebne odgovornosti, niti materialne, kazenske ali politične.

RAZKORAK MED BESEDAMI IN DELOM

Nastala bi precej debela knjiga, če bi spravili skupaj vse sklepe predstavniških teles in vodstev družbeno-političnih organizacij, ki so na sestankih v zadnjih letih opozarjali na potrebo, da se investicije zmanjšajo in da se jih prilagodi našim potrebam. Dovolj bo, če se o tem spomnimo nekaterih Titovih izjav: Na II. plenumu CK

Kdo bo mislil na ljudi?

Tema je že malce obrabljena, pa vendar še zmeraj zelo aktualna:

Delovni kolektivi razmišljajo, kako bi povečali proizvodnjo. Strokovne službe porabijo veliko časa, da izračunajo, koliko milijonov bo treba investirati v podjetje, če naj se proizvodnja poveča za predvideno tonažo. Malokdo pa razmišlja in preračunava, koliko investicij potrebujejo za vzgojo ljudi, ki naj bi programirane dodatne tone proizvedli.

Družbena skupnost je vsem delovnim kolektivom omogočila večje investiranje v kadre s tem, da smejo 2,5 % bruto dohodka porabiti za strokovno vzgojo. Razmeroma velika sredstva, s katerimi samostojno razpolagajo, pa mnogi nesmotno porabijo.

Na nedavnem sestanku sveta za proizvodnjo, predelavo in promet z nekovinami pri republiški gospodarski zbornici je bilo rečeno, da okoli 40 % sredstev, ki so v nekovinski industriji namenjena za strokovno vzgojo, odteka drugam, celo v gradnjo osnovnih šol.

Nedvomno denar ni vržen stran, če ga občinske skupščine porabijo za gradnjo splošnoizobraževalnih institucij, glede na perspektivni razvoj posameznih tovarn, ki ga prispevajo, pa investicija ni smotna, če že spregledamo njeno nezakonitost.

Istočasno pa se na primer tehniška srednja šola v Rogški Slatini, ki vzgaja strokovnjake za vso slovensko steklarsko industrijo, ubada s skrbjo, kako naj poveča osebne dohodke svojim predavateljem, ne da bi podražila že sedaj drago šolnino. Okrajna skupščina ji namreč ničesar ne daje iz zbranih sredstev, ki so namenjena za II. stopnjski študij, čeprav so jih prispevali tudi steklarji.

Če se vodstvo te šole nad kom pritožuje, se sme samo nad steklarji, ki niso zadosti pozorni, ali se njihova sredstva v resnici porabijo v tiste namene, kakor bi si sami želeli glede na sedanjo in perspektivno kvalifikacijsko strukturo in potrebe.

Toda za takšen nadzor je treba skladno z rekonstrukcijami in novimi gradnjami programirati tudi kadre. Ne samo po čez, ampak temeljito, kolikor se le da realno, da ta program služi za orientacijo pri porabi razpoložljivih sredstev za strokovno vzgojo na raznih ravneh, od poklicnega šolanja do fakultete.

Vemo, da strokovnjakov ni mogoče »zvariti« čez noč, šolanje traja večkrat precej dlje kakor gradnja novih obratov in celo tovarn, zato je sistematična skrb za njihovo vzgojo enako važna, kakor skrb za nove tone in nove ali izboljšane proizvodne in delovne pogoje.

Sklicevanje na to, da so občinski ali okrajni skupščini prepustili s skrbjo za vzgojo strokovnjakov vred tudi svoja sredstva, bo takrat, ko bodo strokovnjake potrebovali, zelo malo zalego, če jim prej ne bo mar, kako jih občinske in okrajne skupščine trošijo.

Neutemeljeno pa je tudi negodovanje naj visokimi šolninami v specializiranih strokovnih šolah, dokler se prizadeji delovni kolektivi dovolj ne angažirajo, da bi vsaj del sredstev, ki so jih odvedli za šole II. stopnje, odšlo v njihove strokovno izobraževalne institucije.

M. K.

»RDEČA LUČ« ZA IZVOZ KRANJSKE »ISKRE«

Rešitev le v delitvi dela

Nekatera podjetja v Sloveniji so se zaradi precejšnjega povpraševanja po njihovih izdelkih na domačem tržišču uspevala pri gospodarjenju. Doma prodajo veliko. Prav nič pa se ne morejo pohvaliti z izvozom. Najbolj zaostajajo v izvozu panoge z visoko stopnjo predelave, kot na primer kovinska industrija, elektroindustrija, kemična itd. K temu je pripomoglo še pomanjkanje deviz za reprodukcijski material iz uvoza. Uvoz je še zmeraj večji od izvoza, vsako leto je vrednost uvoženega reprodukcijskega materiala večja od vrednosti izvoženih finalnih izdelkov. Tako smo na primer leta 1962 uvozili za 888 milijonov dolarjev raznega reprodukcijskega materiala, izvozili pa za komaj 690 milijonov dolarjev raznih finalnih izdelkov itd. Problematika, ki jo navajajo podjetja zaradi nezadostnega izvoza se iz meseca v mesec ponavlja. Najčestši so tudi izgovori: kupec nam še ni odprl akreditivov, ne zmoremo toliko narediti, nimamo deviz, da bi uvozili reprodukcijski material in podobno. Izgovor je vsak dober, če mu verjamemo.

Nasploh velja ugotovitev, da je procentualna udeležba izvoza v vsej proizvodnji nezadovoljiva. S številkami izgleda zadeva takole: industrija je od planiranih 126.547.482 dolarjev izvozila v devetih mesecih le za 87.604.926 dolarjev, ali za 69,3 odstotka. Tudi kmetijstvo je pod načrtom. Od predvidenih 22 mi-

lijonov 796.101 dolarjev je uresničenih 15.909.872 dolarjev, ali 70,4 odstotka. In če še podrobneje analiziramo, je elektroindustrija izpolnila izvozno obveznost v devetih mesecih le s 46,2 odstotka, od planiranih 5.240.003 dolarjev.

Suhoparne številke ne povedo ničesar, če ne pogledamo globlje, kje so vzroki, da nekatera podjetja ne izvažajo toliko, kot bi po svojih kapacitetah lahko.

Največji delež izvoza v elektroindustriji odpade na ISKRO iz Kranja. Pred več kot dvema letoma, ko je ta tovarna sprejela pod svoje okrilje še 23 tovrstnih podjetij v vsej Sloveniji, je generalni direktor združene ISKRE, na nekem sestanku z novinarji, med drugim pojasnil tudi tole: »... da bodo v Iskri opustili nekatere izdelke, ki so jih doslej proizvajali, in se bolj specializirali na izdelavi tistih proizvodov, ki so potrebni za uspešno jugoslovansko integracijo v elektroindustriji. Temu smo prilagodili naš celoten proizvodni program, ki pomeni, da bomo v naslednjih štirih letih povečali bruto proizvodnjo za približno 140 odstotkov, medtem ko predvidevamo, da se bo dosedanj izvoz, ki obsega slabe 4 odstotke naše proizvodnje, v naslednjih štirih letih povečal za 25 odstotkov. S tem pa se bo »ISKRA« že precej trdno vključila v mednarodno delitev dela.«

Letošnja izvozna obveznost »Iskre« je 3.018.751 dolarjev. To

je več kot dve tretjini vsega izvoza v tej panogi. In koliko je »Iskra« izvozila v devetih mesecih? Odgovor: komaj za 1 milijon 284.000 dolarjev, kar predstavlja 42,5 odstotka izvozne obveznosti. To je prej ko ne vse, kar je »Iskra« letos prodala za dolarje.

Več kot dve leti sta že minili in napovedi, ki jih je dal generalni direktor, se po podatkih, ki jih imamo na razpolago, ne uresničujejo. Tega se verjetno tudi v kolektivu sedaj krepko zavedajo. Ker drugega izhoda ni, so začeli neuspeh opravičevati s tem, češ da se jim sedaj maščujejo prva leta po vojni, ko so potrebe narekove, da so morali delati le za domači trg. Proizvajali so nebroj najrazličnejših izdelkov. Vse to delajo še danes. Za to so tudi proizvođe in tehnološke postopke izpolnili in je razumljivo, da jih ne morejo čez noč zmetati na cesto.

Edini stalni zunanji trg, ki so si ga ustvarili v »Iskri«, je Turčija in morda še nekatere dežele bližnjega vzhoda. Na vseh drugih zunanjih tržiščih pa za Iskrine izdelke sveti »rdeča luč«. Razumljivo, na novih, predvsem na zahodnih tržiščih ne morejo uspeti, ker je konkurenca Siemens ali Philipsa prehuda. Izdelki »Iskre« so zastareli. Proizvodnja sestavnih delov je malo manj kot na tleh. Za vse izdelke, ki jih sedaj prodajajo na zunanji trg, so zelo prikrašani pri ceni. Znano je, da predstavljajo večino Iskrinega izvoza elektromotorčki, ki jih izdelujejo v tovarni v Zelenikah. Motorček velja pri nas 8000 dinarjev, amerškemu kupcu pa ga prodajo le za 2 dolarja.

Prepozno so, žal, prišli v »Iskri« do spoznanja, da se ne »držijo« povsem točno programa, ki so si ga postavili pred dvema, tremi leti. Zdaj prihajajo do spoznanja, da je rešitev le v specializirani proizvodnji in delitvi dela. Ta pa zahteva kvalitetne sestavne dele. Nekaj jih že delajo v svojih obratih v Višnji gori, Mokronogu, Sežani, Novi Gorici itd. Vendar, če bodo hoteli priti na zeleno vejo s svojim izvozom, bodo morali še bolj utrditi specializirano proizvodnjo in se vključiti tudi v mednarodno delitev dela. Tak primer delitve dela zasledimo tudi že v Iskri, kjer izdelujejo posamezne dele za električne vrtnale stroje za znano švicarsko tovarno »Perles«. Toda, to je za sedaj za Iskro le kaplja v morje.

Res ni važno, da bi »Iskra« morala delati finalne izdelke, ko mora zanje skoraj vse sestavne dele uvoziti. Bolj koristno bi bilo, o tem so že govorili, pa je ostalo le pri besedah, da bi svoje tehnološke postopke in proizvodnjo usmerila na posamezne sestavne dele, ki bi bili lahko ob velikoserijski proizvodnji predvsem kvalitetni in ceneni. Potem verjetno ne bi bilo težko najti stik z neko tujo podobno tovarno, za katero bi lahko prav »Iskra« delala opore, kondenzatorje, kontaktorje ali merilne instrumente. S finalnimi izdelki se »Iskra«, po našem prepričanju, še zlepa ne bo mogla kosati s tujimi tovrstnimi proizvajalci.

M. ŽIVKOVIČ

Pri Urhu nad Ljubljano se je tudi letos za dan mrtvih zbralo veliko šolske mladine. Z jesenskim cvetjem so lepo okrasili spomenik padlim borcem in s tem počastili njihov spomin

Na lepakih je pisalo, da frizersko revijo v Postojni prireja sindikalna podružnica Brivsko-frizerskega salona Sežana, dejansko pa se je s pripravi ukvarjal samo upravnik tega podjetja. Sporazumno s kolektivom, ker je pač upravnik imel v Postojni največ poznanstev in zvez...

Tovariš upravnik je sam nakupil, kar je bilo potrebno, sam plačal nabavljeno robo, sam pobral tudi vstopnino.

No, ko je bila revija mimo, je sindikat kot uradni prireditelj, le želel zvedeti, kakšen je bil njen uspeh. Glavni in edini organizator je to željo razumel in je zbral ves kolektiv ter mu približno takole poročal:

»Revija je lepo uspela, tudi finančno smo prišli skozi.« Potem se je opravičil, češ da obračuna ne more predložiti, ker še nima vseh računov.

To je bilo 10. septembra 1963, nekaj tednov po reviji. Dnevi in meseci so tekli, obljubljenega obračuna pa ni bilo. 20. maja je moral tovariš upravnik v bolnišnico in predstavniki kolektiva, ki so ga pospremili tja, so ga rahločutno vprašali, kako je kaj z obračunom od revije.

»V mojem predalu je vse, kar poglejte,« je pojasnil tovariš upravnik in jim tega vprašanja niti ni zameril.

Po vrnitvi v Sežano je delegacija res odprla upravniško mizo, v kateri je ležala debela mapa, polna listov in lističev, toda brez potrjenih računov in obračuna.

II. DEJANJE

26. januarja 1964 je Brivsko-frizerski salon Sežana ustanovil blagajno vzajemne pomoči. Izvolili so odbor, ki naj bi jo upravljal, in sklenili, da poslovanje nadzira sindikalno vodstvo tega podjetja. Že pri naslednjem obračunu osebnih dohodkov so vsakemu članu kolektiva odrgali po 500 dinarjev, da bi blagajna vzajemne pomoči začela čimprej poslovati.

Pravilnik o blagajni vzajemne pomoči so kolektivno sprejeli 16. aprila 1964. Izglasoval ga je tudi tovariš upravnik, ki je bil navzoč na tem sestanku.

Mož, ki zaupa samo sebi

Zadeva pa se je zamotala, ko je prosila neka članica kolektiva za interno posojilo.

Predsednik izvoljenega odbora za upravljanje blagajne je prosilko zavrnil, češ da ji ne more pomagati, ker niti on niti izvoljena blagajničarka nimata denarja, ampak tovariš upravnik.

Zavrnjena prosilka se z odgovorom ni mogla sprijazniti. Zaslutila je, da nekaj ni v redu z vzajemno blagajno in se je pritožila nadzornemu odboru.

Toda nadzorni odbor je dobil od izvoljenega vodstva vzajemne blagajne enak odgovor, kakor prosilka: knjižico z denarjem da ima tovariš upravnik, ki je prepovedal vsakršno izplačilo, dokler sam ne izpopolni pravilnika o vzajemni pomoči.

Razumljivo, da se je novica hitro razvedela po podjetju. In da so se mnogi začeli spraševati, kako more upravnik na lastno pest spreminjati pravilnik, ki so ga kolektivno sprejeli.

Tajnik sindikalne podružnice in član nadzornega odbora blagajne je zagrozil, da poprosi službo družbenega knjigovodstva, naj pošlje revizorja...

Upravnik podjetja, ki je bil še vedno na bolezenskem dopustu, je zvedel za to grožnjo. Na dom je dal poklicati grozilca (ki ni samo tajnik sindikalne podružnice in član nadzornega odbora vzajemne pomoči, ampak tudi predsednik upravnega odbora) in ostale člane upravnega odbora, in se znesel nad grozilcem:

»Ti boš pošiljal kontrolo v podjetje? Kakšno kontrolo pa smeš ti pošiljati?«

V pomiritev kolektiva pa je še dodal, da se mu ne zdi pravilnik čisto v redu in da ga bo nekoliko popravil.

Zbrani so molčali in tako se je denar za blagajno vzajemne pomoči še naprej stekal v roke tovariša upravnika...

Okoli 100.000 dinarjev se je že nabralo tega denarja, toda hranilna knjižica je še vedno pri tovarišu upravniku. Nihče si ga ne more izposoditi, čeprav ga že ves čas nalagajo v ta namen.

Pravijo, da je tovariš upravnik zdaj že korigiral pravilnik o poslovanju vzajemne pomoči. Mogoče bo blagovolil izročiti odboru tudi knjižico s prihranki, pojasniti pa bi moral svojemu kolektivu še dve stvari:

prvič: čemu so v Brivsko-frizerskem salonu Sežana sploh samoupravni organi, če za vse misli in odloča — upravnik,

in drugič: ali misli, da je kolektivni denar njegov osebni denar, da ga celih deset mesecev drži pri sebi. Z neustreznim pravilnikom o blagajni vzajemne pomoči, ki ga je tudi sam izglasoval, tega najbrž ne bo mogel opravičiti.

III. DEJANJE

Se ni napisano. Napisal pa ga bo delovni kolektiv Brivsko-frizerskega salona Sežana. Ker se sam ne čuti dovolj pripravnega za to, je zaprosil občinski sindikalni svet za pomoč. Pravzaprav samo predsednika. Njegov odgovor pa je bil zelo nesporoden:

»Interne probleme rešujte sami.«

Verjetno bi nadzorni odbor občinskega sindikalnega sveta v Sežani malo drugače menil. Vsaj moral bi, saj gre za probleme, ki se tičejo tudi sindikalnega dela in celo sindikalnega denarja. V upravnikove roke se namreč steka tudi sindikalna članarina. Brez privoljenja sindikalnega vodstva...

M. K.

ZKJ je Tito opominjal, da »... je treba vedno imeti pred seboj splošen razpon investicij, preko katerega ne smemo iti.« Komaj tri leta kasneje, na IV. plenumu CK ZKJ, je Tito ponovno dejal: »Čas bi že bil, da si ustvarimo malo večjo kontrolo, kje in v kaj se investira, in kakšen bo iz tega rezultat.« Nedavno, na VI. plenumu CK ZKJ v marcu letos, je Tito spet dejal: »Mi, tovariši, imamo že nekaj let prenapete načrte. In ne samo, da so bili ti načrti prenapeti, marveč so se prebijali tudi plafoni investicij, tako v republiških, kot v komunalnih okvirih. Zato je nujno, da se tudi v tem pogledu naredi malo reda.«

Te besede vsebujejo politiko, s katero se vsi strinjajo in ni bila včeraj prvič razglašena. Toda, kako je v praksi? Kot je dejal tovariš Tito, iz leta v leto se delajo prenapeti načrti, toda ti načrti se tudi »prebijajo«. Leta 1961 je bilo investiranih preko načrta 143,8 milijarde dinarjev, leta 1962 blizu 68 milijard, lani okoli 295 milijard dinarjev. To leto, kaže, da ne bo nič boljše od prejšnjih.

VEDNO SE VE, KDO STOJI ZA...

Tako grobo rušenje vsejugoslovanske politike se ne more pripisati investicijski nedisciplini in potem naj bi prekrizali roke. Ta, tolikokrat povedana investicijska nedisciplina, ni neka sila izven nas, nekaj, za kar bi se ne vedelo, od kod izhaja. Povsem točno se lahko ugotovi, kdo je discipliniran in kdo ni, kdo se drži predpisov in kdo meni, da ga ne vežejo niti tisti sklepi, za katere je sam glasoval. Z eno besedo: lahko se ve in v glavnem se ve, kje se načrti rušijo, odnosno kdo to dela.

V to se je lahko vsak prepričal pred kratkim.

V materialu za zadnji plenarni sestanek centralnega sveta ZSJ je obelodanjen tudi podatek o višini tako imenovanih oročenih sredstev gospodarskih organizacij. Tu je rečeno, da je velik del teh sredstev oročen na ta način, da so družbeno-politične organizacije izvršile na podjetje politični pritisk. Prav tako je rečeno, da so ta sredstva v glavnem porabljena za

nova vlaganja. Iz tega svežega primera izhajata vsaj dva zaključka:

Prvič, lahko tudi dobro zamišljen ekonomski ukrep naredi težave, če obstaja možnost, da ljudje vsak princip in sklep razumejo, kot jim je všeč.

In drugič, v tem primeru investicijska nedisciplina ni nikakršen misterij, ker — samo če se hoče — se lahko ugotovi, kdo so njeni nosilci.

Oba zaključka sta prilično zaskrbljujoča.

PRAVI RAZLOG ZA ZASKRBLJENOST

Predvsem zaskrbljuje dejstvo, da od tistih, ki uporabljajo »politični pritisk«, ni bil doslej še nihče politično pritisnjen. Ni bilo še zabeleženo, da bi predsedniku občine občani odrekli zaupanje zaradi tega, ker je grobo kršil samoupravne pravice tega ali onega kolektiva. Ni znano, da bi bil kak občinski, okrajni ali drug komite izključil iz svoje sredine člana, ki ni spoštoval sklepov tega foruma. Ne bi naštevati naprej. Investi-

cijska nedisciplina je samo del in morda najdražja manifestacija neke širše nediscipline, posledica nerazumljive tolerance in čudnega pojmovanja odgovornosti.

Zaradi podražitve del — ta podražitev je eden od rezultatov investicijske nediscipline — je bilo samo za gradnjo dveh hidrocentral potrošeno več, kot v enem letu v Beogradu vložijo za gradnjo stanovanj. Če kdo poneverji vsoto vrednosti enega stanovanja — se mu sodi in se ga tudi obsodi. Toda, če kdo pri pomore k temu, da se potroši nesmotno vsota, s katero bi lahko zgradili 1000 stanovanj, se mu ni treba bati za svojo kožo. Ne bo se mu sodilo. Zanesljivo je tudi, da ne bo zamenjan. Vprašanje je, če ga bo kdo sploh kritiziral.

Ni vedno, da bi sami sebe varali. Nikakršni instrumenti nas ne bodo rešili investicijske nediscipline in podobnih nedisciplin, dokler ne bo vsak posameznik resnično odgovoren za svoje delo.

A. VESELINOVIČ
(Po »Radu«)

Gostinci so v škripcih

Enkrat na leto — vsako leto v drugem kraju — se zberejo gostinci iz vse Slovenije na zborovanju. Letošnji zbor je bil v sredo in četrtek prejšnji teden v Rogški Slatini. Razen razprave o gospodarskem položaju gostinstva je obsegal še razstave, gostinske prireditve in tekmovanja. Ker ga sklicuje republiški sindikalni svet, je poročilo o položaju gostinstva pripravil predsednik sindikata storitvenih dejavnosti Lojze Fortuna.

Prevladujočega, pomena gostinstva pri razvoju domačega in tujega turizma ne moremo zavračati. Tudi delež gostinstva v našem nacionalnem gospodarstvu postaja vedno večji. Gostinstvo je razen tega važen vir tujih plačilnih sredstev, kar je v pogojih vedno večje trgovinske izmenjave s tujino in pri našem zunanjetrgovinskem primanjkljaju dodatnega pomena. Vendar pa moramo kljub činiteljem, ki govorijo v prid naglega razvoja turizma, povedati, da je materialna osnova našega gostinstva, zlasti pa promet, ki ga celotno gostinstvo ustvarja v primerjavi z ostalimi panogami gospodarstva še precej nerazvita. Zato načrtujemo v prihodnjih letih nageljši razvoj gostinstva v vseh tistih dejavnostih, ki se vključujejo v turistični trg.

Pogojev za hiter razvoj domačega in tujega turizma ima Slovenija na pretek. Na skopi površini zasledimo naravne, zgodovinske in druge zanimivosti. Razen tega je Slovenija zaradi svojega geografskega položaja izjemna krajina za prehodna potovanja v druga turistična področja in ima zaradi tega še dodatne možnosti za razvoj. Računamo, da bomo do leta 1970 turistični promet na Slovenskem podvojili, predvsem s povečanjem števila tujih turistov. Po cenitvah naj bi leta 1970 odpadlo 55 % vseh nočitev na inozemske goste.

Za uresničitev teh načrtov bomo morali seveda povečati nastanitvene zmogljivosti z zgraditvijo novih hotelov in gostišč, pa tudi z boljšimi izkoriščanjem sedanjih zmogljivosti. Število nočitev se bo predvidoma podvojilo, število ležišč pa povečalo za približno 55 %. Skoraj polovico povečanega števila nočitev bomo morali torej nadomestiti z intenzivnejšimi izkoriščanjem nočitvenih kapacitet.

SLABO IZKORIŠČENA LEŽIŠČA

Pogosto se pritožujemo, da svojih turističnih objektov ne izkoriščamo najboljšje. Letošnji podatki kažejo, da s tem, kar imamo, ne gospodarimo kot dobri gospodarji. Nočitve, ki so običajno osnovni statistični pokazatelj, so se v prvih osmih

mesecih letos povečale v primerjavi z istim razdobjem lani za 16 %, medtem ko smo razpoložljive kapacitete ležišč povečali za 11 %. To pomeni, da je letošnje povečanje nočitev posledica v glavnem novih ležišč.

Povprečna izkoriščenost ležišč je še vedno zelo nizka. Največji izkoristek imajo zdravilišča. Tudi v najbolj prometnem mesecu, kot je avgust, smo imeli letos ležišča zasedena 70 %. Zanimivo je, da so imeli celo počitniški domovi bolj izkoriščena ležišča kot hoteli. Že lani so bili močno nezadovoljni z neizkoriščenostjo ležišč. Izkušnje nas pa niso izučile. Skrajni čas bi že bil, da gostinci začnejo proučevati vzroke nezadostnega izkoriščanja nočitvenih zmogljivosti.

Letos je odpadla tretjina turističnega prometa na inozemske goste. V primerjavi z istim razdobjem lani (osemesečno povprečje) se je število nočitev inozemskih turistov povečalo za 24 %, domačih pa za 12. S takšnim povečanjem bi bili zadovoljni, če bi se hkrati ustrezno povečal tudi devizni priliv. Temu pa ni tako. Ustvarjena devizna sredstva od tujih turistov so znašala v prvih osmih mesecih letos v Sloveniji 11,5 milijona dolarjev. Devizni priliv se je v primerjavi z istim obdobjem lani povečal za 32 %. Še vedno pa ugotavljamo, da tuji zelo malo porabijo. Vzroki za to so v pomanjkljivi strukturi turističnih storitev, ki niso prilagojene kupni moči in željam tujcev.

V poročilu je Lojze Fortuna ponovil važna dejstva, ki bodo pripomogla k razvoju drugih gospodarskih in splošno družbenih dejavnosti, ki vplivajo na turizem, potem pa dejal:

— Omenim naj še, da predvideva načrt novega zakona o gostinstvu različne oblike gostinskih obratov, ki jih lahko odpirajo tudi negostinske organizacije kot svoje vzporedne dejavnosti. Take gostinske dejavnosti bodo lahko razvijale trgovine z živili, živilska industrija, turistične agencije in drugi. To pa pomeni, da bodo morale gostinske organizacije v prihodnje močnejše krepiti svojo osnovno dejavnost.

Nadaljnja rast turističnega prometa postavlja pred delovne organizacije, ki se bodo vključevale v razširjeno reprodukcijo na področju turizma, čeprav z različnim poslovnim predmetom, toda s skupnim poslovnim interesom razvijati nove turistične zmogljivosti, tudi potrebo po skupnem nastopanju pri investicijah. V tem primeru bo šlo za oblikovanje interesnih skupnosti, ki bi lahko tudi mimo občinskih meja ustvarile nove zmogljivosti in se razširile na področja, ki so kot turistični trg zanimiva. Še več: zaželeno bi bilo, da bi te skupnosti zagotovile skladen razvoj z vsemi turističnimi dejavnostmi in hkrati dosegle tudi določeno specializacijo turističnih objektov in storitev. Izoblikovanje takšnih skupnosti naj bo rezultat prizadevanj delovnih organizacij, ki lahko na tem področju največ stori, to pa ne pomeni, da bi pri tem izključevali manjše gostinske organizacije in zasebnike, ki se bodo na podlagi novega zakona o gostinstvu lahko še bolj vključevali v tiste turistične storitve, ki jih družbeni sektor še ni dovolj razvil. Različne oblike sodelovanja in vključevanja novih nosilcev razširjene reprodukcije bodo v bodoče lahko odločilno vplivale tako na povečanje kapacitet kot na širši in pestrejši izbor storitev.

Razen tega si moramo prizadevati, da prilagodimo strukturo gostinskih podjetij in obratov zahtevam inozemskega trga. Gre predvsem za strukturo tistih zmogljivosti, ki lahko zadovoljijo tujega in domačega turista. Nastane vprašanje, ali je utemeljeno v vsakem kraju graditi turistične objekte, ki so razkošni in ostajajo skozi vse leto slabo izkoriščeni. Graditi bi morali znati tudi cenejše hotele in gostišča, ki bi bila na voljo kupni moči tujih in domačih gostov. Tak način gradnje bi popostril sedanjo strukturo.

NEUSTREZEN EKONOMSKI POLOŽAJ

Primerjave gospodarskega položaja gostinskih podjetij niso ugodne. Gospodarski položaj podjetij ni trden. Pretežna večina gostinskih podjetij je imela v prvem polletju precejšnje težave, po oceni pa tudi v drugi polovici leta ne boljše, zlasti če upoštevamo podražitve elektrike, premoga in nekaterih živil.

Kje so vzroki za tako slab položaj? Veliko je različnih dejavnikov, ki vplivajo na izboljšanje ali poslabšanje ekonomskega položaja. Podatki o izkoristčnosti zmogljivosti kažejo na precejšnje slabosti. Tudi v or-

ganizaciji gostinske mreže nismo nič napredovali. Še vedno je prevladujoč klasičen tip gostišča. Vsako gostišče želi imeti čim pestrejšo izbiro. Širjenje izbora jedil, pijač in storitev povečuje poslovne stroške. Zato bi bilo v manjših obratih smiselno začeti uvajati specializacijo. Manjši lokali naj bi imeli skromnejšo izbiro, zato pa kvalitetnejšo. Poslovni stroški bi se s tem zmanjšali. Skratka: to bi bil začetek notranje delitve in specializacije gostinskih obratov, kar bi končno tudi pripomoglo k izboljšanju ekonomskega položaja podjetij.

Številke tudi kažejo, da gre prevelik del potrošnega materiala v naših gostinskih organizacijah v odpadke. Z naraščanjem cen živil postaja izkoriščanje in smotrna uporaba materiala vse bolj pomembna. Nekatere gostinske organizacije imajo tudi presežek delavcev, ki so neizkoriščeni. Končno bi morali gostincem prepustiti, da sami odločajo o obratovalnem času podjetij. Občinske skupščine naj bi samo okvirno predpisale minimalni čas.

Ko je našteval vse te težave, je Lojze Fortuna v poročilu predlagal določene ukrepe, ki bi izboljšali gospodarski položaj gostinskih podjetij.

— Najemimo za uporabo prostorov plačujemo približno 80 % vseh gostinskih organizacij. Ker se zgradbe večinoma družbeno lastne, se ta sredstva zbirajo pri stanovanjskih ali v posebnih skladih občinskih skupščin. Za izboljšanje ekonomskega položaja bi bil prenos poslovnih prostorov v upravljanje gostincem velikega pomena, ker bi sredstva lahko namenili za vzdrževanje in modernizacijo lokalov, kar v sedanjih razmerah predstavlja dodatni strošek.

K slabemu gospodarskemu položaju podjetij so pripomogli tudi neustrezna devizna stimulacija in neugodni kreditni pogoji. Nadaljnji premiki v korist osebnih dohodkov so skoraj nemogoči, dokler ne bodo ugodno rešili naštetih problemov, ker so skladi podjetij že zdaj ne- verjetno nizki. Vsi skladi gostinskih podjetij znašajo v prvem polletju letos komaj 350 milijonov dinarjev, kar pomeni povprečno nekaj nad pol milijona dinarjev na posamezno gospodarsko organizacijo. Premiki za zboljšanje osebnih dohodkov so možni samo z boljšimi izkoriščanjem notranjih rezerv, z boljšo preporazdelitvijo, devizno stimulacijo in s prilagoditvijo kreditnega sistema z daljšimi roki za odplačevanje.

Z. T.

ZAGREB 1964

ČLOVEK IN POPLAVA

Valovi blatne vode se zaletavajo v stene hiš Novega Zagreba, se odbijajo in ko se vračajo, oblikujejo naš čoln. V njem je pet ljudi.

Vojak Dizdar

Dizdar z nevajeno roko uravnava naš čoln v novih tokovih Save, ki je pred dnevi prešla nasipe ob svojem koritu in kot nezadržna osvajačka preplavila južno področje mesta.

Tri zagrebske občine. Vprašam: »Menda si bil tokrat prvič čolnar?« Dizdar molči.

Najbrž bi lahko odgovoril, da je bil res prvič; povedal bi, da si je v minulih letih dostikrat želel, da bi veslal na Savi — z dekletom v čolnu, ki bi ga imel rad, — toda zgodilo se je tako, da je Dizdo prvič zaveslal šele takrat, ko so ga potrebovali drugi ljudje.

Prej so mi pripovedovali, da je vojak Dizdar v enem dnevu in drugega pol rešil smrti v naraslih in deročih vodah Save — mnoge ljudi.

Njegovi prvi veslaji so bili torej namenjeni ljudem, ki jih sploh ni poznal. Zdal molči.

V valovih, ki butajo v naš čoln, plavajo mrtve kokoši in številne druge domače živali — tiste, ki so koristne in one, s katerimi ne vemo, kaj bi počeli; plavajo, in Dizdo jih odplavlja z veslom.

Potlej priplava mimo stara zibelka. Kdo ve kdaj je nekdo vrezal vanjo zvezdo in nekakšne čire-čare, da bi se najbrž prikupil rojenicam in sojenicam.

Dizdo ujame zibko, jo otrese in jo dene v čoln.

V minulih dveh dneh je rešil življenje 30 ljudem. Med njimi so bili, kot so mi prej pripovedovali, številni otroci.

Kolega

Moj novinarski kolega, ki je pisal o zagrebski poplavi od prvega dne, od tiste zloslutne deževne nedelje 25. oktobra, pa do današnjega torka popoldne, ko se je voda že začela umikati, je v svojih člankih med drugim poročal:

»V nedeljo ob 8. uri zjutraj je radio opozoril, da je voda prestopila bregove zavoljo nenadnega dežja v Sloveniji in tamkaj zalila nekatere kraje.«

Napisal je to vest in se potem pozanimal za tekmo med Madžarsko in Jugoslavijo. Kako tudi ne, saj je voda vendar bila daleč.

Cez nekaj ur pa je bila blizu. Takrat so že mnogi Zagrebčani stali na nasipih.

Pri Petrovaškem nasipu sta dežurali podjetji »Ceste« in »Kanalizacije«. Tam je bil občinski štab Peščenice, podjetji »Hidroelektra« in »Toplana« ter vojska. Pri Jakominskem mostu so dežurali delavci »Tehnike«. Na področju Trešnjavke delavci podjetja »Put« in »Kupališče« je pripravilo svoje čolne.

Nekaj ur kasneje je v svojo beležnico zapisal:

»Na nasipih delajo ljudje, tako pomankljivo oblečeni in umazani, da jih še rodna mati ne bi poznala. Blatni, do kraja utrujeni, ljudje, ki so navajeni dela, pa tudi tisti, ki so nekoč sodili, da bi jim morda sleherni telesni napor škodoval. Vsi zdaj polnijo in prenašajo vreče s peskom ter jih vlagajo v nasip.«

In potem: »Vsi smo delali. Voda je bila vedno višja, zalila je pritrilne hiše v ravnici, potem je grozila tudi tovarnam; ljudje, ki so stanovali blizu tovarn, sezonski in drugi delavci, ki so živeli v barakah, so

vzeli svoje kovčke in jih odnesli na višja nadstropja tovarne, tamkaj, kamor voda morda ne bo dosegla.«

In na naslednji strani njegove beležnice:

»Drugi — teh je bilo več — so reševali svoje televizorje in hladilnike, radijske aparate in električne štedilnike. Svoj standard. Delavci iz barak in pritrilnih hiš, vojaki, miličniki, gasilci in še številni drugi delavci, brigadisti reševalnih brigad, pa so v nedeljo popoldne, v noči od nedelje na ponedeljek, vse tork in še v sredo v blatnih vodah Save bili boj proti vodni stihiji.

Tovariš iz štaba

Potlej, v predmestju, se prebija naš čoln mimo starih pritrilnih hiš; nekatere so narejene iz desek, druge pokrite z novimi, komaj pečenimi rdečimi strešniki. Za hip nas vrtinec potegne k novi stehi hišice, ki je bila podobna tolikim drugim steham novih hiš v zagrebskem predmestju, pa vendar je bila v nečem drugačna.

Sporočili so prebivalcem te hiše — pojdite za nekaj dni drugam, že nekaj deset tisoč ljudi smo evakuirali, pa bomo menda tudi vam preskrbeli streho nad glavo, in se niso hoteli izseliti. Bili so: ata in mama in sin. Vsi trije so leta in leta delali, da bi zgradili svojo hišo, da bi živeli v svojem. Prej mi je nekdo pripovedoval, da še ni minilo mesec dni, ko so se vselili vanjo. Naslednjega dne pa so jih našli v podstrešju. Vsi trije so bili mrtvi. To so bile prve žrtve zagrebske poplave, ki je uničila skoraj deset tisoč ljudem stanovanja, zaradi katere so preselili kakih štirideset tisoč ljudi; sedemnajst ljudi — do tiste ure

ugotovljenih žrtev — pa so preselili, kasneje, ko se je voda odtekla, na Mirogoj. Mnogi med njimi so umrli, ko so reševali svojo lastnino in zavoljo tega niso mogli rešiti sebe.

Dva tovariš iz štaba, ki je že tri noči in dva dni reševal ljudi pred poplavo, molči.

Peter iz reševalne ekipe

Spet se vlije in dežni curki v trenutku razmočijo obleke in njih hlad reže do kosti.

Mogoče bo Peter kdaj, ko bodo minila leta, pripovedoval svojim potomcem o tistih nekaj urah, ko je Sava kot ogromno razburkano morje preplavila nasipe in se razlila med ljudi. In o sebi, kako je tri dni reševal ljudi in se trudil, da bi pred vodo obvaroval tovarne.

V Žitnjaku gledamo nasipe, ki so jih v prvi noči zgradile zadnje izmene delavcev, pa stražarje na teh nasipih, in ljudi, ki prinašajo stroje iz kleti in pritrilij v prvo nadstropje. Predvsem mlade ljudi, pa vojake, miličnike, študente in delavce.

Gasilci črpajo talno vodo, ki še vedno vre v kleti.

Govorili so mi, da Peter tri dni ni spal. Zdal, ko se je začela voda odtekati, gre domov. Domov? Sploh ne ve, kaj je bilo v tem času z njegovim domom. Upa, da so se svojci rešili. Gre domov, se pravi pelje se v čolnu, da bi poiskal svojo mamo in očeta.

Morda jima bo kdaj kasneje povedal, kaj vse je v teh nekaj dneh doživel. Zdal pa tudi on molči.

In jaz

Gledam Dizdarja, novinarskega kolego, tovariša iz štaba, Petra iz reševalne ekipe — gledam ljudi, ki so doživeli poplavo, in skušam doumeti.

Prisluškujem njihovemu molku.

In verjamem: človek, ki je v teh dneh zagrebske tragedije doživel vse tisto, kar so doživeli ti moji štirje tovariši v čolnu, molči.

Časopisi pa govorijo.

»V tovarnah, kjer ni več vode, brodi delavci po blatu in mulju. Med njimi so ljudje, ki ugotavljajo škodo.«

Delavci ne ugotavljajo škode. Se pravi ne računajo, koliko vrednosti je odnesla Sava, koliko jim je škodovala. Za kaj takega nimajo časa. Treba je delati, čimprej proizvajati, kajti samo od tega, od njihovega dela, od proizvodnje, bo odvisno, koliko in kdaj bo Zagreb spet zaživel, kot nekoč.

Seveda bomo pomagali.

Nikoli se še ni zgodilo, da bi zapustili sodruga v nesreči.

Tudi zdaj ne. Vsa naša dežela pomaga in še bo pomagala poplavljenemu Zagrebu. Pa tudi tujina se je že odzvala. Hvala! Toda to zahvalo bodo Zagrebčani — in vsi ljudje naše dežele — pokazali predvsem s svojim delom. Najbrž bo prav to najlepša zahvala vsem, ki so v težkih zagrebskih dneh nudili pomoč poplavljenecem.

Naš čoln je pristal ob nasipu, ki so ga reševalne ekipe delale dva dni in tri noči.

Vode že upadajo. Gledamo skupine delavcev, ki se vračajo v tovarne.

JANEZ VOLJC

ŠE ENKRAT: POT DO VEČJE STORILNOSTI ŽE DRUGI KORAK

Pred poldrugim letom sem pisal o načinu delitve osebnih dohodkov v Tovarni pohištva »MEBLO« v Novi Gorici in o vplivu njihovega načina nagrajevanja na večjo delovno storilnost.

Takrat sem v uvodu napisal:

»Čeprav sem bil ondan prvič v goriški tovarni pohištva, se mi je zdelo, kot da bi obiskal stare znanke. Pripovedovali so mi o svojih problemih, ki niso zgolj samo njihovi, govorili so z zavzetostjo, ki jo lahko najdemo tudi drugje, toda rešitve, za katere so se odločili, oziroma sredstva, s katerimi urejajo svoje probleme, so povsem njihovi in kar je najvažnejše — učinkoviti.«

Zdaj dodam:

»Bil sem drugič v tovarni pohištva in še bolj kot prej, ob prejšnjem obisku, sem občutil, da sem obiskal stare znanke. Spet so mi pripovedovali o svojih težavah, ki pa niso samo njihove, z zavzetostjo, ki jo lahko najdemo tudi drugje, vendar z občutjem, z dokazi, da so v tem poldrugem letu spet nekaj novega, nekaj dobrega, koristnega storili.«

O številnih naših delovnih kolektivih ne bi mogel reči kaj takega.

Naj govore dejstva.

Kako je bilo

Pred poldrugim letom sem med drugim zapisal:

»V tovarni pohištva imajo ekonomske enote že vrsto let. Tri so proizvodne — primarna, pohištvo, tapetništvo — v četrti pa so uprava in vzdrževalni obrati.«

»V letu 1963 se je tovarna pohištva znašla v precejšnjih gospodarskih težavah. Leto dni poprej je imela za 1800 milijonov dinarjev bruto proizvodnje, za rekonstrukcijo, ki je v glavnem bila končana, pa so dali 1200 milijonov. Investicijski program, ki so ga sestavi-

Zato so napravili nov pravilnik o delitvi osebnih dohodkov, ki se je od prejšnjega razlikoval predvsem v naslednjem:

Prepovedano je bilo, da bi kdorkoli v podjetju »strigel« norme, ki so jih v marcu 1963 popravili in so bile vsaj za tiste čase v glavnem realne. S tem so zagotovili interes za večjo storilnost, kajti če boš res več naredil, boš res več dobil. Če pa bi se izkazalo, da bo ta ali ona norma nerealna, in bo razlika med njima prevelika, imajo delavci vso pravico, da jo popravijo.

Osebnih dohodki slehernega člana kolektiva so postali odvisni od delovne storilnosti. Slehera ekonomska enota je dobila normativ storilnosti, ki so ga izračunali na podlagi internega cenika in ki ga obrat realizira šele tedaj, ko predpisano vrednost izdelkov odda v skladišče. Na primer: primarni obrat je moral ustvariti vsak mesec za 311.000 dinarjev vrednosti na zaposlenega, pohištveni za 260.000, tapetniški 1.171.000, vse podjetje pa za 251.000 dinarjev na enega. Prodajni oddelek je moral prodati za 225.000 dinarjev proizvodov na zaposlenega v tovarni. Osebnih dohodki so bili torej odvisni od doseganja normativne storilnosti. Vsi, ki so delali po normah, so dobili za vsak preseženi odstotek normativa 0,5 odstotkov večje osebnih dohodke; tisti, ki so delali po času, so dobili za toliko odstotkov več, kolikor je bil presežen normativ, kakih dvajset vodilnih ljudi v podjetju pa je dobilo za vsak preseženi odstotek od 1 do 1,8 odstotka, odvisno od tega, kolikšen je bil njihov vpliv na storilnost. Če normativa v kolektivu niso dosegli, so dobili toliko manj.

Takšen način nagrajevanja pa je seveda terjal dnevni pregled nad proizvodnjo in primerjavo učinka z normativom storilnosti. In tak pregled so si ustvarili. Vsako jutro poročajo iz skladišč, kolikšna je vrednost izdelkov, ki jih je v skladišču ekonomska enota, in ko delavci prve izmene odhajajo iz tovarne, delavci druge izmene pa prihajajo na delo, lahko na grafikonu pred vratarnico ugotovijo, kolikšen odstotek storilnosti je njihova ekonomska enota dosegla prejšnji dan. Delavci postajajo pred grafikon in se dogovarjajo, kako bodo delali jutri, razmišljajo, zakaj včeraj niso dosegli svojega normativa. Skrbijo tudi, da bi bilo čim več delavcev zaposlenih neposredno v proizvodnji in se trudijo,

To je menda prva sprememba.

»V minulem letu so se v našem okraju povečali življenjski stroški zaposlenih za kakih 15 odstotkov. Povprečno! Menda ne kršimo načela, če za toliko povečamo tudi svoje osebne dohodke. Gre za realne osebne dohodke. S tem, da smo za 15 odstotkov povečali nominalne prejemke, še ni rečeno, da smo tudi realne. Sicer pa, to računico dobro poznamo.

Stara pravica o normah ostane

Če že hočete primerjati tisto, kar je bilo, s tem, kar je, potem bo najbolj prav, da se ustavimo pri normah. Včasih smo, kot zakon, zapisali, da nihče ne more spreminjati norm. Izkazalo pa se je, da so nekateri obrati, oziroma ekonomske enote, presegale norme za približno 16,6 odstotka, drugi pa za 82 odstotkov — v polletnem povprečju letošnjega leta. Zavoljo tega je prihajalo do številnih problemov. Nekateri enote so zatrjevale, da so storile vse, kar je v proizvodnji potrebno, vendar niso dosegale toliko kot druge enote, ki so morebiti z manjšimi naporji, brez nevitet v uporabi tehničnih sredstev, brez novih tehnoloških postopkov in boljše organizacije dela dosegle boljše učinke, izražen v normah.

Pa vendar se nismo hoteli odpovedati staremu pravilu, da so norme nedotakljive in da jih lahko spreminja samo delovni kolektiv. Na pobudo sindikata — gre za sindikalni odbor — smo v kolektivu začeli razpravljati o spremembah norm, pa ne tako, da bi jih skrili, temveč tako, da bi jih uravnali.

Na referendumu se je 70 % zaposlenih izjavilo za izravnavo. S tem pa smo vsem zagotovili enak start. Denimo takole:

Pa vendar?

Nekateri obrati so prej presegali norme recimo za 16 %, drugi pa za 82 % v polletnem povprečju. Skupno smo torej v podjetju presegali norme za 55 %. Rekli smo: dvignimo vrednost startnih osnov za 20 %, hkrati pa uravnajmo normative tako, da bo sleherni obrat, oziroma sleherni posameznik v obratu, začel z osnovo, v konkretnem primeru s 140, čeprav je bil prej pod tem normativom, ali pa je dosegal večjega.

To je menda druga sprememba!

Podvomil sem v korist takšne rešitve — čeprav sem bil prepričan, da je bilo nujno potrebno spreminjati norme, kajti njihova proizvodnost je spričo novih tehnoloških postopkov, nove organizacije dela (in tako naprej) prav gotovo napredovala, pa so mi rekli, da se z vsem tem strinjajo, vendar bodo lahko uveljavili načelo »za enako delo enako plačilo« šele tedaj, ko bodo povsem ugotovili, koliko lahko človek naredi na takšnem delovnem mestu, v kakšnih razmerah, kje in kako.

Za kvaliteto gre

Delavec dobiva torej v tem podjetju za svoje delo stalni del osebnega dohodka, izražen v točkah, tako kot nekoč, plus tisto kar mu pripada za preseganje norme in še za kvaliteto izdelkov, ki je predvidena s posebnimi normativi v posebnem pravilniku.

O tej, poslednji postavki, odloča kontrolna služba v podjetju, ki je močno razširjena. Za dober izdelek dobi torej proizvajalec nekaj več, za slab pa nekaj manj. Zgodilo se je, da so nekomu, posamezniku, skupini ali obratu odšteli tudi nekaj tisočakov, drugemu posamezniku, skupini ali obratu pa prišteli nekaj tisočakov za kvaliteto dela.

To je tretja sprememba!

V zadnjem času pa so uveljavili tudi nekaj novih stimulativnih načel pri delitvi osebnih dohodkov.

Letos je bilo na prmer predvideno v njihovem planu — da izvozijo za 1.300.000 dolarjev v tujino. V prvem polletju je bila dinamika izvoza precej slaba, in izkazalo se je, da bo treba z stimulativnejšimi ukrepi vplivati na tiste, ki so najbolj odgovorni za izvoz. Torej, treba je bilo najti takšen način nagrajevanja tistih, ki so odgo-

vorni za izvoz, da bi sleherni finančno občutil to, kar navadno pravimo, »dinamiko« izvoza. In to so resnično občutili vsi vodilni kadri v tem podjetju, od predelavca pa do glavnega direktorja, ko so na primer v nekem minulem mesecu, zaradi tega ker takrat niso dosegli plana izvoza, dobili — nekateri — tudi po 10.000 dinarjev manjše dohodke.

In še četrta sprememba!

Tudi v prodajni službi so uvedli nove, spodbudnejše normative za delo. Gre za normativ kritja, kot imenujejo

Da se razumemo, prodajna služba je zdaj pri njih stimulirana samo na osnovi tega, kolikšno je kritje, ne pa tudi na osnovi skupnega učinka podjetja.

Razen tega pa prodajno in kontrolno službo ter delavce, ki delajo v embalaži, stimulirajo tudi za čim manjši odstotek reklamacij. Torej, če je reklamacij komaj en odstotek, recimo da je en odstotek predpisan kot normala, potem nihče ne zgubi ničesar, če je reklamacij več, sleherni, ki dela v teh službah, nekaj zgubi, oziroma, če je reklamacij manj, sleherni nekaj dobi.

odnos med direktnimi stroški proizvodnje (materialni stroški in osebni dohodki) ter prodajno ceno. Recimo, da je prodajna cena nekega proizvoda 100.000 dinarjev. Direktni stroški so 70.000 dinarjev. Gre torej za 30.000 dinarjev. Temu rečejo kritje. Če ga dosežejo, kot je planirano, dobijo 100 % osebne dohodke, če ga ne dosežejo, dobijo za toliko manj, če pa ga presežejo, dobijo ustrezno več.

Uveljavili so tudi penale za nepravčasno dobavo materiala. Denimo, na primer, ekonomska enota ni pravočasno dobila materiala, zavoljo tega to sporoči arbitražni komisiji, ki o zadevi sklepa, nabavna služba pa zavoljo tega plača penale.

In še marsikaj je tega.

Mislim predvsem takšnih novih ukrepov, ki spodbujajo delovno storilnost posameznika, skupine delavcev in delovnega kolektiva.

Kje pa sta Pepo in Janez?

Vendar:

(Naj zapišem izjavo tajnika njihovega sindikalnega odbora):

»Doselej smo prišli do tega, da dobro vemo, kaj in kako delajo ekonomske enote in še do tega, da lahko v obračunskih enotah ocenjujemo delo, pri zavednosti in storilnost, zlasti na področju proizvodnih stroškov. Nismo pa še uveljavili takšnega načina, da bi lahko sleherni izmed nas, recimo Pepo in Janez dobro vedeli, z kakšno in kolikšno delo je dobil tisto, kar je dobil. Prav zaradi tega smo pred nedavnim organizirali pri nas skupino strokovnjakov, ki jo imenujejo »grupo za študij dela« in ki že nekaj časa deluje. Ko bomo do podrobnosti proučili, kako naj pri nas proizvajajo sleherni posameznik z ozirom na osnovna sredstva, na katerih dela, kako naj dela, da bi proizvajal čim več, ter kakšna merila naj uporabljamo pri ocenjevanju njegovega dela, potem bomo lahko storili nov korak v načinu delitve naših osebnih dohodkov. Zdaj so storili šele drugega.«

Poglejmo nekaj podatkov.

Leto 1963 je delalo v goriški tovarni pohištva nekako tisoč delavcev, ki so ustvarili 3313 milijonov celotnega dohodka, v devetih mesecih letos je delalo v tej tovarni povprečno 1080 delavcev, in so ustvarili, v devetih mesecih, že 3600 milijonov dinarjev celotnega dohodka, predvidevajo pa, da ga bodo do konca leta ustvarili skoraj pet milijard. Leni so imeli 34 milijonov dinarjev skladov, letos pa v devetih mesecih, 303 milijone. Njihovi osebni dohodki pa so se v tem času povečali od povprečnih 32.500 na 50.000 v septembru. Med njimi ni nikogar več, ki bi dobival manj kot 30.000 dinarjev.

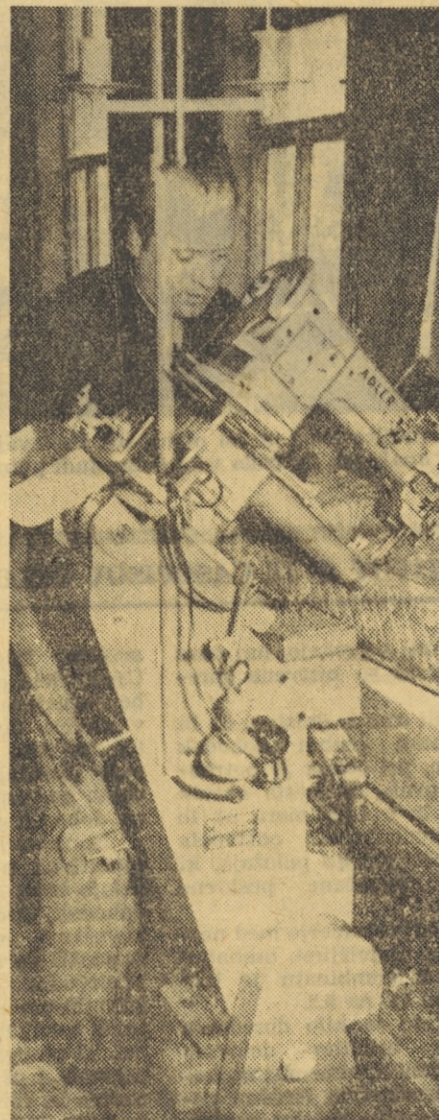
Slišal sem nekoga, ki je dejal:

»To je že drugi korak v prizadevanju za večjo storilnost dela.«

In sem vprašal:

»Koliko dobrega jim bo prinesel tretji korak!«

JANEZ VOLJC

Malenkosti — toda zelo koristne!

Ta način delitve v prodajni službi so uveljavili predvsem zaradi tega, ker so po starem sistemu — kolikor pač prodaš, toliko več dobiš, ne glede na to, kakšne proizvode in kolikšna je njih vrednost — lahko prodajal v škodo, ne pa v korist gospodarske organizacije. Zdaj iščejo tiste artikole, ki so bolj rentabilni, izločajo pa tiste, ki niso rentabilni.

li pred dvema letoma, je predvideval proizvodnjo v vrednosti 2400 milijonov. Toda v minulih dveh letih so se instrumenti tako spremenili, da tolišna proizvodnja ne bi zadoščala niti za kritje proizvodnih stroškov. Samo od leta 1962 do 1963 so se njihovi »fiksni« stroški povečali za 350 milijonov in znašajo zdaj pol milijarde. Medtem ko so leta 1962 dali za amortizacijo okrog 20 milijonov, jih bodo letos 88, za investicijsko vzdrževanje bodo plačali 70 milijonov več, carine pri uvozu so se takrat povečale za 25 odstotkov, večje so obresti od osnovnih sredstev itd. Če bi hoteli kriti vse svoje stroške, bi morali izdelati in prodati za najmanj tri milijarde dinarjev izdelkov, pa jim za sklade in za plačilo anuitet ne bi ostalo niti dinarja. Samo za anuitete pa rabijo v letu 1963 skoraj 200 milijonov dinarjev. Za sklade so namenili samo 38 milijonov, od tega 12 milijonov za stanovanja, ki jih bodo dali novim strokovnjakom, medtem ko je pomanjkanje stanovanj med delavci zelo veliko. Če hočejo ustvariti tolikšne sklade, kot jih potrebujejo, bi morala proizvodnja preseči štiri milijarde dinarjev.

Te razmere so narekovale, da vpelejo tak način nagrajevanja, ki bi hitro in učinkovito spodbujal k večji proizvodnji in zmanjšanju stroškov. Tako je bilo takrat.

da bi izdelke čim hitreje oddal v skladišče, ker jim delo ovrednotijo šele, ko je proizvod v skladišču. Ker imajo dnevni pregled, koliko materiala so kupili, koliko ga imajo na zalogi in kolikšen je izvoz ter prodaja, koliko sredstev so ustvarili, lahko ob vsaki pomanjkljivosti takoj ukrepajo.

Kaj pa sedaj?

Se je kaj od tedaj pa do danes spremenilo? V čem se je, kako in zakaj? V novinarsko beležnico sem zapisoval:

Načela delitve so ostala, kot so bila. Se pravi, skušali so dvigovati osebne dohodke hkrati z rastjo proizvodnosti. Vendar je način delitve ostal skoraj tak, kot je bil. Če govorimo o novostih, potem bi rekli:

»Delavec, ki dela po normi, je še vedno plačan po enoti proizvoda, toda njegovi normativi, oziroma norme, so se nekoliko spremenile. Predvsem zato, ker je bilo treba povišati osebne norme zaradi zvišanja cen nekaterih artiklov. Mi smo pri nas zvišali prejemke zavoljo tega za 6000 dinarjev. Morda se bo nekomu zdelo tolikšno zvišanje preveliko, toda upoštevajte, da so bili naši osebni dohodki do tega zvišanja izredno majhni.«

• ZASAVJE:

Odločnejše programiranje in izdatnejša pomoč

Dosedanji dosežki na področju otroškega varstva v Zasavju še niso zadovoljivi. Tako občinske skupščine kot delovne organizacije ne obravnavajo urejeno in organizirano varstvo kot pomemben družbeni faktor in zagotovilo za večjo proizvodnjo proizvajalk — mater. To izstopa še posebej zategadelj, ker se tudi v Zasavju večja števila zaposlenih žena — mater, precej mater pa bi se zaposlilo, če bi bilo urejeno varstvo (primer Zagorje ob Savi).

O celoviti problematiki na področju otroškega varstva doslej v Zasavju pravzaprav še niso razpravljali, ker ni bilo ustreznih analiz. Zdaj pripravljajo ustrezno gradivo v Hrastniku in Trbovljah, drugod pa se zadovoljujejo le z razpravami na sejah teh ali drugih organov, brez podrobnejših podatkov in ugotovitev. V delovnih organizacijah pa skorajda ni najti primera, da bi samoupravni organi obravnavali to problematiko.

Ob takem zapostavljanju obravnavanja problematike s področja otroškega varstva ni čudno, če je deležno varstvo v Zasavju le majhno število otrok (v Zagorju ob Savi npr. le 4% vseh otrok), da vzgojno varstvene ustanove niso opremljene tako, kot bi bilo potrebno, da ni zadosti otroških igrišč, da so sredstva za varstvo minimalna itd. Probleme bi se lahko naštevali.

Kljub številnosti problemov doslej občinske skupščine in delovne organizacije še niso izdelale kratkoročnih in dolgoročnih programov za področje otroškega varstva. Ker bosta v Hrastniku in Trbovljah kmalu izdelani ustrezni analizi, o katerih bodo razpravljali na širših posvetovanjih, ki jih bosta sklicala občinska odbora SZDL skupaj z občinskimi zvezama DPM, bi bilo treba tudi v Zagorju ob Savi in Litiji čimprej izdelati ustrezni analizi in organizirati podobno obravnavo, potem pa programirati otroško varstvo in zagotoviti zanj ustrezna sredstva. Dogovore s teh posvetovanj bi bilo treba potem upoštevati pri izdelavi družbenih planov zasavskih občin in delovnih organizacij za leto 1965 ter v perspektivnih planih razvoja.

-k-

• HRASTNIK:

373 milijonov din za zdravstveni dom

Skupščina občine Hrastnik je na zadnji seji sprejela odlok o finančnem programu za gradnjo bolnice na področju ljubljanskega okraja in o gradnji Zdravstvenega doma Hrastnik. S tem se je Skupščina občine Hrastnik vključila v skupno financiranje gradnje bolnišnice na območju okraja Ljubljana in Zdravstvenega doma Hrastnik po že odobrenih gradbenih načrtih. Občina Hrastnik bo zagotovila kot soinvestitor za gradnjo bolnišnice v okraju Ljubljana nekaj več kot 75 milijonov din, za izgradnjo Zdravstvenega doma Hrastnik pa 373 milijonov din.

-k-

• LITIJA:

Zadovoljivi dosežki industrije

Industrijske delovne organizacije s področja litijske občine so dosegle v prvih devetih mesecih letos zadovoljive proizvodne dosežke. Proizvodnja je bila ob koncu septembra za 2,4% nad predvideno, fakturirana realizacija za 6,9%, plačana realizacija pa za 5,6%. V primerjavi z lanskim letom se je povečala fakturirana realizacija za 23,7%, plačana realizacija pa za 26,3%. Slabše je stanje z izvozom, ki je za 5,5% pod planom.

-k-

• PREDILNICA LITIJA:

Novi stroji

V Predilnici v Litiji so spustili v obratovanje nove stroje, ki so jih uvozili iz Italije. Nakup novih strojev je bil nujen, saj so stari stroji obratovali neprekinjeno od leta 1904. V litijski Predilnici imajo v načrtu, da bodo kupili še pet pristančnih strojev in previjalnih strojev.

Po rekonstrukciji klimatskih naprav in z nakupom novih strojev bodo ustvarjeni vsi pogoji za nadaljnje povečanje proizvodnje, v zvezi s tem pa tudi za povečanje družbenega bruto produkta od sedanjih štirih na pet milijard dinarjev.

-k-

Zlahtne kapljice letos ne bo manjkalo. Proizvajalci so več kot za dovoljni, upajo pa, da bodo vsaj delno tudi potrošniki.

Foto: M. Sparovec

Po vseh krajih Slovenije so prebivalci v nedeljo počastili dan mrtvih. Na številnih komemoracijah so položili na grobove padlih in na grobove svojcev vence in cvetje

Foto: M. Sparovec

• ZASAVJE:

Poslovanje sklada zdravstvenega zavarovanja

Na področju Komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev Zasavja je letos 346 zavezancev prispevka in 16.454 zavarovancev, od tega v Hrastniku 4369, v Trbovljah 7361 in v Zagorju ob Savi 4724. Največ zavarovancev je še vedno v panogah proizvodnje in predelave premoga, dalje v panogi proizvodnje, oplemenjevanje in predelava rud nekovin, v kovinski industriji ter v kulturi in socialni dejavnosti. V primerjavi z lanskim letom se je letos v rudarstvu zmanjšalo število zavarovancev za 220 oseb. Na področju Komunalne skupnosti je skupaj 43.390 zdravstveno zavarovanih oseb in je ob 16.454 aktivnih zavarovancev razmerje med številom zavarovancev in številom družinskih članov dokaj neugodno, hkrati pa povečuje izdatke sklada zdravstvenega zavarovanja; najneugodnejše je to stanje na področju zagorske občine, kjer odpade na 100 aktivnih zavarovancev 119 družinskih članov.

Letos je bilo zaradi bolezni en odstotno z dela 4,5% vseh zavarovancev, v primerjavi z lanskim letom so se izostanki povečali za 0,90%, za kar je

iskati vzrok v epidemiji gripe in v Trbovljah v epidemiji driske. Zaradi gripe je bilo letos 13.870 več bolezenskih dni. Letos je bilo skupaj prijavljeno 1841 nesreč pri delu. Največ nesreč se je pripetilo kvalificiranim delavcem. V Zagorju ob Savi se je letos število nesreč — v primerjavi s prejšnjimi leti — sicer zmanjšalo, povečalo pa se je število izgubljenih bolezenskih dni. V Trbovljah pa se je število nesreč zvišalo za 11,9%, število izgubljenih bolezenskih dni pa le za 1%.

Zavarovancem s področja Komunalne skupnosti socialnega zavarovanja Zasavja so letos nudili 148.689 ambulantnih pregledov, 63.437 ambulantnih storitev, 61.247 oskrbnih dni v bolnicah, 4143 oskrbnih dni v zdraviliščih, 140.000 receptov, 14.496 prevozov, 53.992 zobnih neg itd.

Sklad zdravstvenega zavarovanja je imel pri nekaj več kot 758 milijonov din dohodkov 1.042.170 din primankljaja. Občina Hrastnik izkazuje 1,6 milijona din primankljaja, občina Trbovlje 19,3 milijona din presežka dohodkov nad izdatki, občina Zagorje ob Savi pa 18,7 milijona din primankljaja.

-k-

• ZAGORJE OB SAVI:

Za enotno kadrovsko politiko

V Zagorju ob Savi so se pred kratkim sestali predsedniki kadrovskih komisij občinske skupščine, občinskega sindikalnega sveta, občinskega odbora SZDL, občinskega komiteja ZKS in občinskega komiteja ZMS, da bi spričo pomanjkljive kadrovske politike v občini določili skupno smer programiranja kadrov za posamezne dolžnosti. Ugotovljeno je namreč, da ima precej občanov po 5 in več dolžnosti, ob teh pa je še vrsta takih (predvsem tehnične inteligence in zaposlenih z višjo in visoko strokovno izobrazbo), ki so brez družbenih dolžnosti.

Udeleženci sestanka so se po obširni razpravi med drugim dogovorili, naj bi v prihodnje obstajala pri občinskem odboru SZDL Zagorje ob Savi skupna evidenca vseh kadrov s področja zagorske občine, ki naj bi služila za potrebe kadrovanja na vseh področjih družbenega življenja v občini.

-k-

• MUTA:

Neurejena družbena prehrana

Družbeni prostori in družbene prehrane so tema, o kateri največ razpravljajo na Muti. Čeprav štejejo Muto za najmočnejši industrijski center v radeljski občini, to važno vprašanje še niso spravili z dnevnih redov zborov občanov, družbenih in gospodarskih organizacij.

Krajevna skupnost in ostale organizacije so našle primerne prostore v dokaj slabo obiskanim gostinskem lokalu »Nad klancem«, last GP Jelka iz Vuzenice. Vendar jim to podjetje že po tolikih razgovorih ni odstopilo prostorov. Predlog, da bi pričeli z montažno novogradnjo iz sredstev krajevnega samoprispevka, pa je za hitro rešitev problema za enkrat še neizvedljiv. Vseeno pa bo potrebno najti čimprej ustrezno rešitev, saj mladina in ostali občani sploh v zimskem času nimajo možnosti nobenega razvedrila.

Neurejeno vprašanje je tudi družbena prehrana. Za to so najbolj zainteresirane gospodarske organizacije, ki svojim delavcem nudijo malico — enolončnico. Pred kratkim je GP Jelka, ki skrbi za družbeno prehrano, predlagalo zvišanje cene obroka za 20 din, kar pa CDS tovarne Muta ni sprejel. Zanimivo je to, da GP že od prvega t. m. pripravlja hrano po novi ceni. Kdo bo kril razliko?

Prav zato je vse več govora, da bi enolončnice pripravljala tovarna sama, kar bi vsekakor pocenilo ceno obrokov. Seveda pa o tem še ni rečena zadnja beseda, ker je to spet povezano s prostori, predpisi in podobno.

L. J.

• AJDOVŠČINA:

Kako bi izboljšali standard prosvetnih delavcev?

Občinski odbor SZDL Ajdovščina je te dni sklical posvetovanje s prosvetnimi delavci. Tema posvetovanja je bila problematika šolstva in življenjski standard prosvetnih delavcev.

Položaj šolstva, kakor so na posvetovanju ugotovili, je v občini zelo kritičen. Na učena pride le okoli 40.000 dinarjev. Pereč je tudi problem standarda prosvetnih delavcev. Osebnih dohodki prosvetnih delavcev v občini so za 9000 dinarjev nižji od ostalih občin koprškega okraja. Zaradi tega fluktuirajo učitelji v druge občine, kjer so boljši pogoji, nekateri pa se usmerjajo v druge poklice. V odročne kraje pošiljajo mlade učitelje brez izkušenj, kjer pa ne najdejo možnosti za izobraževanje in zaradi tega nazadujejo.

Občinski skupščini so predlagali, da napravi rebalans občinskega proračuna, vendar je malo verjetno, da bi se položaj šolstva izboljšal, ker občina nima sredstev niti za najnujnejše, kaj šele, da bi zagotovila večje dohodke prosvetnim delavcem. Položaj šolstva je pa tako resen, da se bo vkljub vsemu izhod moral najti.

I. Š.

7 dni

v sindikatih

STORE — Na zahtevo članov delovnega kolektiva je bil v Zelezarni Store sestanek predsednikov sindikalnih podružnic delovnih enot, na katerega so povabili članke komisije za prošnje in pritožbe pri sindikalni podružnici podjetja, zastopnike trgovskih podjetij »Re-sevna« iz Sentjurja pri Celju, »Merx« iz Stor in »Kur-rivo« iz Celja. Na dnevnem redu so imeli probleme oskrbe članov kolektiva s premogom ter priprave za dobavo in razdeljevanje premoga v prihodnjem letu.

Iz podatkov, ki so jih posredovali sindikalne podružnice delovnih enot, so ugotovili, da je v Zelezarni Store nad štiri sto članov kolektiva, ki še niso dobili premoga za nastopajočo zimo. Iz teh podatkov so tudi ugotovili, da so člani kolektiva seznanjeni s splošno problematiko pomanjkanja premoga, ne strinjajo pa se z načinom razdeljevanja premoga, pri čemer so menili, da bi pri razdeljevanju premoga morali biti več socialistične morale, zlasti pri krajevnih razdeljevalcih oziroma posredovalcih premoga. V ilustracijo so naveli, da se premog ne razdeljuje po vrstnem redu, kot je bil naročen, da so premog dobili takšni, ki imajo velike gozdove in dovolj drv, drugi so ga zopet prejele toliko, da ga bodo imeli za dve zimi, posredovali pa so tudi primere podkupovanja. Ko so članom kolektiva posredovali kot vzrok tudi pomanjkanje delavcev v rudniku Velenje, ki je glavni dobavitelj premoga, so stali vprašanje, zakaj se ne uvede takšen način pomoči rudnikom, kot je bilo to pred leti, ko so delovni kolektivi prisilili na pomoč s prostovoljnimi delom in tako pravočasno oskrbeli delovne ljudi s kurjavo.

Največ pripomb je bilo izrečenih na razdeljevanje premoga prodajalca Kuriva v Storah in zahtevali so, da se za prihodnje leto določi drug prodajalec. Razen tega bo sindikalna podružnica imenovala takšno komisijo, ki bo skrbela za pravilno razdeljevanje premoga. Takšno komisijo so namreč imeli že pred leti in sta bila dobava ter razdeljevanje premoga dokaj ugodna. Takrat so članom kolektiva preskrbeli tudi prevoze in ostalo.

Na tem sestanku so tudi sprejeli sklep, da bodo določili posebno delegacijo delovnega kolektiva Zelezarne, ki bo obiskala predstavnike delovnega kolektiva rudnika Velenje in jih seznanila s potrebami in željami članov delovnega kolektiva Storske Zelezarne. Tem željam se seveda tudi pridružejo delovni ljudje ostalih podjetij in kolektivov v Storah.

J. M.

IZ ČASOPISOV DELOVNIH KOLEKTIVOV • IZ ČASOPISOV DELOVNIH KOLEKTIVOV • IZ ČASOPISOV DELOVNIH KOLEKTIVOV • IZ ČASOPISOV DELOVNIH

bilten

MAPIBORSKE TEKSTILNE TOVARNE

Zaslужeni dohodki naj pomenijo rezultat dela slehernega posameznika

Z izpolnjenim sistemom delitve dohodkov se bodo dvignili najnižji osebni dohodki na 25.000 dinarjev. Uvedene so stimulative metode, razni pokazatelji in normativi, ki naj aktivirajo poedince. Tudi odgovornost za delo bo dobila odraz v osebnih dohodkih.

Pobuda za nov oziroma izpolnjen pravilnik za nagrajevanje izhaja iz sestanka strokovnega sveta aprila letos, ki je razpravljal o tem, kako obdržati rentabilno proizvodnjo in kako dvigniti osebne dohodke zaposlenih, ki so bili 59% izpod 25.000 din. Sestanek je vodil direktor tov. Miro Pinter, dipl. inž. Zato smo se sedaj, ko je izdelan predlog za izpremenjen način delitve osebnih dohodkov,

obrnili nanj s prošnjo, naj nam pove, katere so bistvene spremembe.

Izhajali smo iz dejstva, da bi bil najnižji osebni dohodek 25.000 din, pri čemer je potrebno upoštevati, da bosta obrata v Rušah in v Ljutomeru od te osnove malenkostno odstopala zaradi specifičnega položaja, ki povzroča povečane poslovne stroške.

Dosedanje razmerje med najnižjimi in najvišjimi osebnimi dohodki v kombinatu je bilo znanično od 5,8 na 5,2.

Obdržana je bilo dosedanja analitična ocenitev delovnih mest z vsemi spremembami, katere je narekovala izredna poslovna dinamika v teku lanskega in letošnjega leta.

Veliko število najrazličnejših obračunskih osnov, med katerimi so bile le nekaj dinarske razlike, je narekovalo poenostavitve, ki obstoji v tem, da so bila vsa delovna mesta združena v 51 grup. Najmanjša razlika med dvema sosednjima grupama je 500 din (v neto mesečnem znesku) in se stopnjuje po zahtevnosti delovnih mest.

Uspehi dela delovnih enot se bodo nagrajevali iz mase, ki bo izračunana po cenikih del. Delitev mase individualno pa bo delovna enota opravila sama po

svojem internem pravilniku. Uspeh dela delovne enote se ne bo nagrajeval iz vidika uspehov v okviru delovne enote same, temveč tudi po tem, kako vplivajo končni izdelki delovne enote na uspeh drugih enot in na dohodek podjetja kot celoto. Normativi in merila za stimulatивно nagrajevanje se izdelajo tako, da osigurajo takšen dohodek, ki daje možnosti poleg povečanja osebnih dohodkov uveljaviti še sredstva za sklade. Proizvodne delovne enote so stimulirane na količino ustvarjenih izdelkov na osnovi cenikov del. Ti obsegajo ure po delovnih normah s pribitkom ur za pomožne in režijske delavce.

Stimulacija delavcev delovnih enot pomožnih in stranskih dejavnosti ter skupnih služb je tesno povezana s pokazatelji za uspeh proizvodnih delovnih enot. Dosedanji obračun zastojnih ur odpade, ker so redni zastoji zajeti v normah, občasni zastoji pa so posebej normirani, le v primeru, če delavec ne doseže norme zaradi izrednih večjih zastojev, ima pravico do plačila zastojnih ur po pravilniku o delovnih normah.

Masa za nadure, ki se prizna delovnim enotam, je omejena. Poleg norm obstojijo še posebni stimulatívni pokazatelji, in sicer

za: večjo produkcijo, boljše kvaliteto, nižje proizvodne stroške, zaloge reprodukcijskega in pomožnega materiala, večji dohodek, realizacijo prijav strojlov, zmanjšanje nezdov, uspešno zaposlitev nove delovne sile, realizacijo pridobivanja nove delovne sile, ažurnost in ton/km v transportu. Posamezna delovna mesta so stimulirana po tistih pokazateljih, na katere imajo po naravi svojega delokroga večji vpliv. Za delovna mesta, katera imajo večji vpliv na poslovanje, tj. nekako od mojstrov naprej, znaša območje stimulacije do 24 odst., medtem ko znaša to območje za vsa ostala delovna mesta 18 odst.

Normativi, po katerih se izračuna uspeh za določen pokazatelj, so v večini primerov enaki doseženim rezultatom v letu 1963 ter zaostreni v smislu sklepov 20. rednega zasedanja DS z dne 11. aprila 1964.

Normativi za kvaliteto so postavljeni v višini dosežene kvalitete prvega polletja 1964. Če se bo bistveno spremenil sortiment proizvodnje v neki delovni enoti, bo treba spremeniti normativ kvalitete.

Morda bi bilo še vredno omeniti novost, ki jo uvajamo ob tej priložnosti. Vredno delo se bo ovrednotilo s časovno vred-

nostjo tj. z norma uro. To pomeni, če bo delavec dosegel uspeh, ki je enak planiranemu, se mu bo registriralo toliko ur, kolikor jih je prebil efektivno na delovnem mestu. Pri boljšem uspehu svojega dela v kateremkoli pogledu, se mu bo še dodatno registriralo boljšemu uspehu ustrezno število ur. Podrobnejša razlaga bi bila na tem mestu preobširna. Zato bodo morale delovne enote organizirati sestanke, preko katerih bo lahko vsak član kolektiva spoznal značilnosti stimulatívne nagrajevanja.

Bumerang bo imel tudi otroško varstveno ustanovo

Gradbeno podjetje Stavbar Maribor izvaja točno po programu in pogodbi gradbeni in vsa ostala dela na stanovanjskem bloku. Zato se je že v avgustu 30 stanovanecv vselilo v prvi dve stopnišči. Ker so nekateri obratni DS sklenili, da se večje družine selijo iz malih stanovanj v večja, ta pa se dodelijo manjšim družinam, je bilo s 30 stanovanji rešenih 57 prosilcev. To je velik uspeh. Ti prvi stanovaleci so po planu vplačali za predplačilo najemnine 10,500.000

dinarjev in tako prispevali svoj delež pri gradnji stanovanj. Ze v prvi polovici oktobra se bodo vselili novi stanovaleci v naslednje stopnišče. Zadnjega novembra pa se bodo vselili zadnji stanovaleci. Obratni DS so ob sodelovanju sindikalnih podružnic na številnih sejah in pregledih proučili čez tisoč prošenj za dodelitev ali zamenjavo stanovanj. Nekateri DS so imenovali celo potrebne stanovanjske komisije, ki so proučile dejansko stanje prosilcev v dosedanjih stanovanjih. Obratni delavski sveti in stanovanjske komisije so opravili obsežno, težko in odgovorno delo. Po razdelitvi so imeli zelo malo stanovanj, nekateri samo 4 ali 5, prošnji pa tudi 30 ali celo 60. Zato je razumljivo, da so imeli veliko več nujnih, težkih in upravičenih prosilcev, kakor stanovanj. Pri takem pomanjkanju stanovanj in tako velikem številu prosilcev je nujno prišlo do razdeljevanja do zaostritev, konfliktov in tudi pritožb. Obratni DS pod nobenim pogojem niso mogli zadovoljiti in rešiti vseh tudi izredno nujnih in upravičenih prosilcev, iz enostavnega razloga, ker je bilo prosilcev nekajkrat več, kakor stanovanj. Kljub temu pa je izgradnja bumeranga naš veliki uspeh, saj se bodo

CEMENTARNA TRBOVLJE:

Rekordna proizvodnja — 200 tisoč ton cementa

Cementarna Trbovlje bo letos zagotovo dosegla rekordno proizvodnjo cementa — 200.000 ton. Do srede septembra so proizvedli že 152.500 ton cementa, do konca leta pa morajo proizvesti še po 540 ton cementa dnevno, da bi dosegli rekordno proizvodnjo. Trboveljska Cementarna trenutno zaposluje v trboveljskem obratu, kjer proizvajajo priznani portland cement 350 delavcev, v obratu v Zidanem mostu, kjer proizvajajo apnenčev moko, lahke gradbene plošče in pa metalurški cement, pa še 110 delavcev.

Največ trboveljskega cementa prodajo gradbeništvu, in sicer nad polovico vse proizvodnje. Čeprav so cestne zveze Zasavja z ostalimi področji Slovenije slabe, odpremiijo že zdaj z mo-

Nov cestni mozaik. — (Foto: M. Sparovec)

tornimi vozili okrog 50 % vse proizvodnje, računajo pa, da se bo z dograditvijo nove Zasavske ceste še povečal odstotek odpreme cementa z motornimi vozili.

V Cementarni v Trbovljah računajo, da bodo pri letošnji rekordni proizvodnji — 200.000 ton cementa dosegli okrog 2 milijardi 742 milijonov din fakturirane realizacije, čeprav imajo za portland cement še vedno plafonirane cene. V Cementarni Trbovlje poudarjajo, da bodo razne olajšave in spremembe zvišale letos dohodek kar za 323 milijonov din, istočasno pa so se povečali stroški zaradi višjih cen premoga, električne energije in nekaterih drugih vrst reprodukcijskega materiala za skoraj 183 milijonov din, tako da se bo več kot polovica pridobljenih sredstev prelila v druge veje gospodarstva, čeprav je bil namen olajšav in sprememb zvišanje skladov delovnih organizacij v panogi gradbenega materiala z namenom, da se formirajo potrebna sredstva za razširjeno reprodukcijo.

Cementarna Trbovlje bo v prihodnjem letu odplačala vse obveznosti, ki izhajajo iz rekonstrukcije iz leta 1962 in iz nabave novega 40-tonskega mlina za cement. Zaradi tega ra-

čunajo na začetek zbiranja novih sredstev za nadaljnjo širitev tovarne s postavitvijo nove 500 ali celo 1000-tonske peči. S tem bi odpadel uvoz cementa, hkrati pa bi se — kljub plafoniranim cenam — izboljšal položaj same Cementarne Trbovlje.

ORMOŽ:

Letos prvič za pol milijarde izdelkov

Kolektiv tovarne kovinskih izdelkov in plastičnih mas »JOŽE KERENČIČ« iz Ormoža letos dobro izpolnjuje proizvodne naloge. Računajo, da bodo letos izdelali za več kot pol milijarde dinarjev vrednosti raznih kovinskih izdelkov ter izdelkov iz plastičnih mas. To pa je štirikrat toliko, kot so izdelali leta 1962. Sicer pa je uspeh gospodarjenja tega nekaj več kot 200-članskega delovnega kolektiva razviden tudi iz formiranja skladov. Medtem ko so imeli leta 1962 6 milijonov dinarjev izgube, računajo, da bodo letos lahko dali na sklade že 40 do 45 milijonov dinarjev. Precej pa so izboljšali tudi osebne dohodke. Medtem ko so leta 1962 znašali v povprečju le 14.800 dinarjev na zaposlenega, je bilo lani to povprečje že 27.600 dinarjev, medtem ko računajo da bo letos že 34.000 dinarjev.

V tem kolektivu so tako dobre proizvodne rezultate dosegli predvsem zaradi boljše organizacije dela, nadalje zato, ker so izboljšali osebne dohodke in pa zaradi dobrih kooperacijskih odnosov z nekaterimi podjetji, kot so: Emajlirka Celje, Radio industrija Zagreb, Tovarna avtomobilov in motorjev Maribor, Tesnilka Medvode in druga.

Tovarna kovinskih izdelkov in plastičnih mas »JOŽE KERENČIČ« iz Ormoža pa se je s svojimi izdelki pričela uveljavljati že tudi v izvozu. Tako so letos izvažali novi izdelek — specialni kuhinjski pribor v Grčijo. Dobre možnosti izvoza imajo tudi v obeh Nemčijah, kamor bodo po vsej verjetnosti pričeli izvažati prihodnje leto. Možnosti imajo tudi za izvoz tapet iz plastičnih mas za kamione OM.

Z. L.

TRBOVLJE:

»Rudis« prevzel obsežna dela v Maroku

Poslovno združenje »RUDIS« iz Trbovelj je pred kratkim zaključilo pogodbe za obsežna investicijska dela v Maroku, in sicer na delih pri izgradnji izvoznih naprav rudnika Kettera, čeprav so na natečaju sodelovale številne renomirane evropske tvrdke. Poslovno združenje »RUDIS« bo opravilo za izvozne naprave rudnika Kettera projektiranje, dobavilo bo strojno in električno opremo, zgradilo izvozni stolp iz armiranega betona, montiralo vse naprave in poskrbelo za vzgojo kadrov iz Maroka, ki bodo delali na tem objektu.

Računajo, da bo objekt dograjen v roku treh let in da bo opremljen s sodobnimi avtomatskimi napravami in signalizacijo, da bo tako delo kar najbolj varno.

-k-

TOVARNA »JOŽE KERENČIČ« ORMOŽ:

Izobraževanje in štipendiranje

V tovarni kovinskih izdelkov in plastičnih mas »JOŽE KERENČIČ« v Ormožu je od skupnega števila zaposlenih, 75 odstotkov nekvalificiranih delavcev. To so predvsem tisti, ki so predhodno delali v kmetijstvu in do sedaj niso imeli možnosti pridobiti kvalifikacije. Ker pa se ta mladi kolektiv, ki dosega iz leta v leto boljše gospodarske rezultate, dobro zaveda, da je večja proizvodnja v veliki meri odvisna od strokovne usposobljenosti zaposlenih, bodo letos posvetili izobraževanju vso skrb. Skupaj z delavsko univerzo Ormož so pripravili šolo za nekvalificirane in polkvalificirane delavce. V prvi izmeni bo šola obiskovalo 40 članov kolektiva. Predavali bodo strokovnjaki iz kolektiva, saj je v tovarni zaposlenih že 16 tovarišev s srednješolsko in dva z višješolsko izobrazbo, medtem ko je bil pred tremi leti še samo eden s srednješolsko izobrazbo. Po sklepu samoupravnih organov bo vse stroške šolanja plačala tovarna.

Vsako leto pa štipendirajo tudi več novih strokovnjakov na raznih srednjih, višjih in visokih ter poklicnih šolah. Tako štipendirajo letos enega tovariša na strojni fakulteti, enega na fakulteti za kemijo, 3 na srednji tehnični šoli, 4 v srednji kemični šoli v Rušah, 5 v industrijsko kovinarski šoli v Mariboru in podobno. Sicer pa so štipendij razpisali še več, vendar ni bilo interesentov. Šest članov kolektiva pa študira izredno na višji tehnični in ekonomski komercialni šoli v Mariboru.

Z raznimi oblikami izobraževanja bodo v tem kolektivu nadaljevali tudi v prihodnje, saj se zavedajo, da bodo dobri strokovnjaki in strokovno usposobljeni delavci najboljši garant za večjo in cenejšo proizvodnjo.

Z. L.

ZELEZARNA ŠTORE:

Boljše obveščanje članov kolektiva

Organi samoupravljanja v štorski železarni posvečajo v letošnjem letu mnogo večjo pozornost obveščanju članov kolektiva, kot pa je bila ta v prejšnjih letih. Poleg glasila Štorski železar, ki ga dobijo vsi člani kolektiva, upokojenci in člani, ki so v JLA, so v letošnjem letu pričeli izdajati še Štorski informator, ki člane kolektiva tekoče obvešča o dogodkih v podjetju.

Ko so pred dnevi napravili analizo obveščanja, so ugotovili, da je sedanjí način mnogo boljše od prejšnjega. Popreje so namreč člane kolektiva obveščali potem oglasnih desk, okroglic in raznih sestankov, ki večkrat niso bili dovolj pripravljeni in obiskani. Potom Štorskega informatorja pa so obveščeni prav vsi člani kolektiva. S to ugotovitvijo pa ni rečeno, da bodo opustili sestanke, temveč jih bodo koristno uporabili za druge namene.

J. M.

Pleteni leseni izdelki so vse bolj iskano blago ne le na domačih, temveč tudi na tujih tržiščih. Ni čuda torej, da se je ta obrat v zadnjem času zopet močno uveljavila skoroda po vsej Sloveniji. Foto M. Sparovec

POSTOJNA:

Hitrejše analize — bolj uspešno ukrepanje

Zbor delovnih skupnosti Skupščine občine Postojna in člani Plenuma občinskega sindikalnega sveta naj bi v oktobru na skupni seji razpravljali o analizi periodičnih obračunov delovnih organizacij za I. polletje letošnjega leta. Analizo je izdelala Služba družbenega knjigovodstva pri Narodni banki v Postojni.

Analiza gospodarstva občine Postojna se letos poslužuje primerjave kazalcev uspeha z istimi lanskega leta (polletja), ker so letos zaradi obračuna dohodka po vnovčeni realizaciji primerjave povsem realne.

Po analizah celotnega gospodarstva na področju občine pa so še posebej kvalitetno obdelane nekatere gospodarske organizacije in to: Kovinsko podjetje LIV, Lesna industrija »Javor«, Zagarsko podjetje, hotela »Ja-

Priateljski pogovor. — (Foto: M. Sparovec)

vornik« in »Kras«, trgovsko podjetje »Nanos« in Ključavničarstvo.

O absolutni nujnosti izdelave kvalitetne analize nihče ne dvomi, prav tako nihče ne dvomi o nujnosti razprave po nekaterih pokazateljih iz analize, kakor tudi ne po potrebi določenih ukrepov, ki jih analiza nakazuje ali ki so plod koristne razprave, vendar je po mnenju udeležencev kaj neefektno razpravljati o polletnih rezultatih v času, ko so v izdelavi obračuni za III. tromesečje, ki v marsikateri gospodarski organizaciji stvari iz I. polletja postavijo povsem na drugo mesto.

Res je sicer, da je Skupščina občine Postojna že avgusta meseca izdelala primerjalno analizo rezultatov poslovanja v družbenem sektorju gospodarstva, ki je pa nepopolna in je sestavljena na podlagi drugačnih pokazateljev kot analiza SDK, ki je kompletnejša, popolnejša in je prav zaradi tega izšla šele meseca septembra. Medtem, ko primerjalna analiza Skupščine občine Postojna, zajema samo tiste gospodarske organizacije, ki so do določenega roka izdelale polletne obračune, analiza SDK zajema tudi one, ki imajo za izdelavo obračunov daljši rok ali so za podaljšanje izdelave zaprosile.

V poslovanju gospodarskih organizacij na Postojnskem smo za prvo polletje zabeležili zares zadovoljlive rezultate, saj je z doseženim celotnim dohodkom v znesku din 17.563.767/m lanskega leta presežen za 27 odstotkov. Kjer pa so se v prvem polletju pokazali slabši rezultati, ni to v vseh primerih rezultat slabega gospodarjenja, ampak so za to obstajali objektivni razlogi, saj so nekatera podjetja sezonskega značaja, kot npr. gostinška ali turistična. In če so pokazatelji gospodarjenja v I. polletju negativni, je kaj težko ukrepati in sprejemati določene akcije ob analiziranju stanja v III. tromesečju, če na razpravah ne bi bilo nikogar iz »kritične« gospodarske organizacije, ki bi mogel pojasniti, v koliko so se stvari od izdelave obračuna do obravnave popravile, ali kaj je vplivalo na negativno stanje po obračunu. Zato se je že pokazala nujna potreba, na razprave povabiti odgovorne ljudi iz organizacij, ki v skupnem gospodarstvu povzročajo »sive lase«.

Le-ti naj povedo, kaj so pokrenili v organizaciji za zboljšanje stanja, kajti v nasprotnih primerih bo Skupščina težko podvzemala določene ukrepe. Prav tako pa bo nujno vsem vabljenim poslati pravočasno ves potreben material, iz katerega bi bilo moč individualno povleči zaključke in pripraviti kvalitetno razpravo o stanju v gospodarstvu. Da bodo analize čim hitreje in kvalitetno izdelane, pa je naloga strokovnih služb v gospodarskih organizacijah, ki jih morajo izdelati kvalitetno. Le ob skupnem sodelovanju bo moč aktivno sodelovati pri reševanju skupnih problemov in nalog.

BA

TRBOVLJE:

Ustrezne službe naj zagotove potrebni reprodukcijski material

Na zadnji seji Skupščine občine Trbovlje so razpravljali o več aktualnih vprašanjih, tako o gibanju gospodarstva v prvih

osmih mesecih letos, o prenosu pristojnosti iz skupščine na svetle, programu dela skupščine do konca leta, gradnji vodovoda in Tovarne polprevodnikov in stanovanjski izgradnji, o ustanovitvi medobčinskega zdravstvenega centra ter o sklicu zborov volivcev.

Zlasti razgibana je bila razprava o poročilu o osemmesečnem gibanju gospodarstva na področju trboveljske občine. Odborniki so v razpravi opozorili na potrebo, da naj bi v delovnih organizacijah posvetili v sedanjem obdobju vso pozornost predvsem povečevanju proizvodnje, izboljšanju kvalitete in večji produktivnosti; nabavne službe v delovnih organizacijah pa morajo zagotoviti, da bo preskrba z reprodukcijskim materialom zadovoljliva, da ne bo trpela zaradi tega proizvodnja.

V razpravi je bilo tudi naglašeno, da v kolektivih premalo skrbijo za rast in vzgojo kadrov in da bo treba doseči boljše povezavo med delovnimi organizacijami in občinsko skupščino; da bi bila skupščina sproti seznanjena z vso problematiko. Odborniki so zadovoljivo ocenili osemmesečno gibanje izvoza, sklenili so pa, da se naj do naslednje seje občinske skupščine pripravi podrobno poročilo o poteku investicijskih vlaganj in o problemih na področju družbenih služb.

-k-

STEKLARNA HRASTNIK:

Letni plan izvoza že oktobra

Steklarji iz Hrastnika letos zadovoljlivo izpolnjujejo planske naloge. V prvih devetih mesecih letos so npr. devetmesečni plan finančne realizacije presegli za 10,6 %, plan fizičnega obsega proizvodnje pa za 10,2 %. Nad vse zadovoljlivi so tudi izvozni dosežki tega hrastniškega kolektiva. Do konca meseca septembra so iz Steklarne Hrastnik izvozili za 769.000 dolarjev izdelkov. Prvotni letni plan izvoza je znašal 780.000 dolarjev, zaradi uvoza reprodukcijskega materiala pa so med letom zvišali izvozni plan na 850.000 dolarjev. V Hrastniku računajo, da bodo ob koncu oktobra že dosegli zvišani plan izvoza, v letošnjem letu pa bodo izvozili za več kot 1 milijon dolarjev izdelkov.

-k-

Kvalitetna zimska jabolka so tudi letos dobro obrodila. Kaj pa cene? — (Foto: M. Sparovec)

IZ ČASOPISOV DELOVNIH KOLEKTIVOV • IZ ČASOPISOV DELOVNIH KOLEKTIVOV • IZ ČASO

vselile v stanovanja 104 družine. Z zamenjavami (ko gredo večje družine iz manjših v večja stanovanja) pa bo rešenih čez 150 družin članov kolektiva. Obratni DS so morali pri razdeljevanju stanovanj objektivno reševati tudi predplačilo najemnine glede na materialno finančne možnosti prosilcev v posameznih DE.

V novi blok — bumerang se v veliki večini selijo družine z otroci, kjer sta zaposlena oba starša. Večina žena so naše delavke in mnoge delajo celo v izmenah. Zaradi tega se postavlja vprašanje varstva in vzgoje otrok v času, ko sta starša zaposlena. Zato sta stanovanjska komisija in služba pravnočasno sprejeli sklep, da se v pritličju uredi otroško varstvena ustanova za predšolske (in po potrebi tudi za šolske) otroke. To bo za stanovalce bumeranga in ostalih naših blokov nova in velika pridobitev. Prednost take oblike otroškega varstva, da je otroško varstvena ustanova v samem bloku in ožjem naselju, je v tem, da lahko pustijo starši, ko odhajajo zgodaj zjutraj na delo, otroke še v postelji. Kasneje se otroci ob pomoči kake sosedice sami napotijo v vrtec. Blizina vrta in stanovanja je velika prednost za otroke, starše in

vzgojiteljski kader. Druga prednost takega vrta je v tem, da so v tako postavljenem vrtcu usluge izredno cene, tako da njihovo ceno zmore tudi mati samohranilka in tisti starši, ki imajo nižje osebne dohodke.

MAKS GASPARIČ

ZELEZAR

Glavni delovodja
Janez Krajnik
je prihranil
3.900.000 dinarjev

Pri izdelavi in montaži posameznih delov in naprav pri novi 50-tonski ASEA električni peči so naši vzdrževalci in monterji skupaj z UOS naleteli na vrsto težko rešljivih težav. Med drugim je UOS naročila v konstrukcijski delavnici tudi štiri komplicirane dvodelne šaržirne košare, ki bi morale biti izdelane iz 20 mm pločevine v primeru 3900 mm za vložek 30 in več ton. Prvotno bi morale biti košare izdelane po originalnem švedskem načrtu.

Naročilo je bilo nujno in nadvse zahtevno. Obratovodstvo konstrukcijske delavnice, ki je naročilo sprejelo, se je znašlo pred zelo težko nalogo. Z našimi stroji in napravami v delavnici nikakor niso mogli izdelati naročila po švedskem načrtu.

Da bi košare izdelali v določenem roku, je obratovodstvo iskalo izhoda in naročilo posredovalo drugim delovnim kolektivom in gospodarskim organizacijam. Od vseh povsod so prihajali negativni odgovori. Izdelava šaržirnih dvodelnih košar pa je postajala iz dneva v dan vedno bolj potrebna in nujna.

Po temeljitem proučevanju švedskih načrtov in iskanju možnosti je glavni delovodja konstrukcijske delavnice JANEZ KRAJNIK, naš večkratni novator in racionalizator, rešil tudi ta problem — lažje, cenejše in kvalitetnejše izdelave komplicirane dna teh dvodelnih bombiranih šaržirnih košar za novo električno peč. Po njegovih skicah so v konstrukcijskem biroju izdelali nove ustrezne načrte, ki funkcionalno popolnoma odgovarjajo in odlično nadomeščajo drago in komplicirano švedsko izvedbo.

Zamotani problem, s katerim so se ukvarjali naši priznani strokovnjaki, je tovariš Krajnik rešil nadvse uspešno v vsehplodno zadovoljstvo uporabnikov. Po njegovih predlogih in priporočilih so izdelali v konstrukcijski delavnici že štiri šaržirne košare.

Glavna pridobitev Krajnikove izvedbe je v tem, da je lažja, cenejša, doma izdelana z lastnimi stroji in napravami ter v znatno krajšem roku kot pri kateremkoli zunanjem naročniku. Velika pridobitev tega izboljševalnega predloga št. 1597 je tudi v tem, da bomo take in podobne košare v prihodnje izdelovali in popravljali ter vzdrževali doma v domačih delavnicah in z domačimi strokovnjaki.

Pri izdelavi dna vsake košare so ugotovljeni in potrjeni prihranki v višini milijon dinarjev. Torej je avtor predloga št. 1597 tovariš Krajnik kolektivu prihranil pri izdelavi štirih šaržirnih košar 4 milijone dinarjev. Iskreno mu čestitamo ter se mu zahvaljujemo za doseženi uspeh in uspešno rešitev zamotanega in kompliciranega problema, ki bi utegnil resno ogroziti naše nemoteno in cenejno obratovanje.

Zuro

SO ZNANI KULTURNI INTERESI OBČANOV?

Množica modernih upravnih poslopij, stanovanjskih blokov in hišic, zeleni nasadi, industrijski objekti, ki so zrasi po vojni... povsod nasadi novega, s kratkotrajno zgodovino. Taka je Nova Gorica, prestolnica Goriške, na prvi pogled. Kakšno pa je kulturno življenje za temi neživimi fasadami, kako se pretekajo vezi tega življenja med mestom in njegovim zaledjem? Morda še drobno vprašanje: ima kultura na Goriškem tudi perspektivo za jutrišnji dan?

Da v občini, kar se kulture tiče, še ni vse tako, kot bi moralo biti in kot si sami občani žele, je ugotovitev, ki jo človek lahko zapiše malodane ob vsakem obisku v vsaki občini. Pa ta ugotovitev ni le odraz večnega nezadovoljstva, ki je v nas vseh, je kar poudarja resnice. Kljub temu pa se vidi, da v Gorici imajo neko kulturno politiko in da dodobra poznajo stanje svoje kulturne dejavnosti ter iščejo vzroke za njene slabosti. Ne trdijo torej odločno in preprosto, da so vsemu slabemu kriva samo premajhna sredstva in da se pač z denarjem že da »delati« kultura.

GOSPODARSKA ORGANIZACIJA JE LE DEL KOMUNALNE SKUPNOSTI

Ena njihovih osnovnih ugotovitev je, trdijo v Novi Gorici, da gospodarske organizacije premalo mislijo na kulturo in da omenjajo njihovi statuti potrebnost kulturno prosvetne dejavnosti le v lepi frazi. Vendar pa so razlike med gospodarskimi organizacijami, ki v praksi dajejo iz leta v leto velika sredstva za kulturo in onimi, ki le občasno namenijo nekaj denarja za posamezne konkretne akcije. Vsa kulturna dejavnost na Goriškem, naj jo že financira občina ali gospodarske orga-

nizacije, pa poteka, kot pravijo, v okviru občinskih kulturno prosvetnih organizacij in ustanov. To pomeni, da se nihče ne zapira vase. Cementarna v Anhofem na primer, kot najbolj tipičen primer gospodarske organizacije s poslušom za kulturno prosvetno dejavnost, direktno dodeljuje sredstva

tamkajšnji Svobodi (pred leti je zgradila celo kulturni dom), ki je med najbolj vzornimi v komuni z raznolikimi panogami dejavnosti in velikim številom članstva. Res, da so člani večinoma delavci iz cementarne, kar pa še ne pomeni, da bi ne sprejeli medse tudi druge občane.

Pretežen del gospodarskih organizacij, se pritožujejo v goriški občini, je poskrbel doslej za kulturno dejavnost bolj z levo roko. Ene so izdajale tovarniške liste, druge finančno omogočale delo kakemu glasbenemu ansamblu, tretje prirejale izlete, razne shode z zakuskami in podpirale v bistvu le družabnost v kolektivu. Prav zavoljo tega se je občinski sindikalni svet že večkrat obrnil na sindikalne podružnice v podjetjih s predlogom, naj skušajo kot politični organ pospeševati zavest, da je tudi kulturno prosvetna dejavnost sestavni del življenja in dela občanov. Konkretnih kulturnih akcij so se baje podružnice komajda lotevale. Nekatere odkupujejo v zadnjem obdobju posamezne predstave goriškega gledališča, celo sezonskih abonmajev pa ne naročajo, kakaj tro in dvoimensko delo v podjetjih in oddaljenost delavcev od delovnega mesta abonmaje pač onemogočata.

Ceprav so torej sindikalne podružnice doslej malo storile, je vendar treba zapisati besedico v njihovo opravičilo. Kaj ni bil doslej v naši družbi najmočnejši poudarek na družbeno politični razgledanosti v kolektivih, na organizaciji dela, na pripravi statuta... Kaj niso celo občine preveč podpirale zgolj ekonomskega razvoja in pozabljale na kulturo?

In končno, kaj je naloga sindikalnih podružnic v podjetjih, da organizirajo kulturno življenje? Saj tudi ne sestavljajo statuta. Res pa lahko sindikati kot družbeno-politična organizacija prispevajo svoje pri uveljavljanju pomena kulture (vseh njenih oblik ustvarjanja, poustvarjanja, sprejemanja, dojemanja, pri vodenju kulturne politike in organiziranju kulturne dejavnosti) kot enega izmed pomembnih činiteljev v življenju in pri etični bogatitvi človeka. Če pa naj prično gospodarske organizacije na Goriškem v prihodnje bolj skrbeti za kulturno dejavnost, je dvorezno vprašanje. Nedvomno bi morale poznati želje in potrebe po kulturi v svojem kolektivu (o tem mnogo povedo že preproste ankete, za katere ni treba velikih denarjev) in na podlagi le-teh sugerirati občini pri sestavljanju programov za kulturno dejavnost. Osnovna skrb za to dejavnost je le stvar občine. Saj že itak vsak izmed proizvajalcev odreja občini neposredno od osebnega dohodka sredstva za naloge, ki jih je ta po ustavi dolžna izpolnjevati, in tako seveda tudi sredstva za kulturo. V kolikor pa je (ali v bodoče bo) v gospodarskih organizacijah želja po kulturni dejavnosti med člani kolektiva zelo živa, tej želji že prislunje samoupravni organi in jo omogočajo realizirati s finančno podporo. To se pravi, da bodo gospodar-

ske organizacije tudi v bodoče podpirale kulturno dejavnost, če bo to volja samoupravljalcev, ni pa osnovna in glavna dolžnost gospodarskih organizacij, da organizirajo to dejavnost in da se skrb zanjo prevzame z občinskih ramen nanje.

PREDNOST TISTIM KULTURNIM DEJAVNOSTIM, ZA KATERE JE NAJVEČJI KULTURNI INTERES OBČANOV

Sklad za kulturo in prosveto v goriški občini ima letos 44 milijonov dinarjev za osnovno dejavnost kulturnih zavodov, institucij in organizacij. Porazdelitev teh sredstev nam pove, da je dobilo goriško gledališče 11,5 milijonov, Studijska knjižnica 14, Zavod za spomeniško varstvo 3,8, muzej 8,6, občinski svet Zveze kulturno prosvetnih organizacij pa le 2.850.000 dinarjev. Ostala sredstva v skladu se bodo porabila predvsem za povišanje osebnih dohodkov. Poleg tega je namenila občinska skupščina 25 milijonov za investicije kulturnih zavodov in institucij.

Da je svet Svobod dobil tudi v Gorici kot mnogokje le neznatni del celokupnih sredstev za kulturo, nas, ker smo vajeni, da ti sveti životarijo, ni čudno. Toda v Novi Gorici so letos po natančnem premisleku sklenili, zakaj naj dobi Svet samo 3,8 milijonov. Pokazalo se je namreč, da so poklicne kulturne ustanove in institucije na Goriškem v hudi krizi, na robu propada in so se torej odločili, da bodo najprej podprli in obdržali to, kar že imajo. Predvsem, ker so poklicne kulturne institucije v Gorici od Zavoda za spomeniško varstvo do gledališča, trenutno najbolj aktivne, ker so že prerastle svoj stari delokrog klasične dejavnosti tako, da jih ni čutiti samo v mestu Novi Gorici, temveč v celotni občini, in ker so edine, ki imajo poklicni kader in ki je pripravljen pomagati pri delu kulturno prosvetnih organizacij pa tudi drugod. Res da je tega kadra še premalo, vendar je občina — prav tako v letošnjem letu, podelila zanj vrsto stipendij.

Kulturne institucije v Novi Gorici skorajda prvenstveno delajo izven goriškega središča. Gledališče na primer ima v samem mestu samo od 20 do 25 odstotkov vseh predstav in tako tu, kot na podeželju, vselej polno dvorano. Člani gledališča vodijo razne tečaje za igralce režiserje in amaterje, režirajo v društvih in pravkar namevajo pričeti delo v krožkih in solah. Zavod za spomeniško varstvo organizira razstave na celotnem goriškem območju, pripravlja predavanja, študijska knjižnica ima seminarje za knjižničarje v podjetjih in solah...

Vsa ta dejavnost, ki žanje velik odmev, in življenje v posameznih kulturno prosvetnih organizacijah, kažejo na raznolike interese občanov. Toda v Novi Gorici vedo, do so ti interesi še neraziskani, da je kulturna dejavnost nesistematično porazdeljena po občini, da imajo razdrobljene sile, da nenačrtno zbirajo sredstva za kulturno dejavnost ter da še niso osvojili enotne, smotrne kulturne politike. Primanjkuje jim poklicnega kadra, predvsem v Zvezi kulturno prosvetnih organizacij, manjka jim organizatorjev za kulturno dejavnost, tako v občini kot v delovnih kolektivih, nimajo prostorov, zato so klubi na Goriškem tudi bolj priložnostno posejani. Prav v poslednjem času se je pokazalo, da je povpraševanje po raznih strokovnih predavanjih večje, kot so domnevali in da občane mikajo razna srečanja s Slovenci iz zamejstva in da ta srečanja spodbujajo kulturno prosvetna društva in sekcije k delu in tekmovanju.

Zato stoje zdaj pred vprašanjem, kako v perspektivi organizirati kulturno prosvetno dejavnost in na kakšni podlagi. Zavedajo se, da ne bodo mogli zamašiti vseh vrzeli od danes do jutri. Sklenili so, da bodo pričeli prvenstveno razvijati in podpirati tiste kulturne dejavnosti in tam, kjer vedo, da si jih ljudje žele. Vse kulturne ustanove in društva so morale že avgusta meseca oddati svoje programe občini, da bo razdeljevanje sredstev v novem letu lažje in načrtnije. Te programe bodo na Goriškem v bližnji prihodnosti dopolnili z rezultati, ki jih bodo dala proučevanja želja in interesov za kulturno dejavnost v kolektivih in krajevnih skupnostih. Akcijo proučevanja bodo vodili sindikati. In končno — utrditi je treba Svet zveze kulturno prosvetnih organizacij, ga okrepiti z ljudmi, ki imajo sodobne poglede in stališča o kulturi, sestaviti programe in držati živo vez z vsemi dejavnostmi na kulturnem področju.

Mnogo nalog, mnogo dolžnosti. Toda, če so v novogoriški občini najprej reševali gospodarska vprašanja, potem šolstvo, ker so pač spoznali vzročno povezanost proizvodnje in izobrazbe, zakaj bi v prihodnje ne reševali bolj odločno tudi vprašanje kulture, ki jih v celovitem družbenem razvoju ne moremo več zapostavljati.

ALA PEČE

ZDRAVNIKI MED SEBOJ

CHARLES KNICKERBROCK:
»ZDRAVNIKI« —
LIPA, KOPER

Film o človečnosti

SLOVENSKI FILM
»NE JOČI, PETER«

Ob domačem filmu »Ne joči, Peter«, ki ga v teh dneh vrtijo v naših kinematografih, lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da je bil letos kot edini slovenski predstavnik v puljski Areni dobro sprejet, da je v njem ponovno izraženo hopenje po tako zeleni in iskani vedrejši, manj tragični tematiki iz obdobja NOB, da je v njem združenih nekaj prav uspešnih filmskih sestavin, za katere so ga v Pulju tudi nagradili s tremi zlatimi in eno srebrno Areno, da pa je v njem tudi nekaj slabosti, nad katerimi se ne moremo navduševati. Pa začnimo z njimi, z razmišljanjem o scenariju, ki ga je napisal Ivan Ribič.

Avtorja poznamo, saj zgodba o partizanskih minerjih in mlem Petru ni njegovo prvo filmsko in literarno delo. Že doslej je rad odkrival preproste, prirčne in čisto pretresljive momente iz življenja ljudi med vojno. Posebno pri sru-

O NAŠEM OBČINSTVU

OB RECITALU
M. GREGORAČA
SF, 30. X. 1964

V miniaturnem obdobju devetih dni smo v Ljubljani slišali dva večera samospelov. Prvega je priredilo Društvo glasbenih umetnikov Slovenije ter v njem predstavilo nekaj novih domačih vokalnih del, drugega tenorist Mitja Gregorač (Beli abonma Slovenske filharmonije in Koncertne poslovalnice) z odličnim sporedom iz svetovne literature. Bila sta torej programska nadvse zanimiva večera, bila sta tudi, to lahko potrdimo, skrbno pripravljena in reklamirana komikori je pač pri nas v navadi. Skratka, v pripravih ni bilo vidnih napak — razen tiste stare, ki o njej govorimo že vrsto let: da sta se namreč tako sorodna koncerta zvrstila v pičlih nekaj dneh, čeprav to ni bilo potrebno in čeprav novo na kak podoben večer čakali spet vsaj nekaj mesecev, če ne celo let... V Ljubljani baje deluje koordinacijski odbor, ki naj bi odpravljal take anomalije.

Pa to samo ob robu. Važnejše je namreč, da sta bila koncerta obiskana skrajno slabo; sprašujemo se seveda po vzrokih. Vemo, da je »komornega«

občinstva vedno manj. Vemo tudi, da solopjevskih recitalov pri nas dobesedno ne pomnimo več (kje drugje, ne samo v Nemčiji, so nadvse priljubljene), da med našimi solisti zanje skoraj ni razumevanja in marsikdaj tudi ne sposobnosti. — Posledice so na dlani, čeprav ni videti, da bi se jih kaj posebno bali ali se celo resno zamislili ob njih. Očitno verujemo v »samostojno« rešitev tega vprašanja ali pa je že prevladalo mnenje, da te vrste komorna glasba atomskemu stoletju ni več potrebna — ne kot oblika (saj ta konec koncev nikogar ne moti... v domačem popevkarstvu), temveč kot sporočilo pesnikov in skladateljev o drobnih in velikih človeških doživljajih, o komaj zaznavnih premikih v naši notranjosti, o življenju krog nas in v nas, o svetu, o naravi, o ljudeh...

Kako je torej razumeti položaj? Kot krivdo občinstva (nekdo mora biti kriv, jasno), kot »značilnost našega časa« ali preprosto: kot kratkovidno (ne slepo?) kulturno politiko?

I. S.

Na ulici

Foto: Milan Šparovec

SREDSTVA ZA DRUŽBENE SLUŽBE NAJ SE OBLIKUJEJO SKLADNO S PORASTOM NARODNEGA DOHODKA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Fondi za družbeno potrošnjo so resda lahko odtujeni neposrednemu proizvajalcu, saj ne more vedno občutiti, kako so naložena sredstva, ki jih je ustvaril tudi on. Today zdaj, ko bi preko osebnega dohodka radi pokrivali en del osebnega standarda, kar pomeni, da bi en del sredstev družbenih fondov spremenili v osebne dohodke, da bi tako z večjo participacijo potrošnikov samih vplivali na ekonomičnost in razvoj družbenih služb, mnogi nad tem niso navdušeni. Načelo ekonomske cene in prehanje na participacijo potrošnikov smo po mnenju tov. Tomšičeve morda vendarle v preteklosti včasih pretirano podarjali, kar je imelo za posledico zelo slab materialni položaj nekaterih družbenih služb ali celo uklinjanje nekaterih njihovih institucij, npr. otroškega varstva, ali uklinjanje njihovih dejavnosti, npr. šolskih malic.

Nujnost materialne stimulacije proizvajalcev skladno s produktivnostjo dela, je tudi zaradi tega, da bi lahko bila njihova direktna participacija v osebnem standardu večja, vsekakor očitna. Toda tudi družbena potrošnja je zelo pomemben sestavni del standarda in tudi zanjo se sredstva ustvarjajo v delovnem procesu. Stvar družbe kot celote ali komune pa je, da skupno s proizvajalci in občani odloči, kakšen bo odnos med osebno in družbeno potrošnjo. Več ali manj je jasno, da z ukinjanjem vseh subvencij ne bi mogli rešiti vseh problemov standarda. Zato pa je toliko važnejše, da bomo javno formirali in trošili namenska sredstva družbenih skladov. Če pa imata osebna in družbena potrošnja isti vir, potem bi bilo pravilno, da rast sredstev za družbene službe čim bolj povežemo z rastjo osebnih dohodkov občanov. Poleg tega so tu še sredstva skladov delovnih organizacij, iz katerih bodo gotovo financirali direktno tiste družbene dejavnosti, ki so najbolj direktno povezane z razvojem družbenih proizvodnih sil, kot npr. znanstveno raziskovalno delo.

Nato je tov. Tomšičeva govorila o tem, da v družbenih službah ustvarjamo tudi nove kvalitete, kvalitete socialistične solidarnosti. Za področje zdravstva in otroškega varstva se bodo npr. sredstva tudi formirala v zvezi z delom in osebnim dohodkom, toda njihova potrošnja bo morala izhajati iz različnih potreb po zdravstveni oskrbi, različnih potreb družine po družinski skrbi za otroke. Še vedno pa se slišijo glasovi, da se vsi problemi standarda dajo zadovoljiti zgolj s povečanjem osebnih dohodkov ali še s povečanimi otroškimi dodatki. Da to ni res, dokazujejo razmere v šolstvu. Šolski prehrani otrok, nerazvitosti varstvenih ustanov, kar vse bo terjalo še kako velika sredstva družbenih fondov, saj še tako povečani otroški dodatki ne bi mogli pokriti ekonomske cene vseh otrokovih potreb.

Ko je govorila o občini, kjer naj se v duhu ustave zadovoljujejo skupne potrebe občanov, je tov. Tomšičeva dejala, da je napeta globalna delitev v korist gospodarskih investicij, usmeritev družbeno-političnih skupnosti v to, da so one nosilci investicij v gospodarstvo, bilo tisto, kar je v preteklosti pogojevalo slab materialni položaj družbenih služb in proračunsko delitev na tem področju. Zdaj, ko bo delovna organizacija postala nosilec razširjene reprodukcije, pa bo treba občine resnično preusmeriti na njihove temeljne naloge. Seveda vse to ne bo uresničilo sam po sebi spremenjen ekonomski sistem. Na tem področju čakajo organizacije SZDL in sindikate velike naloge. Razni ukrepi, zakoni in resolucije ustvarjajo le pogoje, da se vse polneje lahko uveljavljajo samoupravljanje, sami po sebi pa še niso česar ne izpreminjajo.

Ko je govorila o tem, da bo odslej občina svojo materialno bazo gradila predvsem na osnovi osebnih dohodkov občanov, je tov. Tomšičeva poudarila, da bo to kot ekonomska nuja navajalo občine, da se bodo zanimala za produktivnost dela, za probleme zaposlenih žena, družine, šolske rezultate itd., kar vse najde svojega odraza na produktivnosti. Občani pa bodo tako praktično doživljali usklajanje svojih interesov za boljše osebne dohodek in standard z napori družbene skupnosti kot celote. Zato bodo gotovo tudi z večjim interesom sodelovali pri trošenju skupnih družbenih sredstev. Dosedanji izračuni kažejo, da bodo drugo leto občinski proračuni na osnovi povečanih osebnih dohodkov dokaj porasli, seveda odvisno tudi od tega, koliko odločno bomo znali zajeziti investicijsko potrošnjo v gospodarstvu. Seveda pa bodo ta proračunska sredstva odigrala pomembnejšo vlogo le, če bodo na osnovi dobro izdelanega programa razvoja občine postala osnovna materialna baza za pritegnitev bančnih in kreditnih sredstev, sredstev delovnih organizacij in če bodo občine omogočile, da bodo tudi delovne organizacije družbenih služb postale kreditno sposobni nosilci skrbi za razvoj na posameznih področjih družbene dejavnosti.

Ko je govorila o delovnih organizacijah na področju družbenih služb kot samostojnih delovnih organizacijah, je tov. Tomšičeva ugotovila, da ta samostojnost ni prišla do izraza, ker še vedno govorimo npr. o republiških, okrajnih in občinskih šolah, da samoupravnost ni prišla do izraza, ker nismo znali pravilno vrednotiti dela teh ustanov in jim priznati dohodek, ker končno to samoupravljanje tudi ni imelo po-

membnejše materialne baze. Zlasti je pomembno, da delavcem v delovnih organizacijah družbenih služb priznamo, da indirektno s svojim delom sodelujejo v produktu za trg, da se zato dohodek tem dejavnostim oblikuje skladno s porastom osebnih dohodkov v proizvodnji ter da delovne organizacije utrjujejo svoj dohodek na osnovi delovnega programa, ki bo zajel širše in ožje družbene potrebe in ki bo osnova pogodb z ustanoviteljem, ki pa seveda mora obvezovati oba partnerja.

Dosedanja delitev po delu v okviru proračunskih sredstev je rodila več razočaranj kot stimulacij za delo. Načelna soglasnost pa je danes že formulirana v treh izhodiščih. Povečati je treba globalno udeležbo družbenih služb v narodnem dohodku, zlasti šolstvu in znanstveno raziskovalni dejavnosti. Njihov dohodek naj se veže na doseženi narodni dohodek in rezultate lastnega dela. In tretjič, delovne organizacije s teh področij bi se morale samostojno povezovali med seboj in s svojimi potrošniki in razviti lastne pobude v okviru svojega delokroga. Seveda pa v tem pogledu manjkajo konkretizacije splošnih načel, ki pa jih seveda ni mogoče najti

brez delovnih kolektivov družbenih služb. Nekateri spodbudni primeri s področja zdravstva to le potrjujejo.

Ob koncu se je tov. Tomšičeva zadržala še na nekaterih pojavih, značilnih za nekatere kulturne institucije, ki so zaradi premajhnega interesa družbe zanje ali preskromnih materialnih sredstev začele po svoje razlagati samoupravljanje in komunalni sistem. Gre za razlage, da pomeni samoupravljanje v kulturnih ustanovah končno uresničitev načela »kulturo kulturnim delavcem«, pri čemer pa naj bi trošili družbena sredstva. Seveda ustava jasno govori o tem, da na teh področjih tudi družbene skupnosti preko svojih predstavnikov sodelujejo v samoupravljanju teh institucij. Posledice prej omenjenega pojmovanja pa so tudi te, da so se družbena sredstva v nekaterih teh primerih res zelo slabo trošila, npr. včasih pri filmu, revijalnem tisku, eksperimentalnih odrih itd. Družbeni interes za nekatere kulturne institucije res ni bil najbolj razvit, zato se je tudi lahko razvila teorija, da družba tu itak nima kaj iskati in da so se formirali samoupravni organi, ki nimajo nobene zveze z ustavnimi določili.

je že dokazale, kolikšen je delež znanja v doseženi stopnji produktivnosti dela. V Jugoslaviji se je produktivnost dela v razdobju od 1949. do 1959. leta dvignila za 53,4% (v Italiji za 60%, Zahodni Nemčiji za 54%, ZDA za 26%), toda 40% odpade na tako imenovane strukturne premike, gre torej na račun ekstenzivnega gospodarstva (v ZDA pa na strukturne premike odpade le še 4%,

no zbiranje še vedno boljše kot to šolstvo prepusti položaju, v katerem se je znašlo. (O podobni temi je govoril tudi VIKTOR ČOP na primeru akcije celjskega okraja. Kasneje so nekateri v razpravi zavrnili tako administrativno združevanje sredstev in postavili zahtevo, da moramo problem strokovnega šolstva v celoti začeti urejevati, ne pa le vleči iz zagate.)

SLAVICA ZIRKELBACH je govorila med drugim o objektivnih pogojih, v katerih so se znašli šolski kolektivi, ko so pisali svoje statute. Obravnavala je vrsto odprtih vprašanj med družbo in šolo, ki so bila vzrok, da statuti ne obravnavajo zadovoljivo dohodka šole in mnoga druga vprašanja, ki niso imela jasne materialne podlage.

FRANC STRMCNIK je govoril o enotni osnovni šoli, za katero smatra, da že imamo enotno minimalne družbene zahteve — učne načrte, vendar ni materialnih pogojev za take enotne šole, zlasti ne na podeželju.

DRAGICA ROGELJ je govorila med drugim o tem, kako kategorizacija šol ne more biti osnova za financiranje šole, njenega delovnega programa.

EMIL ROJC je med drugim govoril o družbenem vrednotenju pedagoškega dela, ki tudi ne bo ugodnejše le zaradi drugačne odmere sredstev za to delo, marveč le z drugačnimi izhodišči opredeljevanja njegove vloge in poslanstva. Predlagal je, naj bi dajali tudi javna priznanja pedagoškim delavcem kot vsem ostalim javnim delavcem že dajemo na področju znanosti, kulture in umetnosti.

VOJKO JAGODIČ je govoril o šolstvu za otroke, ki so moteni v svojem duševnem ali telesnem razvoju in za katere naj bi po njegovi sodbi skrb prevzela celotna družba.

SONJA KUKOVEC je govorila med drugim o vlogi kvalificiranih učiteljev gospodinjstva pri tem, ko šole prevzemajo celodnevno bivanje otrok v šoli.

MARIJA VILFAN je med drugim govorila o intenzivnosti investicij na področju šolstva, o vključevanju radia in televizije ter drugih avdio-vizualnih sredstev kot dopolnilnih sredstev za učenje sodobnega pouka.

BORIS LIPUŽIČ je med drugim poudaril, da letos ob tolikšnih razpravah o položaju v našem šolstvu, vendarle že čutimo določene premike pri reševanju problemov šolstva v posameznih komunah. Poudaril pa je tudi, da bomo zlasti za področje šol druge stopnje morali bolj združevati medobčinska sredstva in sredstva delovnih organizacij, potrebna pa bodo seveda tudi republiška intervencijska sredstva, kot stimulansi in mobilizator ostalih sredstev.

VID ŠTEMPIHAR je govoril o nekaterih izkušnjah pri uvajanju celodnevne bivanja otrok v šolah občine Ljubljana-Center. Pri teh otrocih so se že pokazali boljši učni uspehi kot pri tistih, ki tega varstva še niso deležni.

BENO ZUPANČIČ pa je govoril o družbeno časovnih relacijah, odmaknjenih in bližnjih sedanosti, ki so pogojevali v preteklosti zavest in miselnost prosvetnega delavca.

zato se je tudi splošna stopnja produktivnosti sorazmerno manj dvignila, v Italiji za 6%, v Zah. Nemčiji za 10% na račun strukturnih premikov. To je le del podatkov, ki jih je v svoji razpravi uporabil, da bi poudaril, da so investicije v šolstvo in izobraževanje zelo dobre naložbe in bi morale rasti vzporedno z narodnim dohodkom.

JANEZ ŽELEZNIK je med drugim govoril tudi o izredno težavnem položaju našega strokovnega šolstva in o akciji ljubljanskega okraja za združevanje sredstev delovnih organizacij v te namene. Ker ni bilo druge rešitve, je poudaril, so smatrali, da je administrativ-

Iz razprave o položaju šolstva

GEZA ČAHUK je na skupnem plenumu obširno govoril o močnem zaostajanju materialne baze našega osnovnega šolstva, kar se odraža v slabih pogojih za delo na šolah in v slabem nagrajevanju dela prosvetnih delavcev. V letošnjem šolskem letu imamo še vedno 134 oddelkov v tretji izmeni. Kljub takemu stanju pa so bile v preteklih letih planirane skromne investicije za gradnjo šolske mreže, pa tudi te so bile vse do predlanskega realizirane le 50 do 54%, leta 1962 sicer 70,4%, lani pa je planska realizacija zopet padla na 66%. Iz tega sledi, da bodo morale komune v svojih družbenih planih v bodoče zagotoviti prioriteto investicijam v šolstvo in tudi mobilizirati sredstva bank za te investicije. Od 1985 osnovnih šol jih je 760 zgrajenih pred prvo svetovno vojno, v obdobju od 1946. do 1960. leta pa smo jih zgradili komaj 184. Neodložljive naložbe pa terja tudi izgradnja šol druge stopnje in dijaški domovi. 18 milijard bi potrebovali v nadaljnjih šestih letih za izgradnjo 90.000 m² šolskih prostorov za osnovne šole in 22.000 m² za šole druge stopnje. Delež narodnega dohodka za šolstvo je sicer v primerjavi z drugimi državami še kar ugoden in je od leta 1956, ko je znašal 2,4%, porasel leta 1963 na 3,9%. Seveda pa je vprašanje, kakšna je notranja struktura tega odstotka. Ker pa so zaostajanja tolikšna, bo treba tudi tu za nekaj časa verjetno odmeriti višja sredstva, ki naj omogočijo šolstvu dohitevanje ostalega družbenega razvoja. Geza Čahuk je govoril še o nizkih materialnih sredstvih za osnovno dejavnost, o dosedanjih materialni bazi komun, o pomanjkanju strokovnega kadra na šolah, o stroških dejavnosti šol.

MIMA ZUPANČIČ je govorila o vzrokih in posledicah prepočasnega uresničevanja idejnih osnov šolske reforme. Med drugim je ugotavljala, da reforme ni mogoče uresničevati brez materialnih pogojev, včasih najosnovnejših učil, ne le kabinetov in avdio-vizualnih sredstev. Znani so tudi podatki o skrajno nezadovoljivi strokovni zasledbi učnih mest, saj kar 65% učiteljev, ki uče v višjih razredih, nima polne strokovne izobrazbe. Predlagala je, da bi morali misliti na njihovo dokvalifikacijo, za kar pa bo seveda treba najti delovne in materialne pogoje, saj interes za izobraževanje je med prosvetnimi delavci velik. Govorila je tudi o slabem nagrajevanju prosvetnih delavcev, zaradi česar se mladina ne odloča za ta poklic. Dalje, o prosvetno pedagoški službi, ki se je po njeni sodbi že zelo usposobila za svoje naloge.

TONE FLORJANČIČ je obširno govoril o samoupravljanju na šolah in o tem, da hočemo tem kolektivom kar največ stvari še vedno predpisati od zunaj, o slabi materialni bazi tega samoupravljanja, o analizi statutov osnovnih šol, ki jo je izvedel RSZS Slovenije. Obširneje pa je tudi govoril o tem, da smo doslej vse preveč le proklamirali tudi samoupravni položaj učence se mladine in to vprašanje tudi ni zadovoljivo opredeljeno v statutih delovnih organizacij.

MAJDA GASPARI je obširno govorila o otroškem varstvu, preskromni materialni bazi zanj, o različnih škodljivih gledanjih na to področje družbene skrbi za družino in otroka.

JANEZ STANOVNIK je razpravljal o tem, da so nekatere ekonomske študi-

Zaključki skupne seje Glavnega odbora SZDL Slovenije in Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije

Na seji je bilo med drugim ugotovljeno, da smo v zadnjih letih nedvomno dosegli večje uspehe tako v materialnem razvoju družbe kakor tudi v razvoju samoupravljanja, krepitvi njegove materialne baze ter v urejanju osnovnih prosvetnih, zdravstvenih in socialnih vprašanj. Vendar pa je očitno, da je kljub vsemu močno zaostajal razvoj družbenih služb, kar je zlasti glede na široka investicijska vlaganja v gospodarstvu začelo povzročati občutno neskladje. To zaostajanje se izraža tako v izredno šibki materialni bazi družbenih služb kakor tudi v vse prepočasnem razvoju samoupravljanja na tem področju.

To neskladje je na sedanji stopnji družbenega razvoja že začelo povzročati družbene razvojne konflikte in postajati resna ovira za nadaljnji napredek tako gospodarstva samega kot razvoja delovnih organizacij družbenih služb. Zaostajanje šolstva, kulture in zdravstva se prav tako izraža kot ovira za vsestranski razvoj, usposabljanje in razgledanost delovnih ljudi. Tako postaja to zaostajanje takšno družbeno-ekonomsko in politično vprašanje, da mu je treba prav sedaj posvetiti vso pozornost.

Poleg rasti osebnega dohodka proizvajalcev v skladu z njihovo produktivnostjo je razvoj družbenih služb bistveni sestavni del rasti družbenega standarda. Na tej osnovi se je treba boriti za pravilno vrednotenje družbenih služb in dela delavcev na tem področju kot sestavnega činitelja družbenega dela. Njihovo delo se sicer ne izraža direktno v materialni vrednosti, vendar pa je in postaja čedalje pomembnejši sestavni del celotnega družbenega procesa ustvarjanja. Zaradi tega, ki ga imajo v družbenem proizvodstvu, se mora tudi dohodek družbenih služb in njihovih delovnih kolektivov oblikovati skladno z rastjo narodnega dohodka. Na tej osnovi bo morala v prihodnje temeljiti delitev med druž-

bo in delovnimi organizacijami na področju družbenih služb.

Takšno vrednotenje in obravnavanje bosta omogočila in zahtevala tudi hitrejši in učinkovitejši odpravljanje administrativno-proračunskih odnosov in vseh drugih etatičnih elementov, ki so na tem področju še izredno močni. Pri tem bodo morali vsi družbeni činitelji odločno pospeševati proces dejanskega preraščanja ustanov družbenih služb v samostojne samoupravne delovne organizacije. V pospeševanju tega procesa pa bodo imeli posebno pomembno vlogo in vlogo prav delavci na teh področjih sami, šolniki, kulturni ustvarjalci itd.

Politika večje udeležbe družbenih služb, družbenega in osebnega standarda v celotnem narodnem dohodku, politika manjšega deleža za gospodarske investicije, ki je bila formulirana v znanih družbenih dokumentih v letošnjem letu, se bo morala izražati tudi v družbenih planih vseh družbeno-političnih skupnosti. Pri oblikovanju takšne politike bo izredno pomembna aktivna vloga vseh občanov, zlasti pa delavcev na tem področju.

Razvoj družbenih služb je nedvomno ena izmed temeljnih funkcij družbeno-političnih skupnosti, zlasti komun, ki pa so jo doslej zaradi svoje pretežne usmerjenosti v gospodarstvo očitno zapostavljale. Hkrati z zmanjševanjem gospodarskih investicij in skrbjo za njihovo ekonomičnost in rentabilnost je treba področju družbenih služb zagotavljati hitrejši razvoj. V okviru novega bančnega sistema se tudi za to področje odpirajo realnejše možnosti. Zainteresirane družbeno-politične skupnosti naj ob podpori gospodarskih organizacij in angažiranju bančnih sredstev zagotavljajo ugodnejše pogoje za razvoj tega področja.

Skupna seja je v okviru te problematike posvetila pozornost zlasti bistvenim vprašanjem v nadaljnjem raz-

voju šolstva, s posebnim poudarkom na osnovnem šolstvu. V zvezi s tem je poudarila, da si morajo vsi družbeni činitelji prizadevati za pravilno družbeno vrednotenje šolstva in razumevanje pomembnosti dela prosvetnih delavcev pri ustvarjanju družbenega proizvoda. To se mora izraziti tudi v večjem celotnem dohodku šole in s tem tudi v znatno večjih osebnih dohodkih prosvetnih delavcev, ki naj omogočijo stimulatvnejše in ustreznejše nagrajevanje.

Financiranje šolstva je treba urejati na podlagi programa celotne dejavnosti in realnih izračunov stroškov, kar je treba zagotoviti z ustreznimi pogoji med ustanovitelji oziroma drugimi zainteresiranimi institucijami in vzgojno-izobraževalnimi delovnimi organizacijami.

V razvoju šolstva ima osnovno funkcijo v prvi vrsti komuna, vendar pa ima glede na uresničevanje enotnih družbenih interesov veliko odgovornosti tudi širša družbena skupnost, predvsem republika.

Skupščina SR Slovenije je letos že večkrat opozorila na nujnost odločnejšega in smotnejšega urejanja šolskih vprašanj. Med konkretnimi nalogami ki jih bo treba izpolnjevati v naslednjem obdobju, so zlasti naslednje:

Pospešiti bo treba gradnjo omrežja osnovnih šol, šol druge stopnje — predšolskih ustanov, dijaških domov ter izgradnjo posebnega šolstva. Bistveno bo potrebno izboljšati materialno bazo za hitrejšo modernizacijo učno-vzgojnega procesa.

Prehod na enozimski pouk in celodnevno bivanje otrok v šoli, brezplačni učbeniki, šolske malice in prevozi se že danes zastavljajo kot nujni imperativi, in sicer tako zaradi razširjene in spremenjene vloge vzgojno-izobraževalnih ustanov kakor tudi zaradi rastočih potreb v industrijskih sredi-

ščih in mestih. Pri tem bo morala vsaka komuna ob aktivni udeležbi vseh občanov in prosvetnih delavcev samih ugotavljati, katera vprašanja so na njihovem področju prioriteta, ter se boriti za njihovo ureditev.

V šolsko delo je treba intenzivno in organsko vključevati ter zanj usposabljaati radio, televizijo, film ter druge oblike posredovanja učno-vzgojnih vrednot in zagotoviti ustrezne učbenike in priročnike. Urejanje teh pogojev bo med drugim omogočilo šolnikom, da bodo hitreje in kvalitetneje uresničevali šolsko reformo. Pri tem pa se morajo še močneje kot doslej tudi sami angažirati in biti pobudniki prizadevanj za uvajanje sodobnih metod in sredstev vzgoje.

Razvijati je treba učinkovitejšo šolanje in strokovno usposabljanje prosvetnih delavcev.

Spodbuditi je treba ter materialno in kadrovsko omogočiti obsežnejše in učinkovitejše eksperimentalno in raziskovalno delo. Za šolstvo odgovorne institucije bi morale v večji meri kot doslej na osnovi znanstvenih ugotovitev usmerjati razvoj te družbene dejavnosti.

Usmerjenost prioriteta obravnavanja šolstva v celotnem družbeno-ekonomskem razvoju se mora izraziti že v družbenih planih in proračunih za leto 1965.

Organizacije Socialistične zveze in Zveze sindikatov naj v najširši razpravi proučijo celotno gradivo skupne seje in mobilizirajo občane za njihovo aktivno vlogo pri oblikovanju in izvajanju takšne politike v občini, ki bo odločneje upoštevala nadaljnji razvoj družbenih služb. Prizadevati si bodo morale, da bo ta razvoj postal skupna in nenehna skrb vseh občanov, proizvajalcev in delavcev na teh področjih, skrb delovnih organizacij, občinskih skupščin, krajevnih skupnosti in zborov volivcev.

Čezurno delo je neekonomično in večkrat neupravičeno

Razen v redkih izjemah prihaja do nadurnega dela zaradi faktorjev, ki niso ugodni za normalno proizvodnjo in gospodarjenje in škodujejo delovni sposobnosti in zdravju delavcev. Navajamo najpogostejše vzroke nadurnega dela in razloge, zaradi katerih bi ga kazalo omejiti.

Ugotovljeno je, da proizvajalci v prvi delovni uri najmanj naredijo in da je tedaj delovna storilnost odvisna od prilagajanja poslu, ki ga delavec opravlja. Med delom se delovni učinek veča; v drugi in tretji uri doseže vrhunec, ki se nadaljuje tudi v četrti uri, zatem pa pada (in sicer pri težkem fizičnem delu zelo hitro). Energetska potrošnja raste pri težkih fizičnih delih vzporedno z delovnim učinkom tja do četrte ure. Od četrte delovne ure dalje nastaja razlika: delovni učinek pada, energetska potrošnja pa naglo raste. Pri težkih fizičnih delih prihaja do takšne obremenitve v drugi polovici delovnega časa in tolikšnega nesorazmerja med energetsko potrošnjo in delovnim učinkom, da je uvažanje

kakršnegakoli čezurnega dela z vidika racionalne produktivnosti popolnoma neekonomično.

MED NADURNIM DELOM JE DELOVNI UČINEK MANJŠI KAKOR MED REDNIM DELOVNIM ČASOM

Proučevanje delovnega efekta med nadurnim delom kaže, da je delovni učinek v deveti in deseti uri manjši kakor med osemurnim delovnim časom: pri lažjih delih za približno 2 do 9 %, pri težkih fizičnih delih pa tudi do 40 %. Če vzamemo, da je delovni učinek pri osemurnem delu 100 %, potem je pri srednje težkem delu takle odnos med delovnim časom in doseženim delovnim učinkom na uro:

čas	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10. uro
učinek	3	14	15	19	10	13	11	6	6	5 % učinka

To pomeni, da se s podaljšanjem delovnega časa od 8 na 9 ur poveča dnevno učinek ne bi povečal za eno osmino, to je za 12,5 %, marveč samo za 6 %, če pridru-

žimo še deseto uro, pa povečanje ne bi znašalo 25 %, marveč samo 11 %.

Pri težkem fizičnem delu so rezultati še slabši:

čas	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10. uro
učinek	5	15	20	22	22	10	4	2	2	1 % učinka

S podaljšanjem delovnega časa od 8 na 9 ur se poveča delovni učinek samo za 2 %, če pridružimo še 10 uro, pa vsega skupaj samo za 3 %. To pomeni, da podaljšanje delovnega časa ni upravičeno z vidika produktivnosti in ekonomike.

Velikokrat poskušajo delovni kolektivi z nadurnim delom odpraviti pomanjkljivosti bodisi v planiranju, tehnični opremljenosti, organizaciji dela, nabavi, prodaji, delitvi, kadrovski politiki, vzdrževanju osnovnih sredstev, finančnem poslovanju, izkoriščanju fonda delovnega časa in podobno. Zato je proučevanje in uspešno reševanje problemov, ki se tičejo nadurnega dela, izredno pomembno za prizadevanja, da bi povečali produktivnost dela in izboljšali ekonomičnost ter rentabilnost poslovanja, kar je edina realna osnova za porast nominalnih in realnih osebnih dohodkov, za ustvarjanje pogojev, ki opravljajo prehod na 42-urni delovni teden in končno za boljše zdravje in delovno sposobnost vseh zaposlenih.

«Stara» prijatelj na sosednjem dvorišču

Foto: M. Sparovec

no delo zaradi slabosti v organizaciji in pripravi proizvodnje (planiranju, nabavi surovin, pa tja do neposredne priprave dokumentacije, orodja itd. za delovno mesto), vzdrževanju strojev, instalacij ipd. Vendar ta mišljenja kažejo tudi na to, da so zlasti v nekaterih naših podjetjih stroji, instalacije in oprema dotrajali in zato zelo pogosto pokvarjeni, kakor tudi, da struktura osnovnih sredstev ne ustreza, kar dokazuje veliko število ozkih grl. Naurejeno tržišče glede nabave surovin, občasno pomanjkanje električne energije, nezadostna strokovnost in materialna nezainteresiranost nekaterih delavcev za boljše rezultate dela — vse to je prav tako pogosten vzrok nadurnega dela. Obstajajo pa še drugi vzroki, med njimi tisti, ki ga navajajo nekateri premogovniki (aleksinski, senjsko-resavski): potrošniki ne spoštujejo predpisov o obveznih rezervah premoga, zaradi česar so rudarji primorani opraviti veliko nadur. Številna gradbena podjetja dobijo na licitacijah samo zato delo, ker obljubijo krajši rok — ne ugodnejšo ceno — za izgradnjo objektov, rokov pa se lahko držijo samo, če povečajo nadurno delo.

KOLIKO JE BILO NADURNO DELO UPRAVIČENO?

Anketirani delavci pa odgovarjajo tudi na vprašanje, koliko je bilo v letu 1963 upravičeno nadurno delo. Na vprašanje: »Ali bi po vašem mnenju lahko opravili vsa dela v letu 1963 brez nadur?« je 36 delavcev pritrilo, 74 jih je izjavilo, da bi lahko delo opravili z veliko manj nadurami, 44 delavcev je odgovorilo, da se nadurnega dela ne bi dalo zmanjšati in 32 delavcev, da tega ne vedo. Isti delavci so na vprašanje: »Ali so razlogi, zaradi katerih je uvedeno nadurno delo, upravičeni?« odgovorili: 62 delavcev pritrilo, 76 delavcev, da v večini primerov razlogi niso upravičeni in 48 delavcev, da jim ni znano.

V analizi nadurnega dela, ki jo je sestavil svet za delo in delovne odnose pri občinski skupščini Svetožarevo v maju 1964. leta, pa je ugotovljeno:

— da je okoli polovice vseh zaposlenih na področju komunne v teku 1963. leta in v prvih dveh mesecih 1964. opravljala nadure;

— da bi z denarjem, izplačanim samo v 1963. letu za nadurno delo, lahko zaposlili novih 270 delavcev z neto osebnimi dohodki v višini 25.000 din;

— da so na primer v podjetju Graditelj vsi zaposleni (100 %) opravljali tudi nadurno delo; v Prometnoremontnem podjetje 99 % zaposlenih; v Gozdnem gospodarstvu 97 %; v Komunalni banki 87 %; v gostinstvu 85 %; v Juhorju 80 % itd.

— da so delavci prejeli za nadurno delo povprečno po 10 tisoč, uslužbenci pa po 24.000 din. V Komunalni banki je na primer 87 % zaposlenih prejelo za nadurno delo povprečno po 65.000 din.

Uvažanju neupravičenega nadurnega dela vsekakor botrujejo tudi razne slabosti na področju delavskega upravljanja, informiranja in izobraževanja delavcev, slaba in premalo učinkovita kontrola, nespoštovanje zakonskih določil o nadurnem delu ipd.

Nadurno delo je tesno povezano z osebnimi dohodki, s proizvodnimi stroški in z vrsto drugih elementov, ki so pomembni za proizvodnjo in standard delavcev.

V našem sistemu delitve osebnih dohodkov povzroča nadurno delo notranjo porazdelitev sredstev, tako da se zaslužki za delo, opravljeno v rednem delovnem času, zmanjšujejo sorazmerno z izplačili za nadurno delo. To se zlasti vidi v podjetjih, kjer osebnih dohodke obračunavajo po ekonomskih enotah.

NADURNO DELO DESTIMULIRA PRODUKTIVNOST

Povečevanje osebnih dohodkov z nadurnim delom posebno destimulativno vpliva na prizadevanja, da naj se prejemki povečujejo skladno s produktivnostjo dela. O tem govore tudi podatki anketiranih 186 delavcev. (Anketa RS ZS Srbije). Vsa izmed teh delavcev je v teku 1963. leta zaslužil v rednem delovnem času skupno 377.556 din. Toda če upoštevamo, da je od anketiranih 186 delavcev 107 opravljalo nadure, je slika popolnoma drugač-

na. Teh 107 delavcev je z nadurnim delom povečalo osebne dohodke za 37.800 din letno ali za 3150 din na mesec. V odstotkih znaša to povečanje za vseh 107 delavcev, ki so delali izven rednega delovnega časa, povprečno 10 %, toda za nadurno delo so posamezniki dobili tudi 27 % svojih skupnih osebnih dohodkov, ustvarjenih v podjetju.

Zakaj nadurno delo destimulira prizadevanja po večji produktivnosti dela? Če bi si hotel delavec s produktivnostjo povečati osebne dohodke za 10 %, bi moral normo nenehno presegati za 10 %. S povečano produktivnostjo dela bi moral ustvariti zaslužek, ki bi ga normalno dobil za 262 ur (33 delovnih dni) v rednem delovnem času in ob 100 % izpolnjevanju norme. Toda ravno za toliko se mu osebni dohodki povečajo tudi v 174 urah (22 delovnih dni) z nadurnim delom, katerega produktivnost je izredno nizka — z ene strani zaradi tega, ker se v nadurah običajno ne dela po normi, z druge strani pa zato, ker je delavec že utrujen od rednega dela in ni mogoče od njega pričakovati visoke produktivnosti.

Preprosteje rečeno: delavec si veliko lažje poveča osebni dohodek na primer za 18,75 %, če vsak dan eno uro dlje dela, ka-

	Delavska družina			Uslužbenska družina		
	1961	1962	1963	1961	1962	1963
Skupni doh. iz rednega del. odnosa	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Ustvarjeni z delom med rednim delovnim časom	94	95	93,7	90	94	94
Ustvarjeni z nadurnim delom	6	5	6,3	10	6	6

Z nadurnim delom so ustvarili najvišji odstotek osebnih dohodkov v sledečih dejavnostih: promet in zveze okoli 8 %, gradbinstvo 6 %, industrija in rudarstvo 4 %, obrt 3,3 %, stanovanjska in komunalna dejavnost 4 %, trgovina in gostinstvo 3,4 %.

Pri proučevanju podatkov o tem, kolikšen je delež nadurnega dela v osebnih dohodkih delavcev, je treba upoštevati tudi dejstvo, da marsikje nadure spreminjajo v obračunske ure in jih zato v evidenci izkazujejo kot redne ure ali pa jih sploh ne registrirajo in izplačujejo samo delovni učinek. To nam poleg drugega pove, da je nadurnega dela dejansko veliko več, kakor je razvidno iz statističnih podatkov, to pa pomeni, da je tudi v strukturi osebnih dohodkov delež nadurnega dela znatno večji, kakor ga službeno registrira statistika.

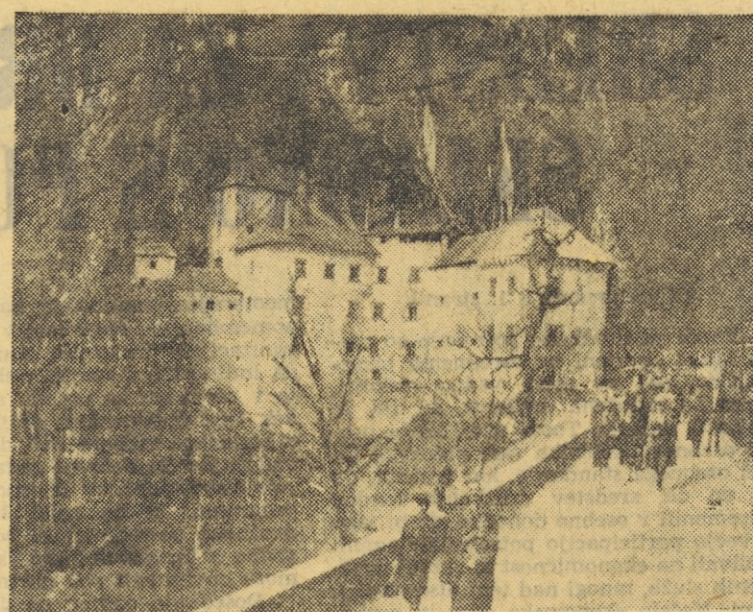
Združene moči - večji uspehi

Tovarna avtomobilov v Priboju na Limu je šele lani praznovala desetletnico obstoja. Člani mladega kolektiva imajo precej razlogov, da so ob doseženih rezultatih zadovoljni, toda ne čijo prekiniti s stremljenjem, da bi dosegli še boljše uspehe. Lani so v tovarni izdelali 2700 motornih vozil in ustrezno število rezervnih delov, kar znese v skupni vrednosti ravno okoli 3000 motornih vozil. Za letošni planirali, da bodo izdelali 3100 motornih vozil, medtem ko za leto 1967 predvidevajo proizvodnjo 5000 in leta 1970 okoli 7000 motornih vozil.

Načrt proizvodnje v prvem polletju letos so presegli kljub temu, da so imeli težave s pomanjkanjem avtomobilskih plaščev in hidravličnih naprav. Kombinativna gume in obute v Borovu in tovarna hidravličnih naprav »Prva petletka« v Trstniku sploh ne moreta slediti tempu proizvodnje v FAP.

Se posebej je pomembno to, da v tovarni izdelujejo že polovico delov, ki nosijo znamko FAP. Iz tujine uvažajo vsega okoli 3 odstotke delov, za katere proizvodnjo še niso osvojile naše tovarne. FAP in njegovi kooperanti izdelujejo več kot 95 odstotkov delov za avtomobile in tovornjake večje nosilnosti.

To niso majhni rezultati. Doseženi so ob prizadevanju vsega delovnega kolektiva. Za letošnje uspehe je zasluha tudi ta, ker se je občutno izboljšalo sodelovanje med podjetji, združenimi v poslovnem združenju ITV, in sploh med kooperanti. Pravzaprav je to doseženo z načrtno proizvodnjo. Tako se tudi načrti za dolgoročno sodelovanje

Predjamski grad sodi med najzanimivejše turistične privlačnosti postojanskega okraja. Foto: M. Sparovec

kor če vsak dan presega normo za 18,75 %, kajti tolikšno preseganje zahteva veliko več prizadevanj, spretnosti, truda itd., kakor ga zahteva enournno podaljšanje dela, ki se velikokrat spremeni v neproduktivno zadrževanje na delovnem mestu.

DELEŽ PREJEMKOV IZ NADURNEGA DELA V SKUPNIH PREJEMKIH

Kolikšen je delež prejemkov za opravljene nadure v skupnih prejemkih iz delovnega odnosa, se vidi iz ankete Republiškega zavoda za statistiko o mesečnih dohodkih 4-članske delavsko-uslužbenske družine v SR Srbiji od 1961. do 1963. leta.

	Delavska družina			Uslužbenska družina		
	1961	1962	1963	1961	1962	1963
Skupni doh. iz rednega del. odnosa	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Ustvarjeni z delom med rednim delovnim časom	94	95	93,7	90	94	94
Ustvarjeni z nadurnim delom	6	5	6,3	10	6	6

V NADURAH SE REDKO DELA PO UČINKU

Neučinkovitost nadurnega dela kaže tudi podatek, da se v nadurah zelo redkokdaj dela — po učinku, večinoma je to režijsko delo. Posebno nenormalno je, da se nadurno delo obračunava kot režijsko tudi v tistih podjetjih in na tistih delovnih mestih, kjer se med redno zaposlitvijo dela po učinku. Imamo primere, da delavcu obračunavajo zaslužek za 8-urno delo po njegovem delovnem učinku, za nadure, ki jih je preživel na istem delovnem mestu in ob istem poslu kot redne, pa vzamejo za osnovo obračuna število nadur brez kakršnekoli povezave z učinkom.

Anketirani delavci, ki so 1963. leta delali izven rednega delovnega časa, so na vprašanje: »Ce ste delali izven rednega delovnega časa, ali ste delali po učinku ali v režiji?« odgovorili: po učinku 16 delavcev,

v režiji 66 delavcev, različno 19, pavšalno 6.

Od vseh teh anketiranih delavcev jih 51 ali 47,6 % med rednim delovnim časom stalno dela po normi. Zdi se, da v nekaterih podjetjih niti ne vedo, kako je treba obračunavati osebni dohodek za nadurno delo. To potrjuje tudi zelo raznovrstno obračunavanje:

— nadurno delo obračunavajo kot režijsko delo;

— delavcu obračunavajo učinek v nadurah tako kakor v rednih urah in dodajo še 50 % startne osnove za vsako uro;

— učinek obračunavajo tako kakor pri rednem delu, vrednost tega učinka pa se v osebnem dohodku poveča za 50 %, ne glede na število nadur;

— vrednost učinka v nadurah povečajo za 25 % in dodajo za vsako naduro startno osnovo, povečano za 25 %;

— obračunavajo samo učinek, kakor pri rednem delu, brez kakršnegakoli povečevanja.

Izvedene ankete v podjetjih in med delavci kažejo, da je tam, kjer obračunavajo čisti dohodek za vsako ekonomsko enoto po njenih rezultatih, oziroma kjer del čistega dohodka, namenjen za osebne dohodke, izplačujejo po rezultatih ekonomske enote, veliko manj nadurnega dela. To si lahko pojasnimo: osebni dohodek vsakega delavca je tesno povezan z maso osebnih dohodkov, ki jo ustvari kolektiv ekonomske enote v celoti in ker o uvažanju nadurnega dela neposredne odločajo sami delavci, ki so ob takšni delitvi materialno zainteresirani, da se zmanjša nadurno delo.

Nazadnje poudarjamo: po nekaterih kazalcih smemo soditi, da so relativno nizki osebni dohodki pomemben vzrok nadurnega dela. S povečevanjem osebnih dohodkov na podlagi rednega dela se lahko učinkovito borimo za zmanjšanje nadur. S tem bomo ustvarjali tudi ugodnejše pogoje za skrajševanje delovnega časa.

DUSAN JANIČIĆ
(Po »Informatorju«)

pine v posameznih primerih izgubijo pravico do stimulacije. Na ta način se stimulira tudi prekoračenje postavljenega načrta. Omeniti velja tudi to, da neobračunavanje dohodka po delovnih enotah prav gotovo ne gre v prid še večje stimulacije članov delovnega kolektiva.

Nekateri drugi še nereseni problemi preprečujejo mlademu kolektivu, da bi dosegel še pomembnejše rezultate. Cena težkih motornih vozil je relativno visoka in kupci največkrat nimajo gotovine za nakup. Nakup vozil je najpogostejši s kreditom. Toda denarna sredstva so zato zelo skromna. Ob tem dajo republiške banke kredite proizvajalcem vozil ne glede na to, od kje so sami kupci. V konkretnem primeru je FAP prisiljen ali da s svojimi sredstvi kreditira kupcem, ali pa da vskladišči gotova motorna vozila. Zmrzovanje obratnih sredstev je v prvem in drugem primeru, toda v prvem s perspektivo, da se v doglednem času uresniči, čeprav je tako kreditiranje kupcev nenamensko koriščenje obratnih sredstev in predstavlja finančni prekršek.

V FAP imajo težave tudi v transportu zaradi tega, ker nimajo normalne železniške proge. To povečava stroške proizvodnje, otežkoča angažiranje strokovnjakov za delo v tovarni in dela še posebne težave pri oskrbovanju vseh njihovih delavcev v Priboju.

Vse to povedo v FAP, kadar analizirajo dosežene uspehe in izražajo željo, da bi bili ti še večji.

M. MANDIĆ
(Po »Radu«)

OČITEN KORAK NAPREJ

Trditve, da smo s šolsko telesno vzgojo krepko napredovali v zadnjih letih, niso iz trte izvite. Se zdalec ne! V dokaz lahko postrežemo s povsem eksaktnimi podatki, ki niso prav nič dvoumni.

Se nedavno smo na primer povsod in venomer tarjali, da nimamo telovadnic. Kje so danes že ti časi! Nanje smo že skorajda pozabili. Povsem sveže številke, ki smo si jih izposodili pri statistiki na Zavodu za prosvetno in pedagoško službo, namreč pravijo, da ima danes lahko že vsaka tretja

šola v Sloveniji pouk telesne vzgoje v telovadnici — če na primer zunaj dežuje ali kaj podobnega. S telovadnicami parcelami na prostem pa razpolaga že blizu 60% vseh naših šol. No, in to pomeni, da gredo stvari naprej.

Se bolj zanimiv je podatek, ki govori o številu določenih ur za vzgojno izobraževalno dejavnost na gimnazijah. Od predpisanih 4580 minimalnih ur pouka v štirih letih šolanja odpade: na jezikovni pouk 1490 ur ali 32,5%, na socialne vede 720 ur ali 15,7%, na prirodoslovno matematične vede pa 1690 ali 36,9%. To se pravi, da pripada teoriji 3900 ur oziroma 85%. Tako ostane za ostali pouk še 15% določenega časa, ki pripada delno tehnični vzgoji, delno pa telesni in zdravstveni vzgoji. Točneje: za tehnično vzgojo smo namenili 440 ur ali 9%, za telesno in zdravstveno vzgojo pa 320 ur ali celih — 6%!

Tudi ta podatek nazorno kaže, kolikšen korak smo napravili v zadnjih letih,

KINO

da omlimo posledice preteklosti, ko je bila telesna vzgoja še tako zelo zapostavljena.

Od vsega tega pa bo vsekakor še najbolj zanimivo dejstvo, da se je že na mnogih šolah udomačil običaj, da porabijo šolarji športni dan za ogled kino predstave ali kake druge podobne zanimivosti, njihovi profesorji pa za odhiti. To namreč samo dokazuje, da zdravje naših otrok ni več nikakršen problem in da so — sodeč po skrbih, ki jim jo posvečamo — že zdravi kot dren.

ŠILO

ŠOLA V NARAVI

Res je, da naša skupnost že skrbi in porabi veliko sredstev za razne oblike rekreacije, kakor tudi preventivna zdraviljenja otrok. Organiziramo zimovanja, večdnevna letovanja ter zdravstvene kolonije. Toda vse te oblike dejavnosti zajemajo še vedno premajhno število otrok, saj se letovanj in počitniških kolonij udeleži povprečno komaj 7,2 odstotka vseh šolskih otrok. Slabost je še v tem, da se počitniških kolonij in letovanj udeležujejo večinoma le otroci staršev, ki lahko prispevajo določen del stroškov. Niso redki primeri, ko se nekateri otroci udeležujejo počitniških kolonij po večkrat, medtem ko otroci socialno šibkih staršev ostajajo doma. Prav zaradi tega je nova oblika šolskega dela, imenovana »Šola v naravi«, kvaliteten in revolucionaren skok v procesu naše reformirane šole. »Šola v naravi« omogoča namreč vsakemu otroku ne glede na njegove finančne zmogljivosti življenje v kolektivu izven svojega doma. »Prijetno združeno s koristnim« je osnovno načelo »šole v naravi«.

Učni načrt za »šolo v naravi« je izdelal Zavod za prosvetno pedagoško službo Ljubljana I. V tem načrtu so dana navodila za vse oblike in organizacijske prijeme, ki pridejo v poštev za nemoten potek dela »šole v naravi«. Tako je temeljito obdelana učna snov za pouk ter organizacijo prostega časa, ki zajema 75 odstotkov celotnega življenja otrok.

Dnevni red »šole v naravi« je v poletnih mesecih tale:

- vstajanje ob 6.30;
- do 7.30 jutranja telovadba, umivanje in pospravljanje postelj;
- od 7.30 do 8.00 zajtrk;
- od 8.00 do 10.15 tri ure rednega šolskega pouka, ki se odvija običajno v naravi ali pa v zaprtem prostoru;
- po pouku malica ter do 12. ure kopanje, izredne oblike dela (risanje, tehnični pouk itd.) in delo v interesnih skupinah;
- po kosilu obvezen počitek;
- po počitku malica, odhod na kopanje in organizacija športnih iger, tekmovalj, izletov, orientacijskih pohodov itd.;
- večerja ob 19. uri. Po večerji sprehod in potem večerni program (igre, šah, domino, človek ne jezi se, razgovori itd.);
- ob 21. uri nočni počitek.

Vse šole, ki so organizirale »šolo v naravi«, so se dosledno držale dnevnega reda. Otroci so se navadili na pravilno razporeditev časa med delom in igro ter počitkom. Nobenih težav ni bilo šolarjev pripraviti na jutranjo telovadbo, na samostojno pospravljanje postelj, na red, čistočo in podobno. Veliko je bilo otrok, ki so imeli prvič redno kosilo, organizirano delo in počitek. To so vsekakor velike pridobitve »šole v naravi«.

V sodobnem življenju, v času motorizacije, avtomatizacije in utesnitve otrok v manjša stanovanja, je pomen kopanja in plavanja še veliko večji. Zalostna je ugotovitev, da so med smrtnimi vzroki otrok na prvem

mestu utopitve (leta 1962 — 26,88%), kar nam narekuje, da čim več otrok naučimo plavati. Zato se v naprednih deželah, pa tudi pri nas vse bolj uveljavlja znanje plavanja kot osnovna potreba vsakega izobraženca.

Navajam podatke o pouku plavanja, oziroma števila neplavalcev:

Od 399 otrok, ki so se udeležili »šole v naravi« v Savudriji, je bilo 101 popolnih neplavalcev, ki nikoli niso bili v vodi in 59 polplavalcev. Vseh 59 polplavalcev je ob koncu »šole v naravi« plavalo zelo dobro, od 101 neplavalcev pa se jih je naučilo plavati 91, ali 90%. Naj navedem še primer »šole v naravi« v Poreču, kjer so bili otroci osnovne šole občine Šiška. V Poreču se je od blizu 133 popolnih neplavalcev naučilo plavati kar 125 otrok ali 94%. Otroci, ki se niso naučili plavati, so bili ali rahitični ali pa so bolehal za kako drugo boleznijo.

Telesnovzgojna dejavnost »šole v naravi« je bila usmerjena predvsem na pouk plavanja neplavalcev. V to so vložili učitelji veliko truda. Poleg tega so organizirali tekmovalje v plavanju in skokih v vodo. Tekmovalj so se udeležili vsi boljši plavalci, začetniki pa so imeli posebno tekmovalje. Mogoče ne bi bilo napak, če bi v bodoče

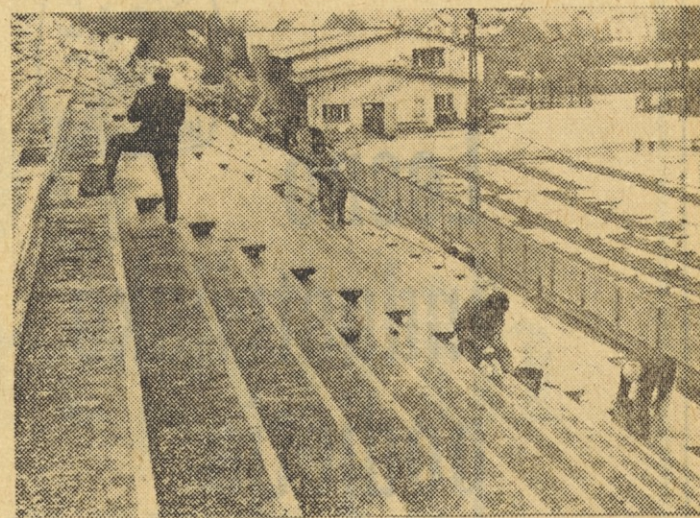
podelili otrokom, ki se naučijo plavati, diplomu o znanju plavanja.

Poleg pouka plavanja so učitelji organizirali razna tekmovalja: »med dvema ognjema«, orientacijske pohode, elementarne igre itd. Med drugim so poskrbeli tudi za veliko število dobro pripravljenih izletov. Otroci, ki so bili v »šoli v naravi« v Gorjah, so obiskali na primer: Vrbo, Begunje, Vintgar, Bled, dolino Radovne, Viševnice, Pokljuko itd. Vsi ti izleti in obiski so bili povezani s poukom geografije in zgodovine.

V »šoli v naravi« nista kopanje in športna dejavnost edino razvedrilo otrok. Sem štejejo tudi večerni programi s kulturnim sporedom in tabornim ognjem. Šole so organizirale večerne programe, kot so: »Pokaži kaj znaš«, kjer so otroci nastopili z recitacijami, pesmimi ter skeči. Posebno slovesno so pripravili otroci zaključne večere.

Velika razlika med »šolo v naravi« in počitniškimi oziroma zdravstvenimi kolonijami je v izboru potrebnega strokovnega kadra. Pri »šoli v naravi« so namreč vsi potrebni kadri po ključni pedagogi, najmanj pa absoventi Visoke šole za telesno kulturo. S tem pa je bilo seveda zagotovljeno strokovno delo.

JOSIP BESLIČ

Pod Mežakljo so Jeseničani zastavili vse sile, da bi bilo novo pokrito umetno drsališče, kjer bo tudi del prizorišča svetovnega prvenstva v hokeju na ledu, čimprej nared. Letos so uredili novo drsalno ploskev iz prednapetega betona in tribune (na sliki). Pretekli ponedeljek je bila na novem drsališču že prva tekma. Za prihodnje leto pa imajo v načrtu še prekriti drsališče in rekonstruirati strojne naprave v ledarni.

Foto: F. Perdan

V MESTU POD MEŽAKLJO ŽIVIJO ZA HOKEJ

Želje Jeseničanov — pokrito drsališče

Hokej na ledu je na Jesenicah še vedno šport številka 1. Ljubljenci Jeseničanov, njihovi hokejisti, že marljivo vadijo tja od poletja. V tujini so za trening odigrali nekaj tekem z močnimi nasprotniki. Rezultati, ki so jih dosegli, so presenetljivi. Naznanjajo, da bodo imeli Jeseničani pri nas tudi to sezono glavno besedo v hokeju na ledu.

Naj bo za uvod dovolj. Naš namen je, da pogledamo, kako poteka gradnja pokritega umetnega drsališča pod Mežakljo, kjer bo med drugim tudi del prizorišča svetovnega prvenstva v hokeju na ledu leta 1966.

Staro umetno drsališče je že popolnoma spremenilo svojo podobo. Lesena tribuna ob ploskvi je izginila, prav tako so izginile lesene barake okoli drsališča. Zavod za vzdrževanje športnih objektov na Jesenicah se je namreč že pred časom lotil zahtevne naloge: zgraditi pokrito umetno drsališče. Kako daleč so že prišli z deli?

Kot nam je povedal predsednik gradbenega odbora Lojze BOŽIČ, ne bo novo pokrito drsališče služilo samo hokejistom, marveč bo to na Jesenicah prva večja dvorana, ki bo lahko sprejela 3000 in več gledalcev, ki jo bodo lahko uporabili ne samo za športne, ampak tudi za številne kulturne in druge prireditve. Zato tudi pravijo, da bo to kulturno-sportni objekt. In Jesenice nekaj takega potrebujejo!

Sedaj imajo že popolnoma gotovo novo drsalno ploskev, ki jo je iz prednapetega betona zgradilo SGP »Sava« z Jesenic. V njo so položili 21.000 metrov cevi in 10.500 metrov nateznih kablov. Strokovnjaki pravijo, da je bila gradnja drsalne ploskve izredno zahtevna.

na. Z delom, ki ga je opravilo jeseniško gradbeno podjetje, so zadovoljni.

Ze to sezono se gledalci ne bodo več drenjali na lesenih tribunah. Na južni strani drsališča je zgrajena nova betonska tribuna, ki bo lahko sprejela več kot 3000 gledalcev. Tudi na varnostne naprave na tribuni niso pozabili. Povsod so montirali majhno železno ograjo in za to ni več bojazni, da bi lahko gledalci vdrli na igrišče in podobno.

Okoli drsalne plosče so tudi postavili novo bariero in popravili razsvetljavo.

Kako pa je s pokritim drsališčem? Gradbeni odbor je pred dilemo. Niso se še odločili, ali bodo na severni strani zgradili pokrito tribuno, ali bi pokrili drsališče? Kot kaže, za to je tudi največ pristašev, bodo prvo varianto o pokriti tribuni zanemarili in uredili najprej pokrito drsališče. To imajo v načrtu za prihodnje leto.

Kot se vsaka stvar začne in konča pri denarju, se tudi jeseniški športni delavci in vse Jesenice trenutno ubadajo s tem, kje bi dobili okoli 600 do 700 milijonov dinarjev, kolikor bo veljalo pokrito drsališče. Za vsa dela, ki so jih doslej opravili, so porabili okoli 100 milijonov dinarjev.

Vsote 600 ali 700 milijonov dinarjev, ki bi jo potrebovali za pokrito drsališče, Zavod za vzdrževanje športnih objektov kot tudi občina in gospodarske organizacije ne bodo zmogli. Nekaj že, toda vsega ne. Zato Jeseničani pričakujejo pomoč od okraja in republike.

Kako bi bila ta investicija koristna, zgovorno pove izjava predsednika gradbenega odbora Lojzeta BOŽIČA, ki je dejal:

»S tem kulturno-sportnim objektom bi Jesenice postale popolnoma prerjene, tako v kulturnem, kot v rekreacijsko-sportnem in družabnem življenju. Sploh si ne morete predstavljati, kakšno je zanimanje po vseh Jesenicah in še posebej v Železarni za gradnjo tega objekta. Ko smo iskali sodelavce v Železarni za izdelavo načrtov in druga dela, ni bilo nobenih ovir, da jih ne bi dobili.

Ali drug primer: kdor me sreča na cesti, me vpraša, kako gradnja napreduje? Popoldne prihajajo ob novo drsalno ploskev kar skupine Jeseničanov in z zanimanjem spremljajo delo na objektu. Prepričan sem, če bi razpisali referendum, bi bil odstotek občanov, ki se ne bi odločili za gradnjo tega prepotrebne objekta, zelo majhen.

Kdor ne pozna Jeseničanov in njihovega hokeja, bo morda podvomil v to izjavo. Vendar, kdor se prepriča o tem, bo spoznal, da Jeseničani živijo za hokej. Tako daleč gredo, da včasih pozabijo, da so morda stanovanja le važnejša. Prav zato bi bilo morda nepošteno, če iz okraja ali republike ne bi primaknili kakšen dinar za ta objekt. Jeseničani nočejo zaostajati za drugimi, hočejo gledati tekme. Kvaliteten hokej, za katerega jeseniški fantje, ki so zrasli v Železarni, redno poskrbijo.

M. ŽIVKOVIČ

Materialna vprašanja na pol poti

V preteklem letu je naraslo število telesnokulturnih objektov pri nas na več kot 1700. V primerjavi s letom 1958 beležimo torej porast za 600 novih športnih gradenj!

Seveda pa so sem vštet tudi manjši in zasilni objekti pri šolah in delovnih organizacijah. Pri kompleksnih objektih je všteti vsak objekt za posamezno športno panogo posebej. Številni objekti niso v skladu z vsemi tehničnimi normami in niso primerni za tekmovalna. Podrobnejša analiza namreč pove, da imamo kljub razmeroma velikemu skupnemu številu objektov mnogo premalo nekaterih športnih naprav, brez katerih si ne moremo zamisljati sodobne in dobro organizirane temeljne telesne vzgoje.

Tako imamo na primer komaj nekaj več kot 200 telovadnic (šolskih in TV Partizan), 29 atletskih tekališč, 33 plavalnih bazenov, 12 žičnic in tako dalje.

Prav tako pereče je vprašanje upravljanja in vzdrževanja objektov. V večini občin je upravljanje prepuščeno osnovnim koristnikom, društvom ali klubom. Večina teh upravljalcev nima na voljo zadostnih sredstev za vzdrževanje, tako da mnogi objekti očitno propadajo, med njimi tudi taki, ki so bili zgrajeni šele pred nekaj leti. Situacija je boljša tam, kjer so upravo in vzdrževanje objektov prevzela občine preko občinskih zvez za telesno kulturo oziroma posebnih komunalnih zavodov (Kranj, Ljubljana, Jesenice, Maribor). Doslej je samo 10 občin na ta način komaj delno zagotovilo vzdrževanje objektov in naprav.

Te in druge ustrezne težave izhajajo predvsem iz praktično neresenega vprašanja financiranja telesne kulture. Nad sredstvi, ki jih organizacije prejemajo, nimamo kontrole. Morali pa bi zagotoviti, da to, kar dajemo, smotno izkorišča-

mo in seveda smotrneje nala-gamo.

Po podatkih Zveznega zavoda za statistiko smo porabili leta 1962 za telesnokulturno dejavnost (brez šolske telesne vzgoje) več kot 2 milijardi 365 milijonov dinarjev. Sredstva na videz niso majhna, pa vendar še ne zadostujejo velikim potrebam.

Zaradi neenotnega načina financiranja je težko ali skoraj nemogoče voditi politiko načrtnega in sistematičnega vlaganja sredstev, s katerimi bi lahko dosegli skladnejši razvoj telesne kulture. Pri dotacijah s strani delovnih organizacij imajo večinoma prednost razni vrhunski športniki, ne pa osnovna telesnokulturna dejavnost v organizacijah in izven nje. Sredstva za telesno kulturo, ki so se stekala preko občinskih zvez, tako za njihovo delovanje kot za dotacijo osnovnim organizacijam, kažejo čudne anomalije. V občini

Trebnje je bilo v letu 1962 vloženo v telesno kulturo na prebivalca 28 dinarjev, v občini Metlika 21, na drugi strani pa na primer v občini Kranj 2236 in v občini Ljubljana-Siška 2376 din. Dosedanje izkušnje pri financiranju telesne kulture kažejo, da je treba iskati rešitev predvsem pri formiranju skladov za telesno kulturo v občinskem merilu. Doslej pa je take sklade formiralo le 19 občin.

Vsekakor pa bo za vso našo nadaljnjo politiko na področju delitve sredstev športnim organizacijam bistvenega pomena tudi prioriteta lista panog, ki prav te dni predstavlja predmet številnih razprav naših najvišjih telesnokulturnih forumov. Sprizniti se bomo morali za dejstvo, da nam možnosti ne dopuščajo, da bi se naprej podpirali 35 različnih športnih aktivnosti in da imajo pač nekateri športi določene prednosti pred drugimi.

U.

Lesno industrijsko podjetje

Slovenj Gradec

PROIZVAJA:

- ŽAGAN LES IGLAVCEV ZA IZVOZ IN DOMAČI TRG
- LADIJSKI POD
- EMBALAŽNE ZABOJE
- PANEL PLOŠČE
- RISALNE DESKE
- KAVČ OGRODJA
- STAVBENO MIZARSTVO

ZA CENJENA NAROČILA SE PRIPOROČA KOLEKTIV, KI JIH BO IZVRŠIL HITRO IN SOLIDNO

KINEMATOGRAFSKO PODJETJE KRANJ

OBVEŠČA, DA BO

KINO CENTER - KRANJ

PREDVAJAL OD 7. DO 15. NOVEMBRA LETOS

AMERIŠKI BARVNI VELEFILM

V VRTINCU

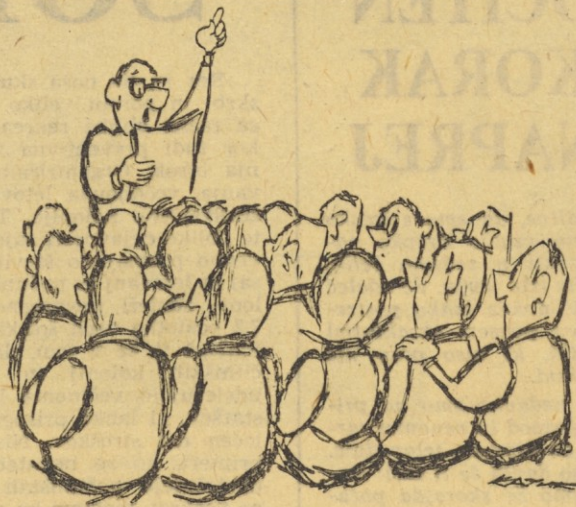
REZERVACIJE VSTOPNIC NA TELEFON ŠTEVILKA 21-22

Za razvedrilo in kratek čas

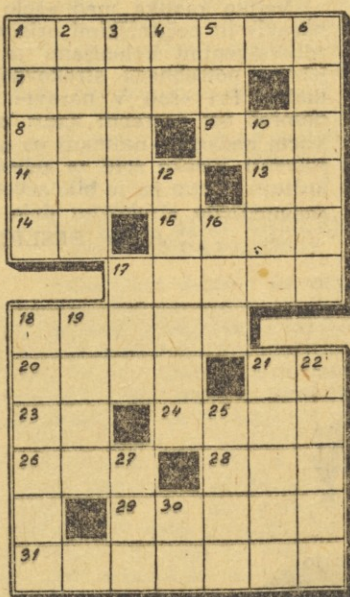
SOLA ZA...

— Propadli smo, profesor je izvedel, da imamo večjo plačo kot on!

USPEH

— Število neupravičenih izostankov z dela smo zmanjšali za 25%, število upravičenih pa povečali za prav toliko!...

Križanka

Vodoravno: 1. izvedenec za kitajski svet, 7. zemeljska utrdba (množ.), 8. kratka naše radijske in televizijske postaje, 9. glasbeni izraz, 11. dvojina, 13. solmizacijska nota, 14. avtomobilska oznaka Islandije, 15. lok, obroč, 17. zaslonba, 18.

vrtljaj, obrat, 20. vrsta bodečega plevela, 21. kratka humanitarne organizacije, 23. začetni priimka in imena slov, košarkarskega reprezentanta, 24. klic, poziv, 26. rimska boginja jeze, 28. letoviški kraj pri Lovranu, 29. prostorninska mera, 31. samovoznica.

Navpično: 1. priimek italijanskega filmskega igralca (Alberto), 2. poudarek (v prozodiji), 3. naziv za zvezdo, katere svetloba se nenadoma močno poveča, 4. okrajšava za »pompo«, 5. desni pritok Drine, 6. posoda za mleko, 10. kraj na otoku Cresu, 12. zaklopica v srcu, 16. del telesa, 17. žuželka s strupenim žalom, 18. živalski krog (v astronomiji), 19. pokrajina v jugozahodnem delu Saudske Arabije, 21. teniški lopar, 22. domače žensko ime, 25. močnata jed, 27. oddelek starorimske konjenice, 30. začetni imena in priimka slov. slikarja, ilustratorja in karikaturlista (»Deseti brate«).

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

Vodoravno: 1. starter, 8. Trdonja, 9. Enej, 10. PEN, 11. ali, 13. ak, 14. Ahac, 15. omama, 16. Koreja, 18. oseba, K, 20. bala, 21. Br (brom), 22. ar, 23. ora, 24. Libanon, 27. tjučenj

LEPO OBLEČEN — ZADOVOLJEN, KDOR OBISKUJE:

PRODAJNI SERVIS

Modna hiša

LJUBLJANA · MARIBOR

— Strašno sem besen in zdajle bom videl še na koga!

— Kolikor se spominjam, je to prošnjo prinesla neka mlajša oseba...
— Da, vendar pred dvajsetimi leti!

Spored RTV Ljubljana za teden od 5. do 11. novembra 1964

ČETRTEK

5. novembra

6.00—8.00 Dobro jutro! — 6.00
— 6.10 Jutranji radijski dnevnik — 8.05 Jutranja glasbena srečanja — 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo — O slovenskih narečjih — 9.25 Krunko Cipek: Pika Nogavička — 9.45 Dopoldanski domači peleméle — 10.00 Dopoldanski radijski dnevnik — 10.15 Glasbeni sejem — Nimaš prednosti! — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Čez hrib in dol — 12.30 Opoldanski orkestralni divertiment — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam... — 14.05 Naši pevci v operah železnega repertoarja — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 15.30 Koračnice igra Mariborski ansambel — 15.40 Literarni sprehod — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Turistična oddaja — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.15 »Odskočna deska« — 18.45 Jezikovni pogovori — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 21.40 Glasbeni nokturno — 22.10 Nočni akordi — 23.05 Bačnov večer — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

PETEK

6. novembra

6.00—8.00 Dobro jutro! — 6.00
— 6.10 Jutranji radijski dnevnik — 8.05 Iz Bele krajine na Hrvaško — 8.35 Za vsakogar nekaj — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Igra veliki pihalni orkester Banda Municipal de Madrid — 9.35 Pet minut za novo pesnico — 10.00 Dopoldanski radijski dnevnik — 10.15 Pesmi Stephena Fosterja poje Komorni zbor RTV Ljubljana — 10.35 Novo na knjižni polici — 10.55 Glasbena medigrada — 11.00 Nimaš prednosti! — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Nekaj domačih v instrumentalni izvedbi — 12.30 Z junaki iz Puccinijevih oper — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam... — 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — Vsakdo naj vzame svoje — 14.35 Brahms in Ravvel štiričrno in za dva klavirja — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 15.25 Napotki za turiste — 15.30 Slovenske narodne melodije — Izvedbi ansambla Eugena Farkaša — 15.45 Novo v znanosti — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Petkov simfonični koncert — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Revija naših pevcev zabavne glasbe — 18.45 Kulturna kronika — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 Arena za virtuozne — 20.30 Tedenski znanjopolitični pregled — 20.40 Kako aranžiramo — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.10 Za ljubitelje jazz — 23.05 Literarni nokturno

SOBOTA

7. novembra

6.00—8.00 Dobro jutro! — 6.00
— 6.10 Jutranji radijski dnevnik — 6.30—6.35 Pregled tiska, vremenska napoved in obvestila — Napotki za turiste — 8.00 Poročila — 8.05 Poslušalci Akademski pevski oktet — 8.25 Melodije za razvedrilo — 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo — Vsakdo naj vzame svoje — 9.25 Mladi glasbeniki glasbene šole Moste — 9.45 Majhni zabavni instrumentalni ansambli — 10.00 Dopoldanski radijski dnevnik — 10.15 Glasbeni sejem — 11.00 Nimaš prednosti! — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Opoldanski domači peleméle — 12.30 Narodne in partizanske — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam... — 14.05 Iz ruske baletne glasbe — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 15.30 Borbene pesmi sovjetskih narodov — 15.00 Vsak dan za vas — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 18.00 Popoldanski koncert — aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Pol ure z opernimi pevci iz Sovjetske zveze — 18.45 S knjižnega trga — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 »Mladi za mlade« — 21.00 Za našo izseljenec — 23.05 Za prijeten konec tedna — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

NEDELJA

8. novembra

6.00—8.00 Dobro jutro! — 6.05
— 6.10 Poročila in dnevni kolektar — 6.30—6.35 Napotki za turiste — 7.40—7.45 Pogovor s poslušalci — 8.00 Mladinska radijska igra — Gabi in njene dogodivščine — 8.55 Glasbena medigra — 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. — 10.00 Se pomnite, tovariši... — Olga Jurajevič: No paseran — 10.30 Borbene pesmi ruskega izvora, ki so jih peli naši partizani — 10.40 Nedeljski dopoldanski koncert lahke glasbe — 11.40 Nedeljske reportaže — 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Za našo vas — 13.50 Pred domačo hišo — 14.00 Nedeljski operni koncert — 15.05 Danes popoldne — 17.30 Humoreska tega tedna — 18.30 Pol ure Španije — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 V nedeljsko zvečer — 21.30 Iz slovenske simfonične glasbe — 22.10 Plesna glasba — 23.05 Urica slovenske glasbe — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

PONEDELJEK

9. novembra

6.00—8.00 Dobro jutro! — 6.00
— 6.10 Jutranji radijski dnevnik — 8.05 Jutranja glasbena srečanja — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.10 Zaplešimo in zapojmo! — 9.25 Iz narodne zakladnice — 9.45 Pihalna godba Morton Gould — 10.00 Dopoldanski radijski dnevnik — 10.15 Pisan orkestralni intermezzo — 10.35 Naš podlistek — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Nimaš prednosti! — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Čez hrib in dol — 12.30 Virtuozna klavirska glasba — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo nam... — 14.05 S poti po Češkem, Slovaškem in Moravskem — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.00 Dopoldanski radijski dnevnik — 15.30 Zborovske skladbe Davorina Jenka in Antonia Hajdriha — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Iz opernega sveta — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Zvočni razgledi — glasba Latinske Amerike — 18.45 Pota sodobne medicine — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 Zabavne melodije v izvedbi slovenskih vokalnih solistov in instrumentalnih ansamblov — 20.50 Večer francoske glasbe — 22.10 Nočni akordi — 23.05 Literarni nokturno — 23.13 Jazz orkestri vam igrajo... — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

TOREK

10. novembra

6.00—8.00 Dobro jutro! — 6.00
— 6.10 Jutranji radijski dnevnik — 8.05 Ansambel Rudija Bardorferja in Jekalni kvartet Zvonček — 8.25 Nekaj melodij iz preteklega doba — 8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo — V deželi, kjer vzhaja sonce samo enkrat na leto — 9.25 Scene iz manj znanih oper — 9.45 Zvočne miniature — 10.00 Dopoldanski radijski dnevnik — 10.15 Glasbeni sejem — 11.00 Nimaš prednosti! — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Češke narodne pesmi — 12.30 Iz koncertov in simfonij — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam... — 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — Ledena doba in njene sledovi — 14.35 Pet minut za novo pesnico — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 15.30 V terek na svidenje — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Predstavljamo vam jugoslovanske ansamble zabavne glasbe — 18.45 Na mednarodnih križpotih — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 Mali recital pianista Actia Bertonclja — 20.20 Radijska igra — 21.05 Serenadni večer — 22.10 Plesna glasba — 23.05 Nočni koncert orkestra Slovenske filharmonije — 2 deli jugoslovanskih skladateljev — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

SREDA

11. novembra

6.00—8.00 Dobro jutro! — 6.00
— 6.10 Jutranji radijski dnevnik — 8.05 Glasbena maunreja — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — Mihee v soli — 9.10 Srbske, madžarske in ruske romane poje Dušan Daščuo — 9.25 Dopoldanski domači peleméle — 9.45 Domači in tuji solisti — 10.00 Dopoldanski radijski dnevnik — 10.15 Zabavni zvoki — 10.45 Človek in zdravje — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Nimaš prednosti! — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Na kmetijski poti — 12.30 Iz nemških romantičnih oper — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam... — 14.00 Poročila — 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — V deželi, kjer vzhaja sonce samo enkrat na leto — 14.35 Kaj in kako pojo mladci pevci pri nas in po svetu — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 15.30 Oglejmo si znanstvenitovanje — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Shakespeare in glasba — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Iz fonoteke Radia Koper — 18.45 Naš razgovor — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 Koncert Mariborskega komornega zbor — 20.20 Melodije jugoslovanskih skladateljev zabavne glasbe — 20.40 Vincenzo Bellini: Puritanci, radijska priredba opere — 22.10 Plesna glasba — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Jazz s plošč — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

48. komuna MOZIRJE

1. VELENJE	28. CRNOMELJ
2. IDRIJA	29. SENTJUR
3. JESENICE	30. TOLMIN
4. KRANJ	31. CERKNICA
5. KAMNIK	32. RIBNICA
6. SEZANA	33. MARIBOR
7. NOVO	34. BREŽICE
8. SEVNICA	35. KOPER
9. LOGATEC	36. TRBOVLJE
MESTO	37. ILIRSKA
	38. BISTRICA
	39. IZOLA
	40. MARIBOR
	41. TABOR
	42. HRASTNIK
	43. TEŽNO
	44. CFIJT
	45. ZAGORJE
	46. PIRAN
	47. DRAVOGRAD
	48. KOČEVJE

Ob bregovih Savinje

Gozd z lesno industrijo, obsežne površine obdelovalne zemlje in travnikov z idealnimi pogoji za živinorejsko proizvodnjo, razgiban svet ob Mozirju pa tja do Matkovega kota v znameniti Logarski dolini, ki ponuja svoje mikavnosti nadaljnemu razvoju turističnega gospodarstva, trgovina in ob koncu še vse tiste družbene službe, ki oblikujejo dobro počutje domačina — so lahko v skopih besedah povedane temeljne karakteristike območja OBČINSKE SKUPŠČINE MOZIRJE, komune ob bregovih zgornjega toka Savinje. Te karakteristike so tudi poudarjene v načrtovanju razvoja gospodarskega in družbenega življenja komune, so osnova za kakršnakoli programiranja, so ključ do ugodnih indeksov ob vsakoletni primerjavi skupnega in narodnega dohodka, so v odstavku letošnjega družbenega plana, ki pravi: »Z doseženim povečanjem proizvodnje, s povečanimi proizvodnimi kapacitetami v letu 1963 in ob še nadaljnjem večanju zmogljivosti lahko upravičujemo pričakovanja, da bo letos družbeni bruto produkt komune višji za 9,4 odstotka, a narodni dohodek za 9,2 odstotka.«

Ugodni indeksi pa niso zgolj rezultat obsežnejših proizvodnih stopenj, rastoče produktivnosti, pač pa so v dokažnji meri rezultat smotne investicijske politike občinske skupščine in gospodarskih organizacij v komuni. Letos namenja komuna nad milijardo 100 milijonov investicij za razširitev gospodarskih in negospodarskih dejavnosti. V gospodarstvu je na prvem mestu industrija, njej sledi gozdarstvo, kmetijstvo, trgovina, gostinstvo in turizem. Zlasti gostinsko turistični dejavnosti poklanja občinska skupščina v zadnjih letih precejšnjo pozornost. Vsekakor — na razvoj turizma nedvomno ugodno vpliva kmetijstvo s svojo proizvodnjo ter so potemtakem investicije v njegov razvoj nadvse utemeljene; zatem trgovina, ki s svojo sodobno ponudbo ter z dobro založenostjo lahko predstavlja nepogrešljivega sopotnika turističnih dejavnosti, in ne navsezadnje industrija, saj pomeni samo izgradnja ceste v Matkovem kotu (investitor je GG) vse do avstrijske meje, neprecenljivo pridobitev za razvoj turizma v Logarski dolini in v perspektivi oživljajoč moment v nadaljnjem razvoju maloobsejnega prometa.

Komuna Mozirje je polna superlativov, kar zadeva turistično gospodarstvo: podobni pogoji, dolinski in gorski svet, možnosti lova in ribolova, razmeroma dobre prometne zveze — ob cesti do Pavličevega sedla na meji je še pomembna cestna magistrala, ki približuje turistično gospodarstvo komune preko Bele peči na Raduhi turističnemu področju Luč, Solčave in Logarske doline in dalje — Koroškemu industrijskemu bazenu ter Mariboru. Napori skupnosti veljajo zazdaj hitrejšemu ritmu v povečevanju nočnih in restavracijskih zmogljivosti, vsekakor pa mnogostranskim dejavnostim sicer že zdaj aktivnih turistično-olepševalnih društev.

Letni turizem — ki mu dajejo pečat Logarska dolina s Solčavo, Gornji grad, Ljubno, Mozirje — dopolnjujejo načrtovanja za uveljavitev zimskega turizma: trenutno so v načrtu izgradnje vlečnice ter ureditev zimsko rekreacijskih centrov.

Turistični dejavnosti dajejo svojstveno podobo še vsakoletne organizacije za Zgornjesavinjsko dolino tipičnih prireditvev: »Flosarski bal«, »Lov na savinjsko postrv«, tekmovanja gozdnih delavcev... Vse to oživlja in privablja. Poudarjeno v raznih perspektivah nedvomno vzbuja zanimanje med domačimi in med tujimi gosti.

Investicije v negospodarske dejavnosti pa obsegajo naložbe komune v zdravstvo, v stanovanjsko izgradnjo ter v šolstvo. Zdravstveni dom v Mozirju z zadovoljivim omrežjem zdravstvenih ustanov na

območju občine predstavlja primereno organizacijo zdravstvene službe v komuni ob robu ljubljanskega okraja. Z reorganizacijo šolstva pa je dosegla komuna s 4 popolnimi ter s 6 nižjeorganiziranimi šolami in z usklajenim številom učencev — 2162 — s številom ustrezno kvalificiranih pedagoških delavcev — 84 — kar presega povprečni standard v naši republiki.

Letos je komuna Mozirje dočkala 20. obletnico osvoboditve. Proslavljanje tega pomembnega praznika je bilo v obračunu doseženega v minulih dveh desetletjih. Srečanje s spomini iz preteklosti, vrednotenje sedanjosti, pa predstavljajo impulz za njen nadaljnji razvoj.

ZAHTEVE, KI NE ZAOSTAJAJO ZA ČASOM

Obsežnost mozirske komune, raznolik svet z razmeroma slabimi prometnimi zvezami, predvsem v gričevatih in gozdnih predelih alpskega sveta, ob glavnih središčih komune Mozirje, Nazarje, Gornji grad in Ljubno — številna manjša nase-

lja, razmetane kmečke domačije, vse to narekuje svojevrstno organizacijo zdravstvene zaštite prebivalstva. Svojevrstno in hkrati zahtevno! Z njo seznanja ZDRAVSTVENI DOM MOZIRJE, ki predstavlja s svojimi štirimi splošnimi ter dvema pomožnima ambulantama, z dokaj urejeno zobozdravstveno službo (na območju poslujejo tri zobozdravstvene ambulante), s protituberkuloznim dispanzerjem, z začetki v organizaciji preventive in patronažne službe, z lastno reševalno postajo, solidno osnovo za čas in potrebam občanov ustrezno poslovanje vsaj osnovnih zdravstvenih dejavnosti.

Vsekakor zadeva misel ob solidno osnovo! Nikakor pa ne zanemarij nadaljnih prizadevanj tamkajšnjih zdravstvenih delavcev ter občinske skupščine z delovnimi organizacijami na območju komune, da še bolj izpopolnijo omrežje zdravstvenih ustanov, da ustvarijo popolnejše ravnotežje med zaščito pred boleznijo, preventivno ter zdravljenjem obolelih, kurativo.

Nad 100 milijonov dinarjev vredna osnovna sredstva Zdravstvenega doma — od objektov do opreme — so omogočila lani nad 64 milijonov dosežene vrednosti v storitvah. Letos bo vrednost opravljenih storitev že dosegla vrednost 90 milijonov, kar obsega predvidenih 17.000 prvih in okoli 30.000 ponovnih ambulantnih pregledov, nad 3000 obiskov bolnikov na domu. Reševalna postaja, ki je letos z novim avtomobilom nekoliko bližja zahtevam zdravstvene intervencije, bo prepečljala okoli 1600 bolnikov na skupni relaciji 90.000 kilometrov. Tem dejavnostim dodaja Zdravstveni dom v svojem delovnem programu še 6700 laboratorijskih storitev, 27.000 storitev v zobozdravstvenih ambulantah in 2200 pregledov zob šolo-obveznih otrok, o pomenu babskih storitev pripoveduje številka 4120, toliko jih je namreč predvideno, obenem pa Zdravstveni dom programira še 3900 storitev medicinskih sester, ki bodo opravljene v pretežnem odstotku na terenu.

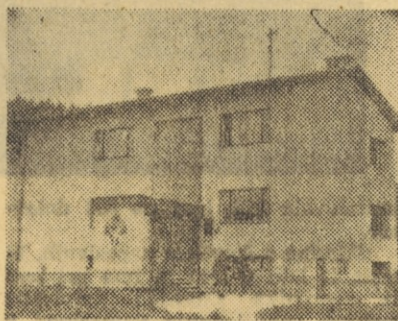
Tolikšna predvidevanja, ki so vsekakor osnovana v rezultatih lanske zdravstvene dejavnosti, terjajo primerno število zdravstvenih delavcev raznih kvalifikacij. Teh pa na območju komune ni na pretek, in je potemtakem očiten napor tre-

nutno zaposlenega števila delavcev v zdravstvu v mozirski občini. Toliko očitnejši, če upoštevamo ob strogi kurativi še preventivno dejavnost, ki začenja zlasti z nujno organizacijo Zdravniškega centra v Mozirju, z oblikovanjem svojega življenjskega prostora v komuni.

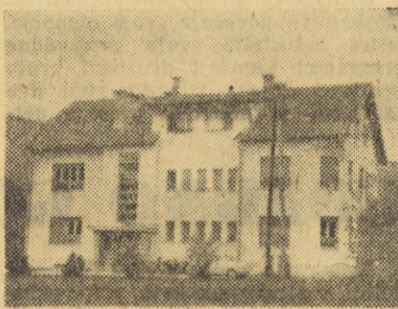
3200 diaskopskih in 1300 kliničnih pregledov morebiti tuberkuloznih bolnikov je nedvomno veliko delo Protituberkuloznega dispanzerja, ki ga spremlja neodložljiva akcija cepljenja in patronažnih obiskov preventivnega obeležja. Delo lani ustanovljene higienske postaje, katere delo pa trenutno zastaja zavoljo pomanjkanja sredstev in terja vrsto sistematičnih pregledov okolij, v katerih ljudje žive in delajo, zahteva natanko izdelano evidenco vodooskrbnih objektov, evidenco prijav nalezljivih bolezni. V vrsti preventivnih opravil, ki sodijo v krog usklajevanja dohodkov zavodov za socialno zavarovanje z izdatki za zdravstveno zaščito zavarovancev, pomeni podčrtano poglavje skupni napor zdravstvenih delavcev z dvema najmočnejšima delovnima kolektivoma v občini — z GG in LIN Nazarje — pri organizaciji dispanzerja za medicinsko dela, tehnične zaščite, medicinske in socialne patronaže s ciljem: polivalentnega delovanja od proučevanja delovnih mest do proučevanja socialnih razmer v družini, ki lahko vplivajo na delovno sposobnost posameznika.

Sodelovanje zdravstvene službe z gospodarskimi organizacijami je v nadaljevanju most, ki povezuje dejavnosti Zdravstvenega doma še z ostalimi strokovnimi dejavnostmi, organizacijami in društvi, s prosvetnimi in družbenimi delavci. V tej povezanosti je pravzaprav ključ do hitrejšega formiranja zadovoljive zdravstvene prosvetljenosti, do poizvedevanja primernih zdravstvenih in higienskih navad.

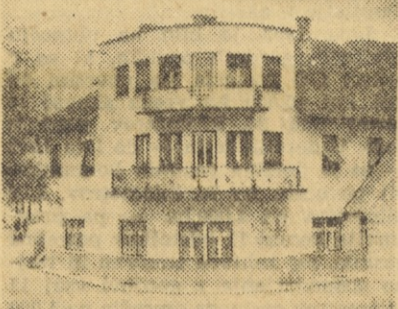
Naseljenost Zgornje Savinjske doline dosega komaj 30 prebivalcev na kvadratni kilometer. Odstotek prebivalcev v starosti od 20 do 40 let je močno pod republiškim povprečjem. Trenutno pride na enega zdravnika v komuni 4000 ljudi. Ti trije podatki iz statistike nam ob uvodni, nedvomno skopi ilustraciji zemljepisnih značilnosti komune, prikazujejo tolikšen obseg poslovanja Zdravstvenega doma kot uspeh in uveljavitev te družbene

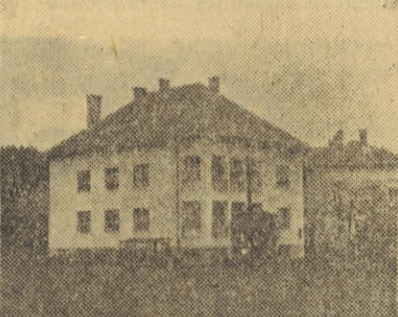
Zdravstveni dom Mozirje s splošno ambulanto

Splošna ambulanta Nazarje

Splošna ambulanta Ljubno

Splošna ambulanta Gornji grad

Mozirje

službe v prid občanom. Dosedanja stopnja razvoja zdravstva v Mozirski komuni je v marsikateri panogi nad republiškim povprečjem, je korak naprej v primerjavi z zdravstveno službo v drugih komunah, še zmerom pa ne zadovoljuje v popolnosti. Toda — realizacija popolnega, takorekoč idealnega koncepta v organizaciji zdravstvene službe, ni in ne more biti delo enega, ni tistih desetih let. Kot tudi ni realizacija takšnega koncepta odvisna samo od priazevnosti zdravstvenih delavcev, ampak še v dobri meri od razumevanja občinske skupščine in poslednjega občana.

POUDAREK VELJA VARČEVANJU OTROK

Ekspozitura KOMUNALNE BANKE (Celje) v Mozirju opravlja za območje razmeroma obsežne komune vse bančne posle. Predvsem ima dobro organizirano varčevanje otrok — vlagatelj je okoli 1500, a hranilne vloge se sučejo okoli sto milijonov — po šolah. Pri varčevanju ji pomagajo učitelji, ki prinašajo enkrat mesečno prihranjen denar šolskih otrok v bančne trezorje. Ob takšni priložnosti so tudi žrebanja. Sicer pa ima KB Mozirje v Ljubnem svojo agencijo, ki opravlja poleg hranilne službe še posredniško službo med najemniki potrošniških kreditov in KB v Mozirju.

Vzorno gospodarjenje kot rezultat solidne kooperacije

Seznanjanje s komuno Mozirje v malone vsakem odstavku opozarja na dva temeljna kamna njenega gospodarjenja ter z njima na imeni: GOZDNO GOSPODARSTVO in LESNO INDUSTRIJO NAZARJE. Pogovor o gibanju delovne sile v komuni poudarja znatne premike v panogi gospodarstva, ki zaposluje v povprečju 500, v sezoni 700 delavcev, podčrtuje v industrijskih vejah lesno industrijo, ki je predlaskim

tretjo milijardo. V narodnem dohodku predstavlja gospodarjenje z gozdovi nad 700 milijonov, v industriji nad 580 milijonov dinarjev, pri čemer sta v obeh primerih v odnosu na lanski narodni dohodek zabeležena ugodna indeksa porasta v primerjavi. Tudi seznam investicij, ki jih gospodarske organizacije in komuna namenja za daljnemu razvoju proizvodnje, pomeni z nad 300 milijoni v

nerealizirana integracija. Gozdno gospodarstvo prilagaja svoje plane eksploatacije gozda, gojitvena dela, prizadevanja pri spreminjanju strukture posameznih gozdnih površin delovnim programom Lesne industrije Nazarje in obratno: LIN upošteva proizvodne možnosti svojega kooperanta GG ter znaten del svojih proizvodnih zmogljivosti oslanja na surovinsko osnovo, ki mu jo daje GG.

ureditveni načrt in že tudi za daljši čas. Četudi prištevamo gozdno kooperacijo še med novosti, je GG Nazarje že dosegel lepe uspehe: v občini Mozirje je do konca 1963 že 82 odstotkov zasebnih lastnikov gozda, ki imajo v lasti nad 90 odstotkov lesne mase, podpisalo pogodbeno sodelovanje; do konca omenjenega leta je prav tako nad polovico posestnikov gozda na območju šoštanjske komune sklenilo pogodbo z GG Nazarje o skupnem gospodarjenju na njihovih površinah, ki zajemajo 75 odstotkov površin v zasebnem sektorju.

Upravljanje z gozdnim bogastvom je osnovano na medsebojnem sodelovanju GG in kooperant. Pri gozdnih upravah so bili lani ustanovljeni sveti gozdnih kooperantov, ki imajo posvetovalni značaj. Svete so imenovali uprave iz vrst uglednejših kooperantov, predvideno pa je, da bodo še naslednje leto volili člane svetov kooperantov sami na svojih občinskih zborih.

Na zelo ugoden odmev med zasebnimi kooperanti je naletel sklep delavskega sveta Gozdnega gospodarstva Nazarje o štipendiranju dijakov, otrok gozdnih kooperantov.

Sodobno gospodarjenje z gozdom pa ni izvedljivo samo ob načelih samostojnosti upravljanja z velikimi kompleksi, s premišljeno investicijsko politiko pri izpolnjevanju komunikacijskega omrežja; s perspektivnim kadrovanjem, pač pa še s skrbjo za nenehno izpolnjevanje mehanizacije. Težki tovarnjaki, vili in vlečnice, motorne žage in goseničarji — so zamenjali nekdanje, sicer po svoje idilično spravljanje lesa po Savinji (na tovrsten »transport« lesa nas spominja samo še vsakoletni flosarski praznik, ki ga organizira Turistično društvo v Mozirju!), pa naporno spravljanje lesa po lesenih drčah, počasno vlačenje ročnih žag, mučenje ljudi in živali ob spravilvi lesa iz gozda v dolino... Mehanizacija pomeni za podjetje prehod na intenzivno gospodarjenje!

● 50 motornih žag omogoča solidno mehanizacijo poseke. In z njimi: vsakoletni seminarji za nove in nove gozdne delavce, ki sledijo stopinjam lanskega prava Ivana Prepadnika, člana delovnega kolektiva GG Nazarje, udeleženca I. jugoslovanskega tekmovanja gozdnih delavcev na Bledu.

● Wyszynke, žični žerjavi, motorni izvlačniki, traktorji, goseničarji — so imperativ za notranji transport, ki obenem ustaljuje delovno silo. Število stalnih članov delovnega kolektiva dosega v povprečju 500, ob njih pa je potreba sezonskih delavcev (za zdaj še okoli 200 v sezonskih mesecih in še ti predvsem za gradbeno in gojitveno dejavnost) iz leta v leto manjša.

● Traktorji za transport lesa iz 16 kamionov tovarniakov pa ustrezajo obveznosti GG Nazarje, ki jih

V gozdovih Gozdnega gospodarstva Nazarje

V kolektivu Gozdnega gospodarstva Nazarje je tudi Ivan Prepadnik, ki je zasedel na tekmovanju gozdarjev v Ljubnem 1963. leta prvo mesto. (Na sliki drugi z desne.)

ima v vlogi posrednika med gozdom proizvodnjo in našo industrijo. Mi-mogrede: za Tovarno rodo papirja v Vidmu-Krškem predstavlja GG Nazarje zanesljivega dobavitelja celuloze.

In če zaključimo krog: informacija o mehanizaciji je ob koncu tesno vezana na začetek, na izgrajevanje cestnega omrežja. Brez tega je tudi sleherna uporaba mehanizacije brezhasna, so vsa prizadevanja za doseganje večje produktivnosti, višje proizvodnje in sploh smotrnejšega gospodarjenja z gozdom v primerjavi z evropskimi normativi jalovo seme. Zategadelj tolikšen podatek v delovnih programih Gozdnega gospodarstva Nazarje izgradijo cest, zavoljo tega eksplozije in ropotanje kompresorjev visoko gori v Logarski dolini, v Matkovem kotu.

zaposlovala 878, lani pa 963 delavcev.

Skladno s številom zaposlenih, ki raste iz leta v leto in ima pri tem za sopotnika skorajda neizčrpno možnost zaposlovanja domačinov v neposredni bližini domačega praga, seveda rastejo tudi proizvodni diagrami v obeh panogah gospodarstva, v gozdarstvu in v lesni industriji. Gozdarstvo povečuje svoja območja, lesna industrija svoje proizvodne programe! Letošnji družbeni bruto proizvod dosega v gozdarstvu dve milijardi, v industriji presega pol-

industriji in z nad 180 milijoni v gozdarstvu v letošnjem letu, znatne naložbe v modernizacijo gozdarske in lesno industrijske proizvodnje kot v dve nadvse perspektivni dejavnosti na območju občine.

Hkrati pa nas razmišljanje o gozdarski in lesni industrijski proizvodnji seznanja s solidno, v podrobnosti dognano KOOPERACIJO dveh komunalnih gigantov, dveh, s proizvodno med seboj neločljivo povezanih gospodarskih celic. Dejali bi lahko: kooperacija GG in LIN je

Gozdno gospodarstvo in Lesna industrija Nazarje — obe podjetji si delita upravno poslopje v Nazarjih. Njeno delovno območje pa je vsak sebi: na obsežnem zamljišču med cesto in Savinjo stojijo obrati lesne industrije med nepreglednimi skladišči hlodovine ter že obdelanega lesa, v omrežju svetlih cevovodov, ki pretakajo industriji potrebno energijo... Gozdno gospodarstvo pa zaznamuje kilometrsko območje gozdnih površin, vse od Matkovega kota v Logarski dolini, do Tera in Menine planine...

GOZDNO GOSPODARSTVO NAZARJE

Eksplozije visoko gori v Logarski dolini, v Matkovem kotu, pripovedujejo o nenehni delovni ofenzivi. Predstraža delovnega kolektiva Gozdnega gospodarstva je že dobro desetletje v akciji:

Leta 1952 je bilo na območju zdajšnjih gozdnih površin, ki so v oskrbi GG Nazarje, na površini od več kot 45.000 ha vsega skupaj le nekaj nad 24 kilometrov gozdnih cest. V desetih letih — do leta 1962 — se je dolžina gozdnih komunikacij povečala na 72 kilometrov, 1,62 kilometra na 1.000 ha — pa predstavlja komaj 11 odstotkov potrebne gostote, saj zahteva smotno in trajno gospodarjenje z gozdovi vsaj 15 kilometrov cestnega omrežja na 1.000 hektarov.

Ce je bilo vsa ta leta na razpolago le skromnih 35 milijonov za

eksploatacija gozdnega prirastka. Vse to so prve črke v abecedi, s katero pa nas ne seznanja kronika GG Nazarje, ki začenja z ilustracijo izrazite razdrobljenosti gozdnih površin glede na različne lastnike takoj po vojni in pozneje. Tu so gospodarili ljubljanski škofje, po vojni najpoprej Državna gozdna uprava s sedežem v Nazarjih, od leta 1947 Savinjsko gozdno gospodarstvo s sedežem v Celju, ki se je pozneje razdelilo na pet podjetij. Po še nekaj reorganizacijskih spremembah je bilo na koncu leta 1953 ustanovljeno Gozdno gospodarstvo Nazarje z osnovnimi nalogami: nega, varstvo, gojenje, urejanje, izkoriščanje gozda, gradnja gozdnih komunikacij, nakup in prodaja gozdnih asortimentov...

Leto 1962 je pomemben datum v

sov, s pogozditvijo, z obnavljanjem kultur, s smotrnim redčenjem gozdnih površin in ne nazadnje s skrbjo za strokovne kadre, saj zaposlujejo danes GG 10 inženirjev ter 20 gozdnih tehnikov.

Ureditveni načrti, s katerimi razpolaga in po katerih tudi usmerja svojo proizvodno dejavnost Gozdno gospodarstvo Nazarje, temeljijo na sodobnih znanstvenih dognanjih in pomenijo dokajšen korak v nadaljnjem razvoju gozdarstva v Zgornji Savinjski dolini. Načrt predvideva: osvajanje postopne skupinske sečnje kot gojitvene oblike na vseh površinah, primernih za ta način gospodarjenja; ekonomsko menjavo zrelih, čistih bukovih sestojev v vrednejše mešane sestojke s postopno skupinsko sečnjo — z umetnim vnašanjem iglavcev in vrednejših vrst listavcev; melioracijo čistih smrekovih gozdov z vnašanjem listavcev. Ureditveni načrti poudarjajo premeno v ekonomske gozdove. Temu so namenjena ogromna sredstva, predvsem iz biološke amortizacije, ki uveljavlja načelo, kar gozd da, naj gozd tudi koristi.

Od skupne površine vseh gozdov je v lasti splošnega ljudskega premoženja okoli 17.000 ha, v lasti zasebnih proizvajalcev pa okoli 28.000 hektarov. Hkrati ob tej razdelitvi pa je gospodarjenje in sploh upravljanje z gozdnimi površinami združeno v delovnih programih Gozdnega gospodarstva, ki podčrtuje kompleksno gospodarjenje z gozdom.

Skladno s tem, nedvomno bistveno nalogo, beležimo začetke v podpisovanju pogodb Gozdnega gospodarstva z zasebnimi lastniki gozdov za celotno obdobje, ki ga obsega

L I N Nazarje — v modernem urejenem oddelku strojnega mizarstva

izgradnjo novih cest, doseže ta investicija že v letu 1962 okoli 105, lani 214, a letos 143 milijonov dinarjev. Ta sredstva dajejo v teh letih povprečno 12 kilometrov novih cest na leto, predstavljajo v končnem obračunu 108 km komunikacij v gozdu, dosega pa 2,4 km na 1.000 hektarov že 16 odstotkov potrebne gostote.

Sirote ceste uporno počasi odpirajo obzorja proti Zibovtu, Perku in Pavličevemu sedlu, tja proti Bočni, Menini in Teru, uvrščajo v svoj zemljevid številna imena pomembnih gozdarskih centrov za eksploatacijo: Grušovlje, Mozirnica, Vrhi, Slanica, Radman, Štakneče, Rogački graben...

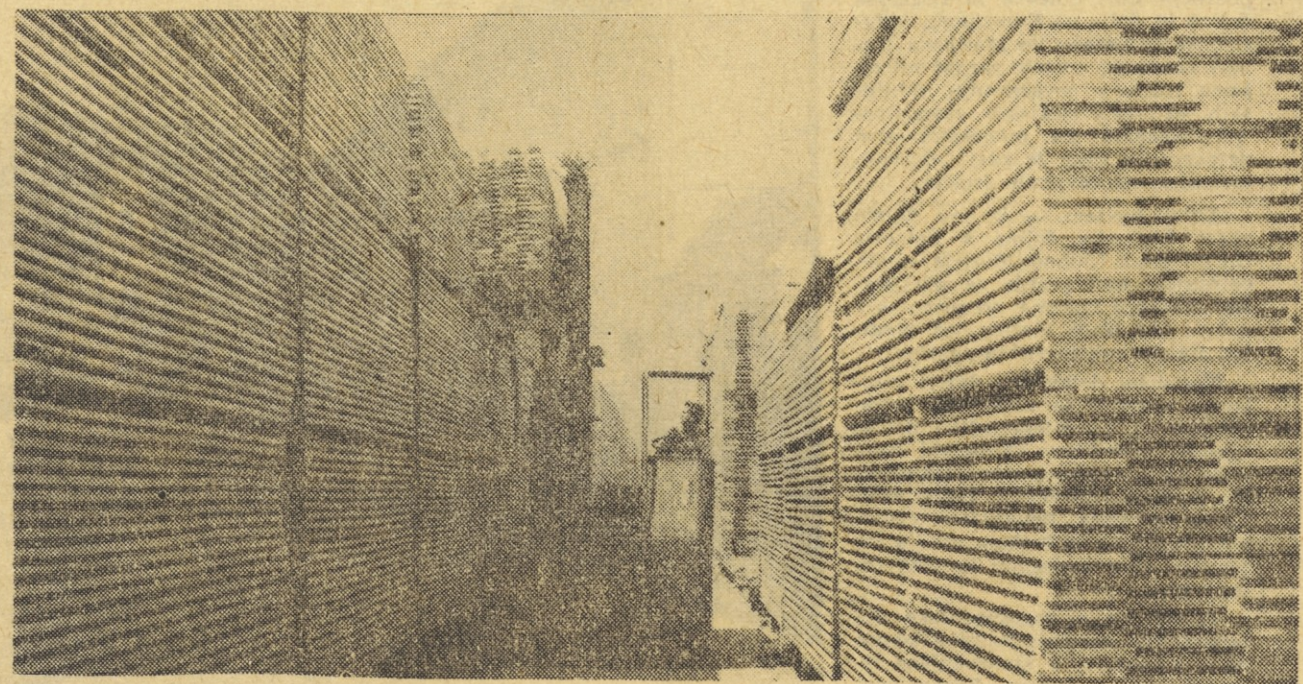
In v bodoče do leta 1970: delovni program pripoveduje o nadaljnjih 65 kilometrov cest v vrednosti nad pol milijarde dinarjev, pri čemer bodo porabljena lastna sredstva GG iz poslova biološke amortizacije in skladov ter sredstva gozdnega sklada.

Ceste so temeljni kamen za dobro gospodarjenje z gozdom. Ceste in mehanizacija, udobna bivališča gozdnih delavcev, hitra in smotna

kroniki: s tem letom postane celotna gozdarska dejavnost Zgornjesavinjske doline delovni program GG Nazarje. Njegovo območje obsega razgiban alpski in predalpski gorski prostor v celjskem okraju. To je gorski svet dveh komun, Mozirja in Šoštanja. Prostor obdajajo na zahodu slikoviti grebeni in vrhovi Savinjskih alp in Karavank, na severu grebeni Olšave in Raduhe, na jugu neizmerne planote Menine planine.

Na tem območju organizira GG svoje delo s pomočjo Gozdnih uprav, obratov Solčava, Luče, Ljubno, Gornji grad, Nazarje in Velenje. Poslovanje teh obratov še dopolnjujejo lastne samostojne enote: skladišče Šmartno ob Paki, avtopark z mehanično delavnico in Gradbeni odsek.

Ekološke razmere ustvarjajo v pretežnem delu nazarskega območja izredno plodna tla, ki so pogoj za vsakoletni donos gozda. Od tu ugodni diagrami o proizvodnji iglavcev in listavcev. Ti diagrami so seveda v odvisnosti od dolgoletnih prizadevanj GG, ki rezultirajo v načrtnem urejanju gozdnih komplek-

L I N Nazarje — vskladiščenje lesa

(Nadaljevanje s prejšnje strani)
ski obrat — neizmeren potencial za vrednotenje lesne mase, ki mu jo dajejo domači gozdovi.

To je delovna organizacija, ki beleži v svoji preteklosti vrsto predhodnikov: prva industrijska žaga v Nazarjah s štirimi polnojarmeniki je obratovala že pred več kot 60 leti. Bila je postavljena 1901. leta, 1918 se ji je pridružila žaga v Solčavi, 1920. v Spodnji Rečici, 1922. v Gornjem gradu in naslednje leto v Ljubnem. Njihovo predimenzionirano in nenasitno proizvodno zmogljivost, saj je bil povojni rezultat v lesnih zalogah porazen ob ugotovitvah, da je ostalo v gozdovih le 50 odstotkov lesne zaloge, ki bi jo sicer morali imeti gozdovi na območju Zgornje Savinjske doline, je še dopolnjevalo 300 žag veneciank... Ze pred vojno, leta 1930, je pričela s proizvodnjo tudi prva domača lesna industrija — zabojarina v Nazarjah.

Po osvoboditvi in do leta 1958 sta bili v teh krajih dve lesno industrijski podjetji: LIP Nazarje in Lesno proizvodno podjetje Mozirje. Od teh dveh so še omembe vredna manjša podjetja: Mizarstvo Ljubno, Kolarnica Ljubija in Lesni obrat Gornji grad.

Po letu 1958 pa zaznamujemo z združitvijo dveh temeljnih podjetij ter ostalih manjših šele dane pogoje za smotni razvoj lesne industrijske dejavnosti, za enotnejše planiranje lesne proizvodnje in hkrati perspektive za usklajevanje lesno industrijskih zmogljivosti z ustreznimi gozdno proizvodnjo. Poseben pečat dobi lesna industrija zavoljo reliefa območja: Nazarje je naravni gravitacijski okoliš na križpotju dveh glavnih magistralskih cest Logarska dolina-Solčava-Ljubno-Nazarje in ceste Črnivec-Gornji grad-Smartno-Nazarje.

Idealna lega lesne industrije narakuje zazidalni načrt s štirimi glavnimi elementi:

- v glavnih obrih nakazuje koncept industrijske proizvodnje in prostorsko razvrstitev vseh obratov primarne in finalne predelave lesa, s katerim razpolaga podjetje na svojem območju.

- rešuje komunikacijsko omrežje glede na zunanji in notranji transport surovin, polizdelkov in finalnih proizvodov ter odpadkov, pri čemer upošteva že razpoložljivo cestno omrežje.

- okvirno rešuje preskrbo obratov z električno energijo, tehnološko paro, industrijsko in pitno vodo, odsesavanje odpadkov, kanalizacijo.

- nakazuje potrebno približno velikost in mikrolokacijo vseh glavnih in pomožnih objektov in predvidene rezerve zazidanih površin.

Vse dosedanje rekonstrukcije in nakup novih strojev je podjetje doslej reševalo na osnovi lastnih razpoložljivih sredstev. V letu 1961 je investiralo v večje rekonstrukcije in v popravila nad 125 milijonov dinarjev, predlanskim že nad 161 milijonov in lani nad 248 milijonov dinarjev. Te investicije so v mnogem izpopolnile tehnologijo proizvodnje, z modernizacijo obratovanja pa so omogočile delovnemu kolektivu, da je realiziral lani 526 milijonov, letos pa bo po predvidevanjih 580 milijonov dinarjev v narodnem dohodku.

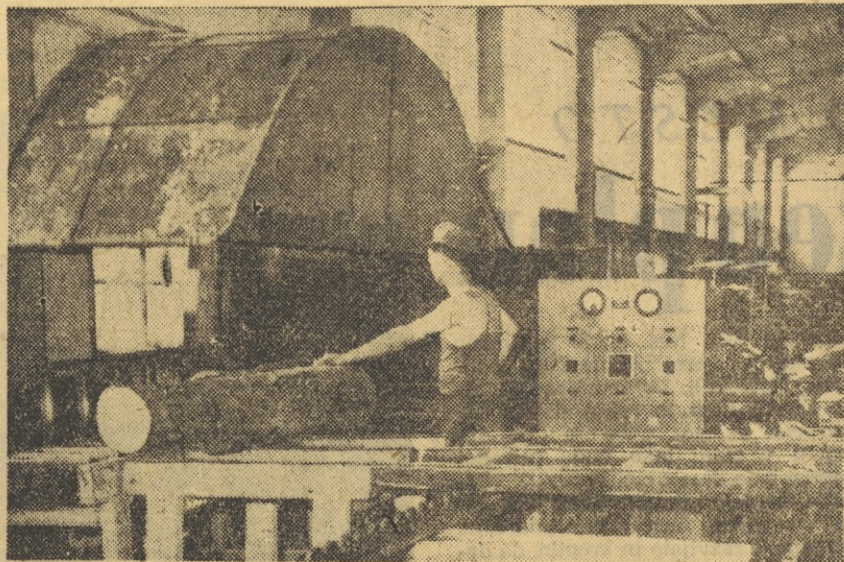
Družbeni proizvod je ob tem presegel lani dve milijardi 250, letos pa bo dosegel že dve milijardi 500 milijonov dinarjev. Ob teh visokih številkah je nedvomno omembe vredne še podatke, da programirano podjetje v letošnjem gospodarskem letu za nad milijon 100 tisoč dolarjev izvoza.

Ta uspeh pa ni samo iz računa investicij v mehanizacijo, je tudi iz računa sprememb v strukturi proizvodnje: zavoljo boljšega izkoriščanja surovin ter hkrati zaradi štednje žagarskega lesa iglavcev, je podjetje uveljavilo nov tehnološki postopek za izdelavo elementov iz manj kvalitetnega lesa listavcev, predvsem iz bukovine, ki je bila doslej upoštevana le kot les za kurivo. Tako je bil leta 1961 zgrajen obrat za izdelavo sekane embalaže. Le nekaj takšnih strojev za sekane embalaže je v Jugoslaviji in še med njimi niso vsi do popolnosti izkoriščeni. »LIN« koristi ta stroj z matematično računico njegovih zmogljivosti. Noži na premeru velikega železnega kolesa udarjajo sekundo za sekundo in sekajo iz parjenih bukovih klad milimetrsko plošče za potrebe nadaljne predelave v embalažo. Ta stroj omogoča ob minimalni porabi surovine maksimalno kvaliteten embalažni element.

Kot pomemben energetski obrat za proizvodnjo vrele vode v tehnološke namene in za gretje industrijskih ter upravnih objektov. Je bila ob prehodu lanskega v letošnje leto dograjena nova kotlovnica s kapaciteto 6,5 ton pare na uro.

Nova transformatorska postaja je pomemben objekt, ki ne zagotavlja potrebne količine električne energije samo podjetju, pač pa celotnemu naselju Nazarje.

In perspektivni program: po potrjenem investicijskem programu bo zgrajena v Nazarjah nova moderna žaga s popolno transportno mehanizacijo in ostalimi pomožnimi napravami. Z zmogljivostjo 60.000 kubičnih metrov hlodovine iglavcev in 10.000 kubičkov hlodovine listavcev bo solidno surovinska osnova za ostale delovne enote. Predvsem za enoto stavbenega pohištva, dogra-

L I N Nazarje — v obratu sekane embalaže

Jen leta 1960, s trenutno kapaciteto 22.000 in s predvideno 50.000 oken letno. Hkrati pa predstavlja nova žaga pomemben faktor produktivnosti: zdaj je zaposlenih na vseh žagarskih enotah okoli 350 delavcev in je poraba za proizvodnjo 1 kubičnega metra žaganega lesa približno 12 ur. Po rekonstrukciji žagarskega obrata v Nazarjah bo znašal čas proizvodnje za kubični meter žaganega lesa le 3 ure in bo zaradi tega zadostovalo le okoli 85 delavcev za isto količino proizvodnje žaganega lesa.

V nadaljevanju razširitve proizvodnje in predelave lesa ima LESNA INDUSTRIJA NAZARJE v programu še izgradnjo obrata za izdelavo drobnega kosovnega pohištva, ki naj bi bil zgrajen po sodobnih tehnoloških načelih ob upoštevanju vseh dosedanjih pridobitev tovrstno moderne proizvodnje. In naposled: kar zadeva popolnejše izkoriščanje odpadkov ima podjetje v načrtu izdelovanje raznih umetnih plošč. Predelava odpadkov in kemična predelava lesa je v industrijsko razviti državah dosegla tolikšen razmah, da je vsaka prenapljenost trenutno lahko zastarela. Zategadelj je povsem umestna misel delovnega kolektiva, da šele po natančno izdelanih tehnoloških načrtih, začne z gradnjo objekta za predelavo odpadkov šele ob koncu svojega sedemletnega plana.

LESNA INDUSTRIJA NAZARJE IN GOZDNO GOSPODARSTVO sta sicer dve, popolnoma samostojni gospodarski organizaciji, vendar pa sta njuna proizvodna programa v medsebojni odvisnosti. Ta odvisnost, ki ju podjetji podčrtujeta ob vsakem pomenu, zblížujeta dva, v komuni največja delovna kolektiva. Nič čudnega potlej, da postaja pojem gozdnega ali lesnoindustrijskega delavca enoten pojem za poklic, ki mu namenja dober del prebivalcev od Solčave do Mozirja in od Črničve do Nazarja svoje moči. Enotno pojmovanje poklica in že vseeno, v kakšni povezanosti je z gozdom ali lesom, daje ljudem ob Dreti in Savinji svojstveni videz, malone pečat folklorne, ki ima svoje korenine v daljni preteklosti, ki je pričujoča z odgovorno nalogo upravljanja neizčrpnega družbenega premoženja, žlahtne surovinske osnove, ki je povsod prisotna, da je le beseda o nadaljnjem razvoju gospodarjenja v komuni, o nadaljnji rasti družbenega in osebnega standarda občanov.

NAPREDEK PROIZVODNJE V ZGORNJE-SAVINJSKI KMETIJSKI ZADRUGI

Preteklost Zgornjesavinjske kmetijske zadruge Mozirje, ki je polna reorganizacijskih sprememb, tako v pozitivnem kot negativnem smislu, opozarja na dolgoletno prilagajanje združnega kolektiva in članov zadruge v donosnejši, krajini in podnebnju ustrenejši proizvodnji.

Z oddajo upravljanja gozdov privatnega sektorja področnemu Gozdnemu gospodarstvu, je postala ta zadruha izključno kmetijska organizacija z dokončnim konceptom: polje-

Kmetijska zadruga Mozirje — obiranje hmelja

ki, utemeljuje nadaljnja načrtovanja Zgornjesavinjske KZ Mozirje, katere proizvodni rezultati bodo močno vplivali na uspehe komune v izvozu, zadovoljujejo široko potrošnjo in obenem pospešujejo razvoj domačega in tujega turizma v tem lepem alpskem svetu.

POSLEH ZA POTREBE TRŽIŠČA

Izletniško naselje v Gornjem gradu vzbuja zanimanje: tu so razporejene vikend hišice, katerih proizvajalec je domače mizarstvo podjetje »SMREKA«. Proizvodnja vikend hišic raznih velikosti sicer ne sodi v temeljni program te gospodarske organizacije, vsekakor pa predstavlja v njeni proizvodnji dokaj perspektivno dejavnost.

Lesene vikend hišice, opremljene s štirimi ležišči, v različnih domiselnih izvedbah, primerne za vsak

Lična stanovanjska hišica z dvema sobama v velikosti 5 x 4 m — cena 620.000 dinarjev, izdelek MIZARSKEGA PODJETJA »SMREKA«

delska proizvodnja za potrebe živinorejske proizvodnje, pridelovanje semenskega krompirja, hmelja in črne ribeza.

Popolna uresničitev tega koncepta terja znatne milijonske investicije, predvsem za povečanje hlevskih zmogljivosti, za nakup zemljišč, za obnovo kmetijske opreme in strojne parka, za urejanje novih hlevskih nasadov in obnavljanje dosedanjih, vlaganje v nove nasade črne ribeza, za adaptacijo dosedanje stare klavnice v Ljubnem ob Savinji in končno — skrb za družbeni standard.

Od vseh naštetih investicij drami pozornost gradnja novih hlevov v Rečici ob Savinji, katerih kapaciteta bo znašala po dokončanju gradnje kar 600 glav pitane živine. Gradnja teh hlevov je utemeljena iz razlogov, ker razpolaga zadruga na tem področju z ustreznimi površino obdelovalnih zemljišč in tudi pašnikov, kar zagotavlja solidno krmino osnovo za tolikšno število glav pitancev.

Sledi gradnja novih betonskih hlevskih nasadov z ustreznimi skladišči hmelja v Rečici in z dopolnitvijo dodatnih sušilnih kapacitet obstoječih hlevskih sušilnic. Nadalje sledi gradnja ustreznih strojnih lop, s čimer se bo ves strojni park zadruge skoncentriral na Rečici, odkoder bo usmerjen na posamezna delovišča, kar bo omogočilo brezhibno poslovanje, kontrolo in redna popravila v strojnem parku in avtoparku. Proizvodni rezultati pri hmelju in črnem ribezu zagotavljajo smotnost omenjenih investicij v razširitvi obdelovalnih površin.

Ob premišljenem povečanju površin v družbenem sektorju, pa velja dokajšnja skrb in pozornost nadaljnjemu poglobljanju odnosa s kooperanti, predvsem zadrugi — živinorejci. Da bi zadruga stabilizirala ali celo povečala proizvodno sodelovanje s kmeti, je uvedla za tekoče leto poseben sistem kooperacijskih pogodb, vezan na rastlinsko in živalsko proizvodnjo, kar omogoča kmetu donosnejše sodelovanje in dvig njegovega osebnega standarda. Tako dobi proizvajalec, ki sklene pogodbo za primerno gnojenje z gnojili v rastlinski proizvodnji ter hkrati pogodbo za pitanje živali — za prvega pitanca močnih krmil 4000 din, za vsakega nadaljnjega po 1000 din več, dočim za prašiče do 95 kg 60, od 95 do 110 kg pa 80 kg koruze brezplačno.

Specializiranost proizvodnje in trdna kooperacija s kmeti-zadrugi-

meri pa ustreza naročilom bližnjega lesno-industrijskega podjetja v Nazarjih.

V SODOBNEM POSLOVANJU JE ZANESLJIV USPEH

Ze samo podatek, da se je promet od leta 1960 več kot podvojil in da bo letos, kot kažejo podatki, dosežen indeks 140, je zadosten razlog za podvojeno pozornost podjetja SAVINJA.

Hitrejša modernizacija in povečanje prodajnih zmogljivosti svojih poslovnih prostorov, ki sicer oskrbujejo prebivalce komune z vsemi vsakdanjimi dobrinami in predmeti trajnejše rabe, bi omogočila hitrejšo prilagoditev trgovine sedanjemu času. Napor delovnega kolektiva se zrealizira v prizadevanjih sodobnejše oskrbe potrošnikov ter hkrati prilagoditve videzu, vse s ciljem: za-

Poslovalnica Trgovske hiše SAVINJA Mozirje

dovoljiti domače in tuje obiskovalce, ki jih je z razvojem turističnega gospodarstva komune iz leta v leto več.

POSREDOVANJE VSAKDANJIH DOBRIN ŠIROKI POTROŠNJI

POSLOVNA ENOTA veletrgovine »Mercator« Ljubljana JELKA je pomemben posrednik raznovrstnega blaga med proizvodnjo in potrošnjo v svojih 13 poslovalnicah, organiziranih na severno-zahodnem območju komune. Te poslovalnice so različne: ponudbo samopostrežne trgovine v Gornjem gradu dopolnjujejo lepo urejene, sicer še klasične trgovine z železnino, s tehničnim blagom ter s tekstilom. Trgovine z mešanim blagom poslujejo v vseh manjših krajih — Smartno ob Dreti, Nova Stifita, Okomina, Radmirje, Ljubno — v Ljubnem so trgovski lokali JELKE z galanterijskim, tehničnim, industrijskim blagom, s konfekcijo ter z obutvijo. Zatem so še trgovine v Lučah in v Solčavi.

Dediščina JELKE je iz računa prejšnjih treh trgovskih hiš — »Arta«, »Raduha« in »Jelka« — ki so se združile v eno delovno organizacijo ter se pridružile ljubljanski veletrgovini Mercator kot samostojna

Poslovalnica JELKA Gornji grad, poslovna enota Veletrgovine »Mercator« Ljubljana

PRILAGAJANJE VSAKDANJEMU POVPRAŠEVANJU

Komaj 11-članski delovni kolektiv STROJNEGA MIZARSTVA v Bočni, manjšem naselju na cesti med Nazarjem in Gornjim gradom, je ustvaril lani v skupnem dohodku okoli 13, v letošnjem polletju pa je že presegel 7 milijonov dinarjev. Svoje delo usmerja potrebam: predvsem izdeluje stavbno pohištvo, tudi v manjših serijah, zatem sobne opreme za različne okuse in v poslednjem času tako imenovane »švedske« omarice za opremo sodobnih kuhinjskih prostorov. Proizvodnja je v manjši meri odvisna od individualnih naročil ter do neke mere od uslužnostno-servisne dejavnosti, ki jo opravlja podjetje v korist občanov na svojem območju, v večji

poslovna enota. Z dediščino pa je novo trgovsko podjetje sprejelo vrsto obveznosti do potrošnika, vsaj kar zadeva organizacijo kvaliteten preskrbe, ureditve trgovskih lokalov in modernizacije poslovanja. Prizadevanje ne zaostaja: letos odprta samopostrežna trgovina v Gornjem gradu je vsekakor lep začetek. Temu začetku sledi izgradnja novega trgovskega centra v Ljubnem, preureditvena dela trgovine v Lučah... Ta prizadevanja so usklajena s programom v prometu, ki je dosegel v stari organizaciji treh trgovskih hiš letno okoli 440 milijonov, po predvidevanjih pa bo dosegel leta 1970 milijardo, seveda ob načelu, da naj potrošnik v čim večji meri kupuje v neposredni bližini lastnega praga, da je trgovina tista, ki najde pot do potrošnika in ne obratno.

V poslovalnicah JELKE je zaposlenih 47 strokovno usposobljenih delavcev in 9 vajencev.

SGP »PIONIR« — NOVO MESTO

Tudi letos presežen plan

Vztrajen droben jesenski dež ne poneha in ne popeha. Zemlja se ga je že zdavnaj napila in zdi se nam, da tudi naši dežniki ne bodo mogli zdržati. Smo pač sredi jeseni in zima se bliža. Zidarski odri bodo ostali prazni, gradbišča bodo opustela in le veliki žerjavi bodo ostali na mrtvi zidarski straži; mrtva gradbeniška sezona.

Da, če smo udobno zleknjeni v naslonjaču in v topli sobi, si z vsem tem ne belimo glave. Ne opazimo tistih gradbenih delavcev, ki »mrtve sezone« ne poznajo, ki prav zdaj in kljub vsemu dokončujejo to zgradbo tu ali ono tam, v veselje nestrpnim družinam, ki se bodo vendarle nekoliko prej vselile v nove domove. In precej novih stanovanj, ki bodo spet nekoliko omilila stanovanjsko stisko, gradi splošno gradbeno podjetje **Pionir iz Novega mesta**.

Ko sem se odpeljal v Novo mesto, na sedež podjetja, sem pričakoval, da bom slišal najprej o novih težavah v zvezi z omejitvijo investicij, da ne bo moč izpolniti plana, o objektivnih in drugih razlogih.

A nič takega vam ne povedo v Novem mestu! Nasprotno: letošnja realizacija **SGP Pionir** — najvišja v vsem 17-letnem obdobju obstoja podjetja — v znesku 6,2 milijarde dinarjev ne bo le dosežena, temveč celo presežena. Hkrati zvemo, da ima podjetje že v naprej zagotovljena dela za 1965. in 1966. leto!

Nedvomno je to zasluga upoštevanja zakonitih določil pri prevzemanju del, najbrž pa še bolj velika reputacija podjetja pri stanovanjski graditvi, da bi skoraj lahko zapisali, da gre za specializirano podjetje za gradnjo stanovanj. Saj ima svoja gradbišča razen v Novem mestu, še v Ljubljani, v Mostah, kjer gradi razen stanovanjskih naselij tudi novi potrošniški center, v Sevnici, Brežicah, Trebnjem in Beli krajini in drugod. Intenzivnejša stanovanjska graditev v zadnjih letih res sploh bolj zaposluje gradbeno podjetje, vendar pa to terja od izvajalcev večjo solidnost pri izpolnjevanju prevzetih rokov, glede kakovosti del in ne nazadnje konkurenčnosti. Kaže, da se je prav pri naštem zelo uveljavil novomeški **Pionir**. Razen na natečaju prevzetih del, **Pionir** gradi tudi sam stanovanja (tudi v prej naštetih mestih) za prodajo. Stanovanja za trg so pričeli graditi 1962. leta v Novem mestu, letos pa bodo tam dogradili za za prodajo že 84 stanovanj in 16 gar-

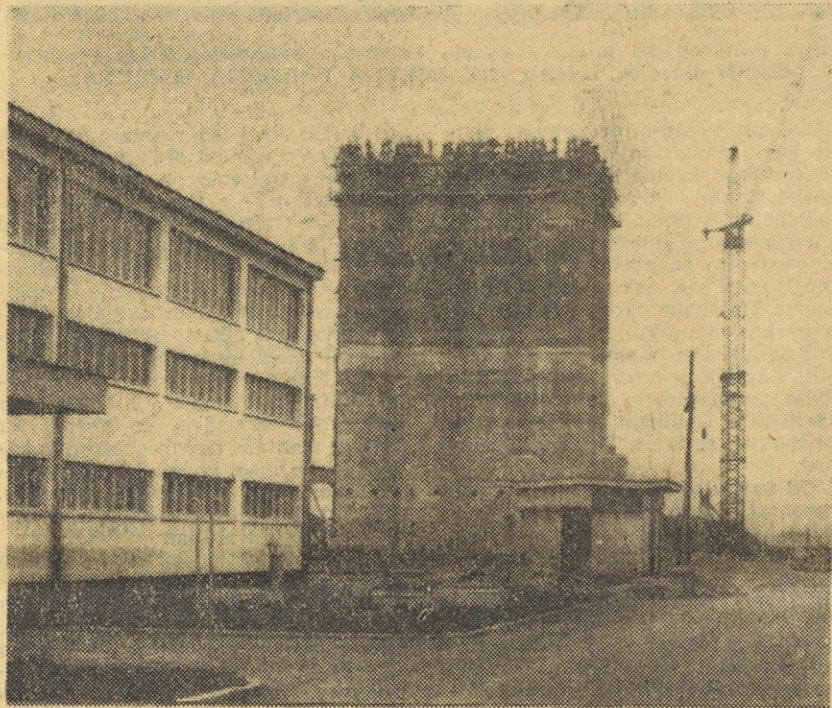
sonjer. V Ljubljani **grade** za prodajo kar 278 stanovanj.

Pomanjkanje stanovanj je pač problem, ki še marsikoga tare, zato nam je gradnja stanovanj tudi tako pri srcu. Človek si dobesedno odpočije oči ob pogledu na gradbišča novih stanovanjskih naselij, ki spreminjajo podobo naših mest. Ker pa sem ob takih priložnostih tolikokrat opazil napis »Izvajalec: **SGP Pionir**«, sem moral poudariti to dejavnost **Pionirja**. Slabo pa bi predstavljal podjetje, če ne bi omenil tudi drugih del. Takorekoč v teh dneh bo dolenska metropola bogatejša za sodobno bolnico, ki jo je zgradil **Pionir**. Veliki objekti novomeške steklarne navajajo s ponosom novomeške gradbenike, enako kot so ponosni na vse tisto, kar so zgradili poprej: Tovarno papirja v Vidmu-Krškem, tovarno Novoles v Straži, dijaški dom v Crnomlju, zagrebško »Hladnjačo«, objekte podjetja **Zito** v Ljubljani (žitni silos le-tega je še v gradnji) in sploh skoraj vse tisto, kar je spremenilo zunanji videz Dolenske in Bele krajine.

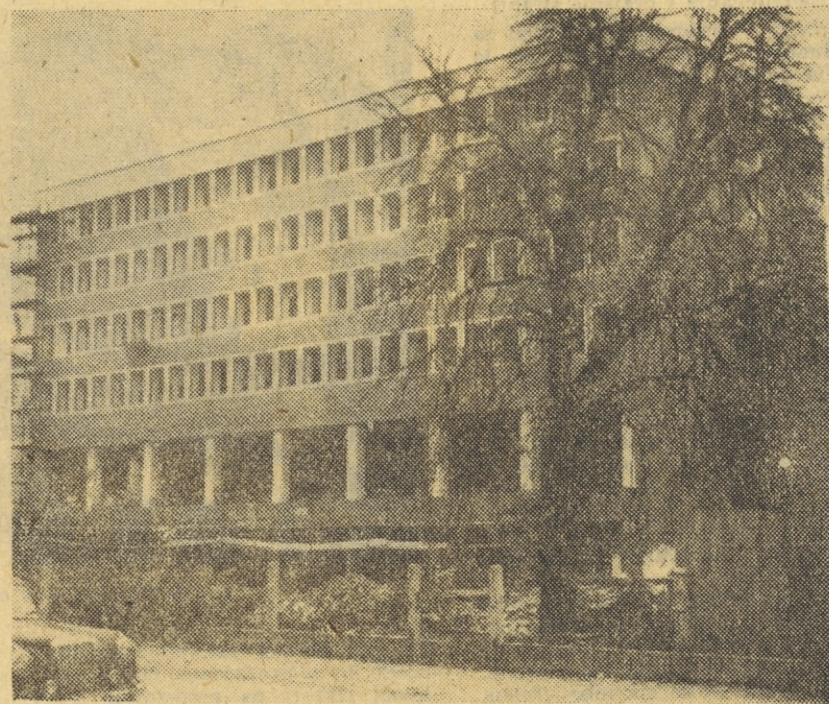
Prav je, da na tem mestu vsaj na kratko omenimo zgodovino **Pionirja**. Pod tem imenom posluje pod-

jetje od 1947. leta, ko si je nadelo to ime leto prej ustanovljeno podjetje Novograd. Ustanovljeno je bilo zaradi nujne in takoj dobilo odgovorno nalogo: treba je bilo obnoviti v vojni tako hudo prizadet predel ožje domovine. Potem je podjetje izvajalo plansko usmerjena dela v svojem bazenskem področju, ob tem se razvijalo in krepilo, da danes lahko govorimo o čez šest milijardni realizaciji, 1900 zaposlenih, z mehanizacijo, ki je takemu podjetju potrebna, z lastnim projektivnim birojem in s takimi imenovanimi centralnimi obrati: kovinsko-mehaničnim, mizarskim, kamnoseško-cementinariskim, žago, pleskarstvom, parketarstvom in avtoparkom! Prav te obrate, v katerih je danes 260 stalnih **Pionirjev** ustrezno kvalificiranih delavcev, je pričelo podjetje ustanavljati že na začetku svojega razvoja. Kako daljnoviden ukrep je bil to, potrjuje njihova današnja vloga. Brez njih bi bilo podjetje paralizirano.

Statistiki se navadno omejujejo na številke, ki pravzaprav res največ povedo. 1946. leta je bilo v prvotnem podjetju 121 delavcev, 1951. leta 822. 1961. leta 1538, lani 1885... Re-

Novi silos v Ljubljani na Šmartinski cesti — Investitor je Živilski kombinat »Zito«, gradbena dela pa izvaja **SGP »Pionir«** Novo mesto

Novi trgovski center v Ljubljani-Moste (v izgradnji) — dela izvaja **SGP »Pionir«** Novo mesto

alizacija — pričnimo 1961. leta: 3.179.594, 1962: 3.632.033, lani: 4 milijone 700.000. — Kolektiv **Pionirja** zasluži priznanje za svoje prizadevanje, številke pa vendarle ne povedo, kako se je ta kolektiv spoprijemal s težavami, na katere je natelet v svojem življenju, ne povedo o trenutkih odločitve, ko je bilo treba odprodati osnovna sredstva, nato spet nabaviti druga, povečati realizacijo z minimalno povečanim številom zaposlenih, o odkrivanju notranjih rezerv, da bi danes lahko govorili o visoki produktivnosti in povprečnem zaslužku zaposlenega nekaj čez 40.000 dinarjev.

Prava »skrivnost« uspeha se skriva še drugod. V nenehno rastočih izkušnjah organov upravljanja, o glavnem vodilu pri delu, ki mu navadno pravimo — skrb za človeka in skrb za kadre.

Sodobnemu gradbenemu podjetju kot je **Pionir** bi lahko rekli tovarna pod vedrim nebom. To pa je tisto, po čemer se delo gradbenikov razlikuje od dela delavcev »prave« tovarne: vročina, mraz, dež, veter so činitelji, ki še kako vplivajo na njihovo delo. Vsaka mehanizacija je korak naprej (naj tu ne opisujemo težav pri nabavi te mehanizacije), vendar pa glavno opravljajo gradbenikove roke. In te roke delajo takorekoč od mraka do mraka. Organi upravljanja in uprava **Pionirja** se tega zavedajo. Zato: samski dom **Pionirja** v Novem mestu, sodobno urejeno stanovanjsko naselje delovišča Ljubljana (kjer grade tudi samski dom), urejena prehrana, zdravstvena zaščita, varnost pri delu, mehanizirane pralnice, klubske sobe s televizorjem, počiniški dom — so stvari, ki spadajo pod naslov »Skrb za človeka v **SGP Pionir**«!

In, če potem slišimo o produktivnosti sezonskih delavcev, o vse manjši fluktuaciji, nismo več presenečeni. Zgled pa je to za marsikoga.

Ceprav naši gradbeniki ne poznajo več take mrtve sezone, kot smo jo bili vajeni še pred časom, je gradbena dejavnost v zimskem času bistveno omejena. To pa je priložnost za intenzivno dejavnost izobraževalnega centra podjetja. Tedaj se vrste številni tečajji za razne stroke, pač glede na potrebe podjetja. Seveda pa izobraževanje ni omejeno samo na zimske mesece, saj je recimo do 15. septembra šlo letos skozi izobraževalni center več kot 220 članov kolektiva, 77 članov kolektiva pa je bilo na tečajih oziroma seminarjih izven podjetja. Številne strokovne ekskurzije tu niso niti upoštewane.

V **Pionirju** imajo izdelan plan potrebe po kadrih tja do 1970. leta. Ni zgolj zanimivost, če povemo, da bodo 90 odstotkov potrebnih strokovnjakov, predvidenih v tem planu, dobili iz vrst lastnih študentov. Organi upravljanja **Pionirja** so namreč že pred časom spoznali, da si le s štipendiranjem lahko zagotovijo stalni kader. Gre res za dolgoročne a zato toliko bolj »rentabilne«, takorekoč »sigurne« investicije. Da to ni politika »od danes« dokazuje, da je trenutno v podjetju od vseh 59 delovodij in obratovodij 20 bivših **Pionirjev** študentov, od 50 tehnikov 23 bivših študentov in od 19 inženirjev 9 bivših študentov tega podjetja...

Veliko lahko zve človek ob enem samem obisku novomeškega **Pionirja**. In razume, zakaj je vse več gradbišč z napisom: Izvajalec: **Pionir**, Novo mesto.

ŽELEZARNA RAVNE

TOVARNA PLEMENITIH JEKEL

RAVNE NA KOROŠKEM

Z NAD 300-LETNIMI IZKUŠNJAMI IZDELAVE ŽLAHTNIH JEKEL.

IZDELUJE:

plemenita jekla,
ogljikova legirana in visoko legirana,
jeklene ulitke,
valjane profile,
odkovke in kovane palice,

brzorezno orodje — rezkarje iz kvalitete Elomax, strugarske nože, spiralne svedre, krožne žage in hladno rezanje kovin,

pnevmatsko orodje — vrtna in odklopna kladiva, kladiva za čiščenje, dletenje in zakovčenje, ročne brusilne stroje, vse z rezervnimi deli,

industrijske nože — za leseno, papirno, tekstilno, usnjarsko, tobačno in kovinsko industrijo

valje za hladno valjanje kovin,
valje za toplo valjanje cevi (Pilger valje),
vzmeti listnate in spiralne za avtomobile in vozove,
grelno žico — Ravnin in Ravnal

Opravljamo usluge za: termično in mehansko obdelavo.

Dajemo informacije in navodila za: obdelavo, predelavo, termično obdelavo in uporabo naših jekel.

